

pÚvodní slovo / **O WC** * Z domova / Zemřeli: *Petr Herínek, Olaf Hanel, Miro Vico*; Knihy: *Neprakta, Sempé, Zen*

e-GAG

žen; Výstavy: *Farkas, Renčín, Sláva, Hojný*; Komiksy: *Zelený skřet* skončil * Dokument / ČUK na vrcholu = *Oslavy 20 let * Balance / Mezinárodní úspěchy Čechů v r. 2022 * Legrace z legrace / VI: Miss Dikobrazů* aj. * Časopisy / *Sorry, Bumerang, Nebelspalter, Eulenspiegel, Tapír, Trnky Brnky* * Portréty / *Padouch Putin* v Respektu * Do archívu / *Kustovskij v MŽ č. 3/2022 * Retro / J. Kopecký: Poslední 4. díl: „Nepřaktova PF“ * Vyhrabáno / IH o VT a VT o IH * Vyukománo / Projev IH na výstavě Miroslava Bartáka * Teorie / Jiří Poláček: České humoristické tituly 1990-2014 -*

Il. část * **Z tisku** / **O humoru** * Minirecenze / **PodNázor** * **Z pošty** / **K dokumentu** ČT o českých karikaturistech
 * **Z pošty**, co potěší / **Z Liptovska** * Prvé tahy / různých autorů - díl 2., 3. a 4. * **Ze světa** / Slovensko,
 Ukrajina, Francie, Chorvatsko * **Miš-Maš** / **Maš-Miš** * **Z pra-Archívu I** / Kam zmizela legrace z tisku? * **Z pra-**
Archívu II / **Vtipy vánoční!** * **Propozice** / Černá Hora, Chorvatsko, Kypr, Turecko, Norsko, Rumunsko * **Výsledky** / soutěží
 ze 14 zemí na 8 stranách * Příloha: **Objev** / Nikdy neotištěný **Rozhovor s Miroslavem Bartákem** pro **Mladý**
svět (1973?)

Čtvrtletník autorů a přátel české karikatury
e-číslo 2022 / 4 - ZIMA (Brrrr!) **20. ročník**

Loučení v těžké době

Netřeba ani vypočítávat v čem je tak těžká. My, co myslíme, to víme. A umíme si nejen poradit, ale i vše odlehčit. Proto máme přece humor. A nejlepší je ten náš, výtvarný. Těm, co nemyslí, to nemá cenu vysvětlovat. Když někde zahlédnu ty jejich protesty pod našimi vlajkami... myslím si, že by se měli vykašlat na pád vlády a rušení České televize. A jít demonstrovat za vyšší kvalitu vzdělávání. To je to, co jim tolik chybí a co nejvíc potřebují... Tuhle jsem kdesi četl, že největším druhem zla je hloupost...! Inflace tu byla vždy. A bylo to hrozné. V časech KUKu, jsem na titulní stranu zařadil přehled růstu cen doložený ... viz vedle. Vidíte - a přežili jsme to! A jako by toho všeho nebylo dost, teď nás ještě opouští i e-GAG. Snad se z toho nepotento... **Ivan Hanousek**

Dalšímu páru dozvonila hrana...

Tvůrčí páry nejsou u autorů kreslených vtipů vzácné. Některé jsou klasické (Neprakta i ten dikobrazí BAPE, ale i MIKL) jiní mění své partnery (to není u karikaturistů promiskuita - viz právě Neprakta) jistě najdete příklady, kdy kreslíř hledá náměťáře i ty opačné. Leckdy může být skon jednoho z páru pro toho druhého ranou a koncem tvorby. Přestože jsme na půdě magazínu věnujícího se humoru, nedovolujeme si tento příspěvek nazvat "Zesnula půlka Herinků", i když je to smutná pravda. Jejich pár byl výjimečný tím, že šlo o sourozence a i nás GAGu trápí, že jsme si nebyli jisti tím, kdo ze spoluautorů vtipů z podpisem Václav a Petr Herinkovi byl tím kreslířem. Prostě s touto firmou, původně děčínskou, už je konec a tak musíme oznámit, že tím truchlícím je právě ten mladší Václav a že...

...8. listopadu 2022 zemřel Petr Herink

Učinil tak ve věku 74 let. Narodil se 9. 2. 1949 zůstal kupodivu v našich hlavách jako příslušník mladší generace karikaturistů. Těch, kteří patřili k hlavnímu proudu tvůrců, kteří neusilovali o prezentaci na obáčkách Dikobrazu ani o nový atraktivní typ kresleného humoru, ale svými vtipy neklesli pod pomyslnou laťku, přes kterou poslední léta většina mladších kreslířů skákala beze studu (a klidně i bez trenýrek). Vzpomněli jsme si též, že Herinkové kreslili i pro Sta-

dión a proto vystavovali i ve Frenštátu pod Radhoštěm při tamní GP ve skocích na lyžích. Kresby jsou však z 21. čísla týdeníku KUK z května 1991 - kdy nám zkrácení jejich jmen na kratší podobu připadalo hrozně vtipné.

Pohřeb pro veřejnost, včetně té humoristické, se nekonal, smutnou zprávu jsme přijali ústně od toho kreslířského Václava Herinka, kterého jsme zapomněli požádat o obrázek a tak jsme si pomohli sami*). Upřímnou soustrast za GAG a jeho čtenáře vyslovuje **lv(H)an**.

Vtipy: **V. a P Herinkovi**

***) Knižku vtipů o pivu, kterou Herinkům vydal Kobra, jsme v naší obří bibliotéce nenašli.**

Satirický komiks Zelený Raoul končí!

Kreslený seriál vycházel v magazínu Reflex 28 let, tento týden to bude naposled, sdělil jeden z jeho zakladatelů **Milan Tesař**.

„Dnes nám se Štěpánem Marešem přišel stručný e-mail z redakce Reflexu, že tento čtvrtek, v čísle 39, vyjde poslední díl Zeleného Raoula. O další není zájem. Díl nazvaný Babišova studna má **číslo 1421**, což označuje počet týdnů, po které náš komiks nepřetržitě vycházel. Přepočteno na roky je to 28 let. Zelený Raoul byl dílem čtyř přátel, kteří stáli v roce 1994 u jeho zrodu,“ uvedl Tesař na sociální síti.

„Štěpán Mareš tvrdí, že Zelený Raoul je nejdéle vycházející kreslený seriál v Evropě, nemám to ověřené, každopádně je to

dost dlouho na to, aby se stal neodmyslitelnou součástí přesně poloviny mého života. V časech dobrých i zlých, ve chvílích, kdy jsem dostal skvělý nápad, i kdy mě nenapadlo zhola

nic. Jsem za Štěpána, za Tomáše Baldýnského, za Dana Hrubého i za sebe pyšný na to, že se nám podařilo vybudovat značku, kterou znal každý. Protože to se nepodaří každý den," dodal. Velký rozhovor se Štěpánem Marešem přinesl Deník N - včetně tohoto snímku. Reflex zatím na žádost Novinek o vyjádření nereagoval.

Zelený Raoul je mimozemšťan, který komentuje události v České republice. Seriál si utahuje hlavně z českých politiků, občas se zaměřuje i na celebrity. Kreslí ho Štěpán Mareš a texty tvoří trojice autorů - Dan Hrubý, Milan Tesař a Tomáš Baldýnský. V minulosti vyšla i tři knižní vydání a jeden **speciál Reflexu věnovaný Miloši Zemanovi**. Kvůli zobrazení pohlavního styku komiks žaloval politik Karel Březina, který dosáhl omluvy. Bývalá manželka Jiřího Pařoubka Petra s žalobou neuspěla. **Je co dodat?**

Ano. Smutek aktivnímu autor-skému čtyřlístku (obešel se většinou bez Puntí a nyní i bez Baldýnského) nezabránil v rychlé reakci na akci Reflexu a tak Štěpán mohl brzy nakreslit první díl nového seriálu **Dezoland**, který si mohli už 13. října prohlédnout kupci periodika nazvaného **Týdeník Forum**, kde nyní pokračuje, údajně na předposlední stránce (**viz obr.!**)

Redakce vysvětlila, že fenomén dezolátství považuje za nejtypič-

tější symptom české společnosti v současné době. „Od latinského základu desolatio – opuštěný, zruštinový, žalostný, neutěšený. Dům v dezolátním stavu je opuštěnou zříceninou, troskou. Podobně lze nahlížet i na příznivce ruské propagandy, jejichž myšlení vykazuje známky žalostného rozvratu v důsledku slabých sociálních vazeb nebo v důsledku asociálního prostředí," uvádí se v aktuálním vydání Týdeníku Fórum.

Podle zasvěceného a ověřeného zdroje z redakce Reflexu se o možném konci Raoula mluvilo už od jara. Ti, co mají Reflex možnost konzumovat, jistě vědí, že tam humornou kresbou přispívá Marek Douša ze severního cípu (resp. výběžku) republiky a má prý i povinnost vybírat do čísla vždy jeden vtip zahraničního původu. Někdy prý se najde místo i pro větší kolekci. Nicméně o dění v redakci (tento svého času redaktor obrazové náplně KUKu) moc neví. Pracuje totiž z (od metropolitního piva odříznutého) domova. Ale kromě **Zeleného skřeta** prý už v Reflexu skončily i pravidelné příspěvky Doušova konkurenta **Ivana Steigera** (mimocho-dem: ten už odmítl i velkorysou nabídku G-mena stát se dalším z předních autorů, kteří svými kresbami již ilustrovali jedno číslo Mediažurnálu Syndikátu českých novinářů).

<https://www.novinky.cz/clanek/kultura-zeleny-raoul-konci-40409778>

Sempé: Držet kurz

"Když listujeme stránkami této knihy, jsme jako vždy neuvěřitelně do-jati Sempého jemností linky a melancholií ducha. Z kreseb vychází i jistá forma mravní, diskrétní a vždy pobavené elegance, Sempého pero překládá něžně ironickou vizi našich selhání a selhání světa. V této knize najdeme to nejlepší z jemného a náznakového humoru v kombinaci s impozantním smyslem pro posměch, který charakterizuje celou Sempého tvorbu. Sempé, nesrovnatelný pozorovatel našeho každodenního života, v této knize přináší své nejlepší dosud nepublikované kresby." - to se píše v anonci nakladatele Volvox globator na novou a dost tučnou knihu od nedávno zesnulého příslušníka oné

slavné nové vlny žánru cartoon, který se kromě velkoformátových vtipů pro *Paris Match* věnoval i ilustrování. Na album nás upozornil abonent e-GAGu *Michal Stein* - takže zatím víme jen, že vázaná kniha má 120 stran, knihkupcům doporučená cena činí Kč 349,- a cena na webu je dokonce jen 279,- Kč. Na lesklý papír plný barevných veleobrazů to sice nevypadá, ale... No nekup to, když obyčejná detektivka stojí o stovku víc... (red.)

45 let od prvního animovaného díla dua Macourek-Born

Jen těžko byste v našich novinách objevili na jednom obrázku dvojici **Adolf Born** - **Miloš Macourek**. Až teď náhle v MfDNESu (6. 10. 2022) - a Václavu Teichmannovi se oba povedli! Jak čaroděj, tak známý grafik, jehož kariéra začínala s kamarádem Jelínkem jako páru karikaturistů zcela neobvyklého složení -. nikoliv *Námět+Provedení* (typu BAPE), ale **oba výtvarníci!**

Oba jak nápady, tak realizace... TV seriál **Mach a Šebestová** se na obrazovce objevil v roce 1977 - a jak jsme si už zvykli, kreslený večerníček pro děti (a maminky) zcela zastínil jak mistra karikatury, tak významného teoretika naší moderní karikatury (Po proslulém Hoffmeisterovi a před o hodně slabším Hanouskem). Totéž se přece stalo i Vladimíru Jiránekovi. Pořád jen a pouze *Pat a Mat*! Ač byl především bytostným autorem chytrých výtvarných glos k našim aktuálním událostem - nakonec výhradně politickým...

Macourek je jako portrét vzácný, zato Born se v této tak zdařilé dobré podobě z dílny **Václava Teichmanna** už před časem v MfDNESu objevil.

(r)

Karel Hvížďala: Vladimír Renčín, skutečný národní umělec

„Renčínovi tuláci a rybáři jsou moderní Sokratové, lidoví mudrci, filozofové obyčejného života.“ Tato slova o něm napsal **Josef Kroutvor**. **Bohumil Hrabal** zase řekl:

„Kreslené grotesky Vladimíra Renčina jsou dobrodružstvím zkratu slov a kresby. Tyto dva žánry si navzájem hází míče do hry a protože Renčín miluje poezii, s chutí citují Charlese Baudelaire: Groteska je absolutní humor.“

A **Ivan Hanousek**, teoretik kresleného humoru a vydavatel *Gagu* o něm zase hovoří jako o skutečném národním umělci. A dokládá to vzpomínkou na jeho návrat po zákau publikování z doby normalizace na počátku 80. let.

Když měl konečně v roce 1982 výstavu v Praze na Staroměstské radnici, stála před radnicí dlouhatánská fronta, jakou si už dnes nikdo nedovede ani představit. A podobně to bylo o něco později, když měl autogramiádu naproti Slovanskému domu Na Příkopech v bývalém knihkupectví pana Drábka, lidé stáli ve čtyřstupech.

Ztráta vesmírná

Dnes, 4. října, je to právě pět let, co nás opustil: bylo mu 75 let. Znali jsme se od půlky 60. let z Mladého světa, kde jsem pracoval a kde on a jeho soupevník **Vladimír Jiránek** často publikovali. Do tehdy nejpopulárnějšího časopisu, který měl náklad 300 tisíc a byl hned vyprodán, je přivedl šéf rubriky kresleného humoru **Miroslav Lidák - Hadák**.

Vladimír Renčín nepatřil mezi rozjařené a bujaré baviče, kteří, když vstoupili do redakce, přitahovali pozornost. Byl spíš mlčenlivým a vtipným glosátorem, jak dokazuje i jeho kresba, kterou mi ilustroval frontispis ke knize Restaurování slov. Na ní hodují na louce Don Quijote se svým sluhou, který svému pánovi říká: „*Připomínáte mi, milostpane potulný rytíři, vztah Karla Hvížd'aly k médiím.*“

Renčín vyrostl v Pečkách u Poděbrad, od roku 1947 žil většinu života v Hradci Králové. Poslední léta trávil ve Štenkově u Třebelovic pod Orebem. Vystudoval ekonomii na střední škole a po jejím absolvování pracoval krátce jako redaktor v časopise Železnobrodské sklo a v Novinách Jablonecka; později v chomutovském Nástupu a nakonec jako výtvarník n. p. Pramen.

Od roku 1965 se už věnoval celý život jenom své tvorbě. Jeho kresby nalezneme kromě časopisů včetně Dikobrazu i v Lidových novinách, MF Dnes, kde publikoval na počátku 90. let týdně populární triptych Vtip pro moji ženu Lenu i v Právu. V zahraničí spolupracoval s tituly Die Zeit, GEO, New Scientis a Times. V hlavě mi naskakuje titul jeho knihy *Husité, husáci a my* a text u kresby, která rozlítila Václava Klause: *Češi, nekradte nám tady pera.*

O něco méně se o něm ví, že poté, co si zakoupil chalupu v Orlických horách, ve

Slatině nad Zdobenicí, byl i rybářem. Lákali ho pstruzi v místní Říčce. Často prošel s prutem celé její kouzelné údolí od Vamberka k Plačtivé skále, kde se vlévá do Zdobnice, která – dle jeho slov: „Bezesporu je jedna z nejhezčích českých říček a pstruzi v ní byli a jsou menší, ale bojovní. Jenom přikalená a stoupající voda dokáže z úkrytů vylákat i velké pstruhy.“

Jeho vzorem byl nedávno zemřelý francouzský kreslíř Jean-Jacques Sempé. Když Vladimír Renčín zemřel, jeho přítel Václav Souček prohlásil: „Jeho ztráta není nesmírná, jeho ztráta je vesmírná.“

Karel Hvížd'ala - Autor je publicista

Karel Hvížd'ala: Vladimír Renčín, skutečný národní umělec - na ČRo Plus v pořadu Názory a argumenty - 4. říjen 2022

Ota Kmínek z nadsázavských Ratají hodnotí sezónu výstav v galerii „Chodba“.

V sobotu, 3. září jsme zahájili poslední výstavu kresleného humoru v letošním roce. Ano, je po sezóně. Letos jsme v ratajském Klubu Čtrnáctka, kde je pravděpodobně jediná stálá galerie kresleného humoru ve střední Evropě, realizovali 5 výstav mezi dubnem a zářím. Poslední, „Život je jen náhoda“, byla výstavou České unie karikaturistů.

A tak je čas k bilancování a k úvaze. Na vernisáže výstav chodí pravidelně tak mezi 25 – 30 návštěvníky, z nichž tak třetina jsou stálí hosté. Na městysovou galerii docela slušná bilance. Výstavy jsou určené pro širokou veřejnost, ale v první řadě pro hosty Klubu Čtrnáctka, jichž letos bylo požehnaně. Asi největší úspěch měla výstava, kterou jsme produkovali my. Jednoduché téma. A docela lákavé. Měla název *Sláva Ukrajině*, byla v červnu a v červenci, kdy v Ratajích proběhly dvě velké akce: Letní dvouplátková akademie a Škola historických tanců. Takže ty výstavy pravidelně vidí kolem 100 – 150 návštěvníků měsíčně.

V letech 1980 – 1992 jsem dramaturgoval v Malostranské Besedě. Tam dělal Kobra – dej mu pámbůh měkkou židličku u nebeského baru – Salon kresleného humoru. Jeho pravou rukou byl tehdy můj kamarád Robert, řečený Radosta.

Vlastně obráceně: Radosta, řečený Robert. Já jsem tak očumoval, podával nůžky, občas skočil s košíkem do tehdejší pivnice U 3 trojek pro pivíčko, ale hlavně jsem se učil, jak se dělají výstavy. S Kobrou to fakt byla škola života. A toto vše jsem pak po letech uplatnil v Ratajích nad Sázavou, v našem historicky rodinném domě, který jsme s mojí velkou rodinou proměnili na Klub, a Galerie na sebe nenechala dlouho čekat.

Takže k té úvaze. Po celou tu historii se v Malostranské i ve Čtrnáctce vystavovaly originály kreseb. Nebo signované a číslované grafické listy. Nikdy reprodukce s reprodukováním podpisem a velmi často bez něj. Toto už dávno neplatí. Doba počítačovou považuji za geniální, obrovský skok pro lidstvo, tedy použijí-li výrok jistého náměsíčníka. Doba počítačová však má i své stinné stránky. Neb se naprosto a někdy bezhlavě digitalizuje téměř úplně všechno. A jsme u mého letitého problému. Nejen mého. Většina výstav chodí digitálně. Do „úschovny“ mi přijde stopadesátimetrový soubor. Stáhnou to, otevřu, a ejhle, výstava! Dostanu soubor třeba stovky obrázků. Zase to zabalím, pošlu kamarádovi do tiskárny a ten mi za pár dní vytiskne výstavu. Já si ji párkrát prohlédnu, dám si decku inspirace, obrázky nějak seřadím většinou dle témat... No, letos jsem jednu zapeklitou výstavu věšel podle pohlaví (zásadně dvou). Ale pak se v té třicítce hostů vernisáže najde jeden šťoural, a bezelstně povídá: ten obrázek bych si koupil. Ale v originále. A mně nezbyvá, než mu horem a dolem vysvětlovat, že dneska se to tak dělá, a že někteří kreslí již na počítači kreslí, a že to vlastně originály jsou a pak ho pozvu na kafe, nebo na panáka. A on mi řekne: no jo, ale já bych chtěl originál. A jsem v háji. Začnu shánět autora, jestli by mi ten obrázek nesignoval, neočísloval... A ten chlápek, co měl o obraz zájem, mi u třetího panáka najednou povídá: a není to na mne tak trochu podvod? Ano. I já to tak trochu беру, ale slibuji vám, že ten obrázek nechám autorizovat a bude váš.

Podobnou debatu jsem absolvoval mockrát. A stále nevím, jak se z toho vybabrat. Zvlášť, když vlastně s tím chlápkem souhlasím. Co s tím? Chápu, a dokážu vysvětlit, když mi kresby pošle třeba Pepík Prchalů z cizí krajiny. Ale pokládám otázku k debatě autorů nejen České unie karikaturistů, ale také široké veřejnosti: Co s tím?

Měl jsem původně něco napsat o poslední výstavě sezony v Ratajích nad Sázavou.

Výstava České unie je skvělá, kromě snad 2 obrázků, které považuji za plagiáty a proto jsem je nepověsil.

A když jsme u toho věšení: výstava zůstává pověšená nejspíš do března 2023, o případné změně budeme

informovat na fcb. A na našich stránkách. Výstava je opět prodejní, reprodukce s autorizací galerie je za dvě stovky. Zároveň jsou za stejnou cenu ještě reprodukce z dalších letošních výstav. Třeba z Ukrajiny, nebo Neprakty. Vánoce se blíží. No, nekup to! To se mi to nějak zvrtilo!

Ota Kmínek, září 2022

Kresba: Olexij Kustovsky (Ukrajina)

Radosta "80"

Další osmdesátník spojený s naším kresleným humorem - Robert Radosta - vstoupil do skupiny osudem privilegovaných osmdesátníků. Samozřejmě na "své" půdě. A to v "uvítací" místnosti (dříve šatně) za pultíkem, mluvil s lidmi a přijímal dary a dárky. Žádný oficiální program nebyl připraven a všichni přítomní čekali nejspíš větší návštěvu - vždyť zde vystavujících kreslířů byla nejméně stovka a to nemluvíme o stovkách muzikantů, kteří zde šířili své umění a svou první slávu z pódia. Ale tak už to u "staříků" chodí, jejich vrstevníci buď už tráví

odpočinek po hřbitovech anebo nejsou schopni se do středu metropole dovléci. A mladí? Ti mají už jiné starosti - a povinnosti. No a kdyby toto četl někdo ještě mladší, co atmosféru Malostranské Besedy neměl příležitost poznat, tomu doplníme, že Robert byl provozovatelem zdejšího Klubu F + C (nebo jak se to oficiálně nazývalo) a příjemnou duší toho všeho. Má doma obrázky věnované řadou karikaturistů a škoda, že jeho vzpomínky jsou jen kuse zachyceny v nepříliš vyvedeném filmovém (televizím?) dokumentu o českých kreslených vtipcích režisérky Hádkové. A na závěr prozradíme i Radostovo skutečné jméno, na které by asi ani neslyšel: Miloš (nikoli Milouš !). Proč je jiné? O tom naše spoluinformátorka Luďa K.:

“Robertem se stal proto, že ve své době se vyskytovali v MB, respektive v tam hrajícím (ještě před Cimrmany) amatérském divadle Dostavník Milošové dva. Mezitím ten druhý (výtvarně nadaný) si začal říkat Raf (podle italského malíře Rafaela) a oběma už to zůstalo. (Není ale vyloučeno, že toho Roberta má už i v občance).

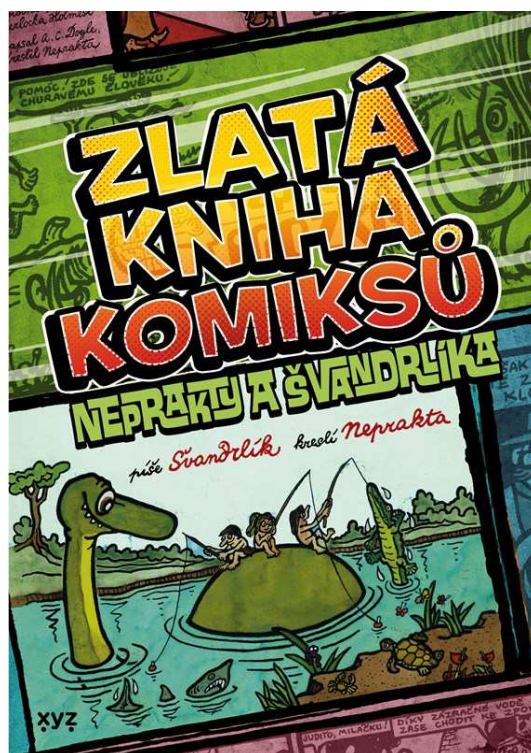
Jinak oslavenec prý dal sud plzeňského a později i nádobu guláše. Zajímavostí oslavy podle přímých účastníků bylo, když z darované velkoláhve fernetu s kohoutkem “čepoval” přítomným po malém panáku (který snad byl součástí balení), a ještě zajímavější bylo, že ten skleněný panák byl jen jeden pro všechny a pilo se z něj covid-necovid.”

Nová veleknihna od NEPRAKTY

Nakladatelství XYZ: (spadá asi pod Albatros), ale to hlavní jsou: Cena (???), formát (velký - tedy A4), Vazba (ano - a slaminátem), barva (všude), počet stran: (368). A nyní k obsahu: Psáno ještě před jejím otevřením: Autoři: (osvědčená dvojice Neprakta-Švandrlík), Určena: (dětskému čtenáři od 10 let), autor svazku: (neméně osvědčený Nepraktův editor **Jaroslav Kopecký**). Komiksy: (zatím nespočítané množství dlouhých i krátkých kreslených příběhů)...

Ale něco tu pustíme do světa, dřív než si publikaci otevřeme a ohromí nás tím vším z nejruznějších časopisů, o čemž jsme do teď neměli ani tušení:

Lesní kvítko – Řeka smaragdů – Lampion Alpaka – Mladý muž hledá – Odhalený pár – Upíři na Rusi – Olympiáda v Posázaví – Sek a Zula – Punt'a chrání přírodu – Punt'a hvězda pravěku – Přátelé z pravěku – Pan Šambule – Sága rodu Krokova – Lachtan Alfons – Příhody žížaly Sámšky a spousta dalších komiksů...

Vladimír Renčín nezapomenutelný

Aby byl též lehce zapamatovatelný nastupující generaci, rádi zaznamenáváme, když zjistíme, že se už zase někde objeví výstava jeho kreslených vtipů i když na pozvánku už je v GAGu pozdě.

Tentokrát je to Vlastivědné muzeum Šumperk, které v Rytířském sále od 11. října až do 4. prosince Renčina vystavili v rámci čtyř knih mládeže.

Mart'an na vás číhá a číhá...a také stříhá a stříhá...

a jsme též na výstavě, tentokrát až v Itálii! Nazývá se 17. Int'l Festival of Graphic Humour a sto autorů vystavilo vtipy kosmické. Je tam k vidění i toto dílo z Čech. Všichni na první - maximálně na půldruhý pohled - poznáme, že ten obrázek z kosmického prostoru není od

Renčina. Ale pozná někdo od koho je? To těžko. Takže to hned prozradíme... Jméno zní *Jan Farkas* a nemusíte za ním cestovat k Apenninám. Rodák ze severu, je dnes nížinatý Jihočechem a vystavuje i uprostřed - v Praze...

Jan Farkas nekreslí, ale maluje vtipy

A nabízí je do rámců. Teď to nestihnete, protože v Galerii CLUB BŘEH, Nitranská 13 už to od svatého Mikuláše nevisí. Ale aspoň v GAGu vidíte, oč jste přišli. Vedle soch a dalších výtvarných žánrů tu malířské kousky vystavil **Jan Farkas**.

Absolvent letecké školy se rozhodl být umělcem - a jde to jeho humoru k duhu. Spousta jeho vrstevníků se o žádné zlepšení svých vtipů vůbec nepokouší, ač by jim to moc pomohlo. A my bychom nad nimi už nemuseli - kvůli té kreslířské trapnosti - "lámat jednu hůl za druhou".

Proč?

Vlastně to nikoho nejspíš nezajímá, ale chci objasnit proč se neúčastním karikaturistických soutěží.

Jsou proto dva důvody. Jedním z nich je samosebou lenost. Ta mě ale na druhou stranu zachránila před velkou nepříjemností. V dnešní době asociálních sítí je oblíbeným sportem vyhledávání plagiátů. A to je ten druhý důvod. Před delší dobou jsem vymyslel vtip. A měl jsem dojem, že je to takový typicky český motiv. Tak jsem si ho načrtl a tím to skončilo. Nastoupil pak první důvod - lenost. Nepřekreslil jsem ho načisto a nikam neposlal.

Po letech byla moje paní žena ve Spojených státech a dovezla mi tlustou antologii vtipů z časopisu New Yorker. A co jsem tam nenašel. Svůj vtip dokonce i kompozičně totožný. A kdo by mi věřil, že je to náhoda? Soudím, že podobně je to s nemalou částí nešťastníků, kteří byli pilnější než já. Tak si sice syslím úžasné nápady v šuplíku, ale mám

B. Š. (mezi námi známý jako *bohousír*)

Nečekaná překvapení aneb "babo rad".

Fefík vydává pro své příznivce "222". Název to neříká, ale v jeho obsahu se objevují "zbytky" ze Sorry, v nichž se dá občas vyrýžovat i nečekaná perlička... Koncem listopadu takové byly hned dvě. Zajímavé tím, že se až zázračně shodují s tím, co zrovna děláme - zcela originálně - pro e-GAG.

Nejprve vtip od *Eja Kulovaného* - co do kreslířského umění na stejně špatné úrovni jako ti *Dřevěňáci* od *Hanouska*, které zde předvádíme v rubrice s přílehlavým názvem "Slepé uličky". Z *Fefíkovy* "Dvěstědvacetdvojký" ho neumíme vyprostit a tak tady je aspoň popis: Úplně stejný pařez sedí u stolu v restauraci a platí útratu: "Pane vrchní, snědl jsem pecen chleba, krajáč mléka, mámu, tátu..."

A **další Gól!** Ani ty toaletní papíry, co jsme je jako překvapení zařadili na obálku tohoto posledního GAGu v dějinách, nezůstaly ušetřeny. Kdo ví, jak se to doneslo k člověku, který....

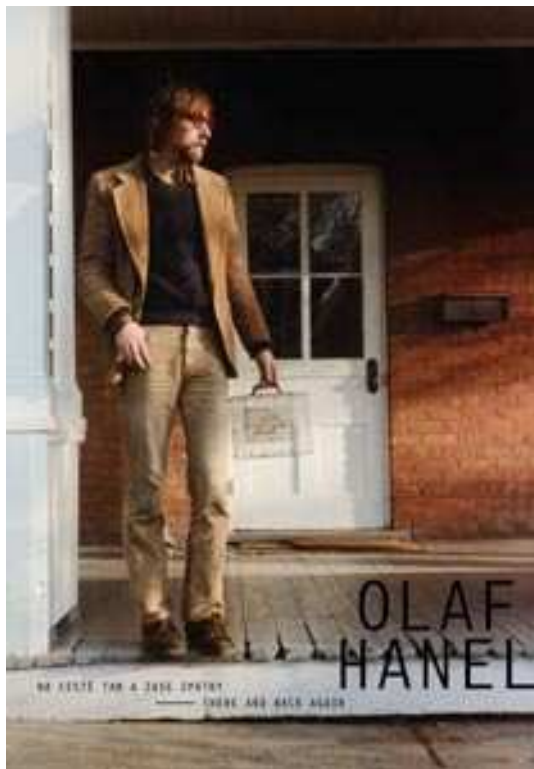
A helemese: byl to sám **Fefík!** Píše tu stížnost svým typickým stylem:

"Podražil plyn. Tak ztlumte topení o dva stupně, doporučili moudří. A dneska jsem si kupoval toaletní papír. Loni ho "Větve" prodávali za 25 korun. Dneska stál 45. A teď babo rad!"

Radit neumíme, ale na obálce toho čísla vidíte, jak inflace od našeho mládí zase poskočila!

Ke všemu i Sorry. Snímek *Fefíka* s *Janem Hendrychem!* Sochařem, kterému jsem v malostranském Klubu mladých ještě před vojnou udělal výstavu v Mitrovické zahradě. A navíc jsem na maturitním plesu "předtancoval" s jeho sestrou! To ji asi inspirovalo, aby se pak věnovala tanci profesionálně!

Je to jako povrzení jisté pověry, něco jako **do třetice** všeho zlého, ale spíš, že neštěstí nechodí nikdy samo. Během asi týdne to k nám zavítalo z různých stran a to jaksi „po drátě“. Nejdřív telefon od Herinkova bratra, pak mejl od manželky Mira Vica a pak další telefonát mé ženě od naší někdejší sousedky Kristýny. Volala že jí umřel bratr. A to už bydleli oba v *Lysé nad Labem*, i když už nikoli okny přes dvůr proti sobě, ale přesto blízko ve svých domečcích. (Dohromady seskupil *I. Hanousek*)

Zemřel Olaf Hanel (79)

Ač jsme se znali od roku 1968, díky společnému příteli Steklíčkovi jsem dokonce o něm napsal do *Hosta do domu*, jehož číslo Olaf ozdobil několika svými pérovkami. Oba jsme ostrouhali, protože ten Host byl speciální tím, že do žádného domu už nedorazil a jeho šéf Milan Uhde se z kultury vypařil. Stejně tak i Olaf Hanel, jehož oficiální údaje, jak o tvorbě, tak o funkcích v kulturních institucích, na dvě desetiletí z médií zmizely.

Poněvadž jsme se často vídali v krámě anebo u obvodní lékařky, potkávali na ulici či před hospodami, vlastně jsme se jen zdravili a kdo Olafa znal, těžko mohl očekávat něco navíc. Byl už svou povahou takový zarytý nemluva a tak ten text o jeho životě, který se kdesi ztratil, byl vlastně tou nejdelší informací, co jsem z něho dostal. Mezitím navíc zmizel jako vypovězený chartista v cizině, věděli jsme jen to, co nám v sousedním domě či u nás v Lázeňské vyprávěla jeho mladší sestra. To se však nezměnilo ani po Listopadu 89, kdy Olaf působil za mostem v galerii na rohu Karlovky a Husovky, kolem které jsem pořád chodil „do města“, natož pak poté, co se odebral bydlet za

sestrou do „Lysičky“, kde ho však nejvíc poznali spolustolovníci v hospodě - jako mlčenlivého popíječe piva.

O tvorbě **Olafa Hanela** (a jeho umělecké tvorbě) se člověk dozvídá až teď, když si ho najde ve Wikipedii - a to pak dost čubrní. Ale někdy stačí trochu zapátrat v šuplících, jak se ukázalo.

Olaf zemřel náhle 29. 11. 2022 v Lysé n.L. a pohřeb měl na pražských Olšanech před třemi dny. Jen dva měsíce ho dělily od oslavy osmdesátin.

Ač se poslední desetiletí zabýval konceptuální tvorbou (a stal se autentickým členem KŠ), jeho ranná tvorba (řekněme tomu tak) byla na hraně výtvarného humoru a přes ni přepadala vždy většinou na stranu výtvarnou. S humorem měla společné spíš nápady, žádné rozchechtávačky, ale zajímavé kreslené postřehy v různých cyklech, které chvíli vycházely i v časopisech, pamatujeme to třeba ze stránek VTM. **Viz kresba na příští stránce.**

Pro líného čtenáře, který se nechce obtěžovat hledáním na internetu, tady předkládáme pár vět z wikipédie, co nejvěrnější portrét a ještě aspoň jeden „vtip“, aby bylo jasné, oč tu jde.

Olaf Hanel (* [21. ledna 1943 Praha](#)) je český malíř, sochař, konceptuální umělec, kurátor a pedagog. Byl členem [Křižovnické školy čistého humoru bez vtipu](#), na přelomu šedesátých a sedmdesátých let vedl galerii v [Havlíčkově Brodě](#). Je signatářem [Charty 77](#), v roce 1979 byl v rámci [akce Asanace](#) přinucen k emigraci, žil v [Rakousku](#) a později v [Kanadě](#). Do Československa se vrátil v roce 1991. Na počátku kariéry se věnoval kresleným vtipům, později mj. [performancím](#). Byl dlouholetým kurátorem [Českého muzea výtvarných umění v Praze](#).

Nelze nepřiznat, že jsem pomocí vyhledavače v googlu našel ve vlastním archívu několik Hanelových kreseb nejen pro VTM. Hlavně však dopis od Olafa ze *Světla nad Sázavou*, kde zřejmě reaguje na mou pobídku k setkání kvůli výše zmíněnému textu k jeho kresbám pro brněnský čtrnáctideník *Host do domu*. Jelikož vše podstatné v něm je, vysvětluje to i můj dojem z prvního setkání: že šlo o nemluvu. Dopis najdete též na další straně.

Ivan Hanousek

Nahoře obraz: Plakát poslední výstavy děl Olafa Hanela v Praze z roku 2022

Světla n/Sáz 21.3.7.

Milý pane Hahouse,

pokusím se Vám sdělit některá fakta, která když ne pro články do Hosta, tak alespoň pro Vaši kartotéku mohou být potřebná.
Nar. 21.1.1943 v Praze. Po několika letech se s matkou stěhujeme do Světlé nad Sázavou. Rád bych přidal k lepšímu nějakou historii týkající se mého severského jména, ale bohužel - nešlo o nic většího, než o malou extravaganci rodičů. Navíc jsem projezdil v minulých letech celou západní Evropu i s Egyptem kromě - Skandinávie. Forý kreslím od roku asi tak 1961. To sem byl tehdy v Pardubicích, kde sem chodil na školu - Pedák. Od té doby se datuje mé seznámení s Honzou Steklíkem. Začali jsme se celou partou tehdy dosti podivného a vždycky na ty chvíle vzpomínám, když uvažuju z jakých kořenů se jak kreslený humor, tak volné věci / které se již tehdy nikdo nepokoušel oddělovat / vyvíjely. Myslím, že tehdy v Pardubicích za pasáží vůbec poprvé vystavoval Steklík s Neprašem.

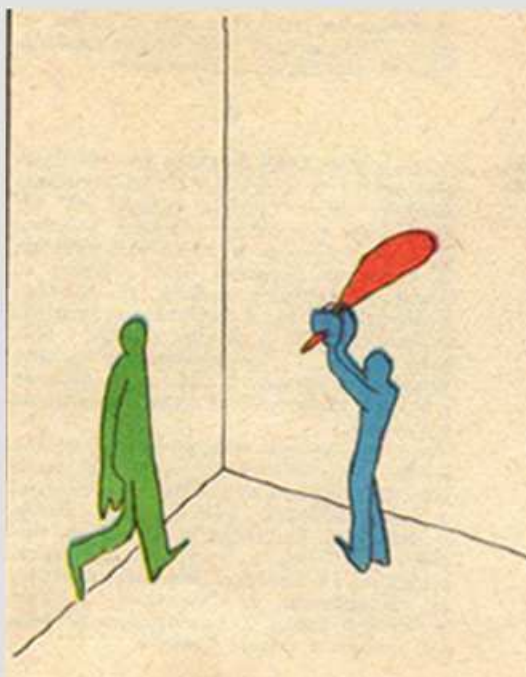
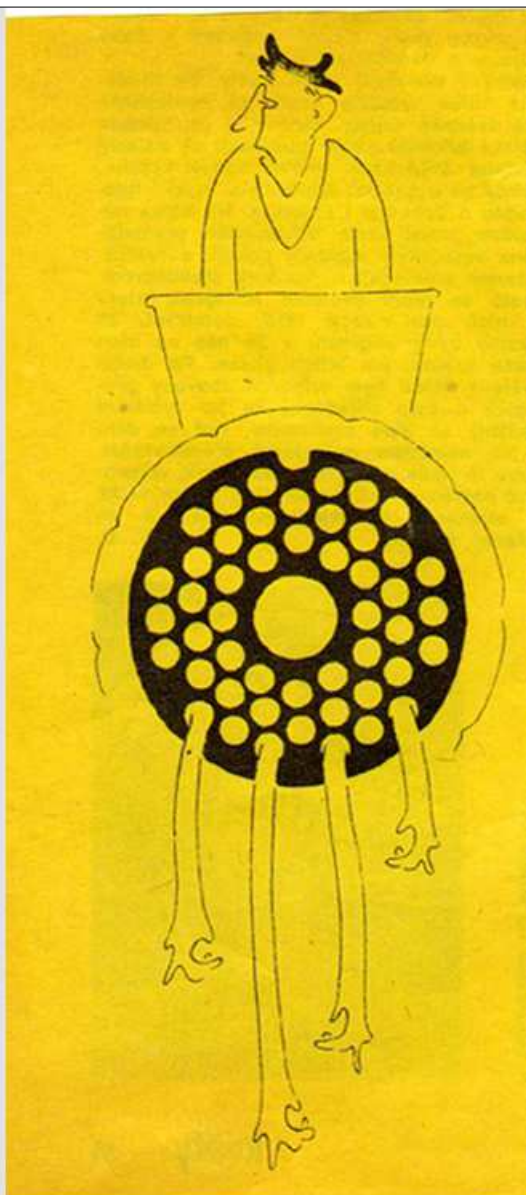
Začal jsem tisknout v časopise Kultura, který předcházela kulturní tvorbě / to bylo myslím v roce 1962 / Pak jsem dost tiskl v kulturní tvorbě. Kresby to byly vesměs dosti špatně nakreslené. V roce 1964 jsem tiskl v Plameni sérii kreseb, ke kterým si vymyslel A. Pohribný dosti stupidní básničku. Tiskl jsem dál v Kulturní tvorbě, divadelních novinách, Studentovi, "si" v 1966 jsem měl celého Hosta / s B. Lacinou / Vloni vyxxxixx nebo pře loni vyměnili do Květa asi 6 kreseb, z kterých udělali stránku. Taký jsme tiskl v Repertoáru mladé scény - asi předloni. To už byly víceméně ze ležetosti přes známé, neboť nějaké pravidelné reprodukování mne opustilo. Jednak proto, že načas převládla práce, abych tak řekl vážná - grafika atd... a pak hlavně skutečnost, že v roce 1968 takové forý těžko mohly koho zajímat, když šlo o jiné věci - nikde jsem je nenabízel.

v Písku na té soutěži, v Mladé Frontě na její repríze a v loni v Pardubicích samostatně, kdy výstavu zahajoval Ivan Jirous. Poslal jsem před časem kresby do Vie Nuove, dostal jsem sice dopis o vyšší honoráře a kam mi je máj poslat, ale ještě-li kresby vyšly - dodnes nevím. Asi jsem na nějaké podrobnosti zapomněl, ale to nej důležitější tu snad je. Jo, tiskl jsem řadu kreseb v Brně v Indexu. O výstavě v Pardubicích se široce rozepisoval v krajském plátku dr. Jan Baleka - ten článek už ale nemám. Dost to chválil. Toť vše. Někdy povídání z pera A. Pohribného se objevilo v Plameni po té výstavě v Berlíně. Byla to recenze a jsem tam nějak připomenutý s téma strojkama na maso. Pokud ten článek a hlavně ty kresby vyjdou, byl bych rád, aby z něj bylo patrné, že nejde o satiru natož politickou / to zvorál Baleka ve své recenzi. Pokud člověk něco nakreslí v roce 1965 a vystaví to v roce 1969 na jaře, a stane se, že děj reaguje na bezprostředně prožívanou xxxxxx současnost je to jen chvála, anebo haha jistého pacifismu, který v kresbách je. Co ještě? Že asi budu největším českým, nyní žijícím kreslíčem / 189 cm / a nad to ještě nejzapaletějším - *op' ve světle 4/5/6*.

195

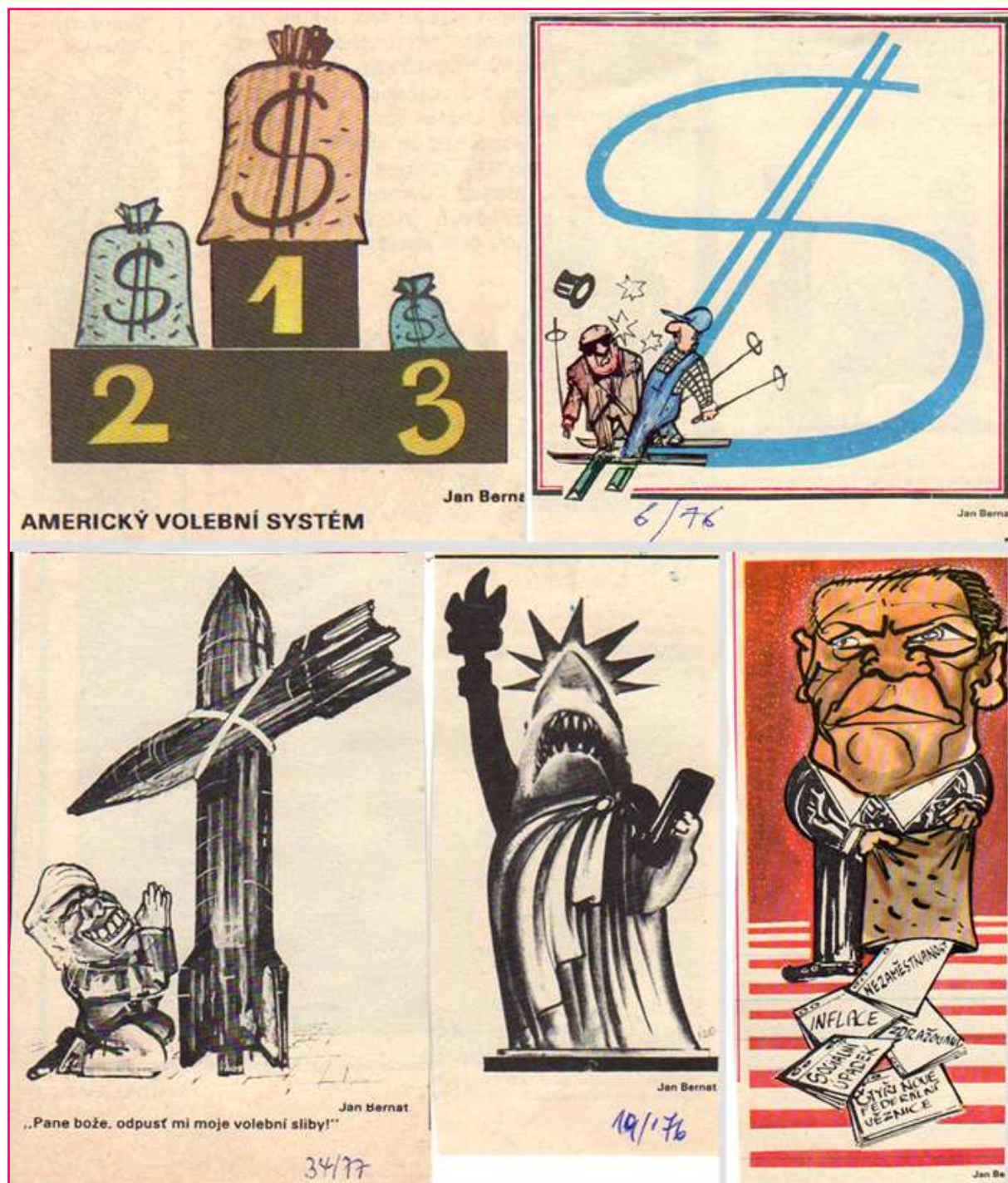
Pap Hame

16. dubna v 11 hodin
dopřel. k ~~Světlu~~ Světlé
re Stanočnické křiž.

Návrat Dikobrazu na pulty novinových stánků se odkládá. Anebo končí?

Doslechli jsme se tuhle, byť až z třetích úst, že zatím to dobře nevypadá s vydáváním tištěné verze - aspoň té, kterou plánoval s nostalgickou podporou řady autorů **Kryštof Bernat**...

Dokonce prý oznámil, že svou půlku (chráněné značky) nabídl k prodeji a jen doufá, že to nebude další marný pokus založený na tvůrčích schopnostech autorů, které hyzdí stránky už i jinde. Plánované varování, ať v tom projektu neutápí ani peníze ani svou hezkou vizi ideálního, tedy modernizovaného starého "dikouše", nyní stahujeme z GAGu a jediné, co nám bylo líto, je zahodit ukázky satirických kreseb z Dikobrazu, otištěné v letech 1976/77, v době, kdy se čestní lidé rozhodovali jak se spojit proti vydavateli Dikobrazu, tedy komunistické straně... Vzápětí podepsali Chartu 77. A jiní lidé, jimž se to těžko odpouští, i když někdy, dost nesnadně, se to chápe, v té době dolézali do Dikobrazu s tím, že když budou systematicky plivat na zlotřilé Amíky, třeba je Dikobraz milosrdně přijme do řady svých výtvarných kumpánů... Více nevíme, ale pokud se něco dozvíme, rádi to přivítáme. Do dějin moderní české karikatury to zaručeně patří!

(G-men)

Další nová kniha!

“Zen žen: Jednou se tomu zasmějem”. Bylo by výborné se tomu jednou pěkně zasmát... jenže; už ten název...? Není maličko nesrozumitelný? Zen šen to není, žen se to týká a Zen - musíme se mrknout do slovníku... “Oblíbené stripy z týdeníku Respekt se vracejí v novém knižním výboru,” praví reklama na knihu vydanou právě nakladatelstvím Paseka. Knižní výbor ale asi není nic, čemu bychom rozuměli. Ale možná jde o výběr. “Svazek, jenž přináší krátké příběhy...” Jsou překrátké, jak se na stripy sluší. “...z let 2017-2022 neopomijí ani “radosti” naší doby, třeba domácí karanténní ponorku”. Tak jo, je to “zábavná kniha o ženách a mužích, o rodičích a dětech”, to sedí - jen třeba dodat, že strip na výšku, úzký, aby odpovídal jednomu sloupci týdeníku (nacházíme ho na samém konci). To je takový úděl humoru - byť by byl sebepřesnější a výtečně účinkující, nikdo se neodvážá s ním začít časopis... Autory jsou už léta libretistka **Lela Geislerová** a výtvarník **Martin Mach Ondřej** a princip spočívá ve třech stejných obrázcích nad sebou s různými texty v obláčcích, které gradují pointou, obvykle zajímavou i když ne vždy lehce pochopitelnou. Ale nebojte se, to neznamená, že by se výtvarník flákal, a ty spodní obrázky nemusí kreslit. To ne, trochu rozdílů v nich najdete, třeba ve výrazech tváří, a ve zkoumání a hledání může být tou hlavní zábavností pro čtenáře.

To se naopak u stripu, se kterým se dostal český autor **Stripow** až do finále Novinářské ceny za rok 2021, neděje. V novinách *Metro*, kde ho najdete, spočívá vtip právě v tom, že jde pořád o jeden totožný (ohydný) obrázek, ale vždy s jiným textem... no

nic moc. V tom je **Zen žen** poctivější - ale je těžké vybrat z těch desítek stripů co, se nám postupně nahromadily, jen jeden či dva na ukázkou. A pak ještě najít to “Zen”, abychom nebyli za nevzdělance... P. S.: Zjistit cenu knihy a počet stránek necháme na vás... (han)

Nakonec byla pomoc prostá - stačilo to slovo napsat a wikipedie odpověděla. Stručně řečeno jde o: odnož [mahájánového buddhismu](#), vzniklou v [5. století](#) v [Číně](#). Později se **zen** rozšířil do dalších zemí, zejména ve [12. a 13. století](#) do [Japonska](#). Původně sanskrtský výraz *dhjána*, označující soustředěné spočívání, byl do čínštiny převzat v podobě *čchan* (meditace), z čehož se vyvinulo japonské čtení *zen*. V našem případě má to pojmenování vyznít **jako ženská meditace**.

A co vlastně ty stripy jsou - je to komiks? Nebo prostě rozfázovaný kreslený vtip? A musí v něm vůbec být bubliny? Byl by to vůbec comics-strip, kdyby neměl ty obláčky s textem...? Zkusme si na to odpovědět, aspoň letmo, když už jsme to minili učinit už dávno.

Ale chce to rozhodně ukázky, tedy příklady... Takže:

S omluvou, že téma - až na začátek - nespadá do rubriky “Z domova”, předvádíme pár ukázek:

Shora dolů:

Stripoff - Jeden ze tří finalistů ve výběru jury Novinářské ceny za rok 2021 v kategorii *Kreslený humor plus*. Jde o "komiks" podepsaný **Honza Smolík**, který se objevuje v inzertním deníku Metro, rozdáváném v městských ulicích zdarma. Tento je z 9. 8. 2022.

Vtip pro ženu Lenu - Prastarý kreslený vtip (strip). **Vladimír Jiránek**, s touto formou přišel již v 60. letech minulého století v týdeníku Mladý svět. Také zde tkví základní princip díla ve stejném obrázku a různých textech. Ovšem nejde o stále kopírování původní grafiky, ale - podobně jako u stripu Zen žen - tj. o vždy novou autorskou kresbu.

B. C. - Pro původ této formy musíme hlouběji do minulosti a dále co do místa. Strip B. C. (před Kristem) byl dlouho populárním mezi obdobným formátem kreslené stripy, které se tiskly v řadě deníků, nejdříve ve víkendových vydáních. Tento od **Harta** je z International Herald Tribune.

Dobrodružství pana Adamsona - je předválečný strip z Dánska, zcela beze slov. Pointu obstará až poslední okénko - scéna je rovněž rozkreslena, nikoli kopírována... Autora jistě najdeme, u díla je uvedena jen agentura, co strip šířila. Strip u nás v Melantrichu Praha - nejspíš v Českém slově.

Hojný chystá výstavu na apríla 2023 - v sobotu od 16 hodin. Kde, to neuvedl.

Ak. mal. **Ladislav Hojný** dokončil plán svých akcí do konce roku 2030. Jde o klasické dvě výstavy ročně. V současné době pracuje na třech cyklech kreseb z českých obcí. Téma je slibné "Co mě cvrnklo do nosu" (*tady a támhle*). Obcím by rád věnoval i výstavu v uhošťském *Melicharově vlastivědném muzeu* v roce 2027. My už se tam nevypravíme, ale Láďovi ještě nebude 90 let, takže snad... (ih)

Už máte kalendář?

Kalendářům sezóna začala už před létem (viz pulty knihkupců), ale nyní vrcholí. Když už jdu pro knížku dětem, vezmu jeden rodinný na stěnu. Anebo počkám, zda nám ho nevěnuje zaměstnavatel?

Ale stolní kalendář se nám hodí určitě, vždyť nemusí stát na psacím stole, ale i na skřínce pěkně po

ruce. A s veselým obrázkem? To je přece benefit (nebo jak se tomu dnes nadává).

Klasickým případem je kalendář s vtipy od Nepřakty /tentokrát s vtipy vymyšlenými Švandrlíkem/. Vydal ho "jako vždycky" Tesař z Opavy a máme jich už v archívu nepočítaně (ale nebojte, jsou spočítané!).

Ten letošní se podlouhlým formátem (ten je kvůli délce skenerem zleva ořezán) z řady předchůdců nevymyká, cenou možná, ale jelikož jsme ho získali darem, nevíme zda též podlehl inflačnímu trendu, kdy zemědělci vše zdražují, protože jim přece ten nahoře zdražil déšť a sluneční svit. A k tomu i pívko po návratu z pole... A co se pod obálkovým vtipem píše?

"To má z toho čtení - moc si zvykla na happy endy."

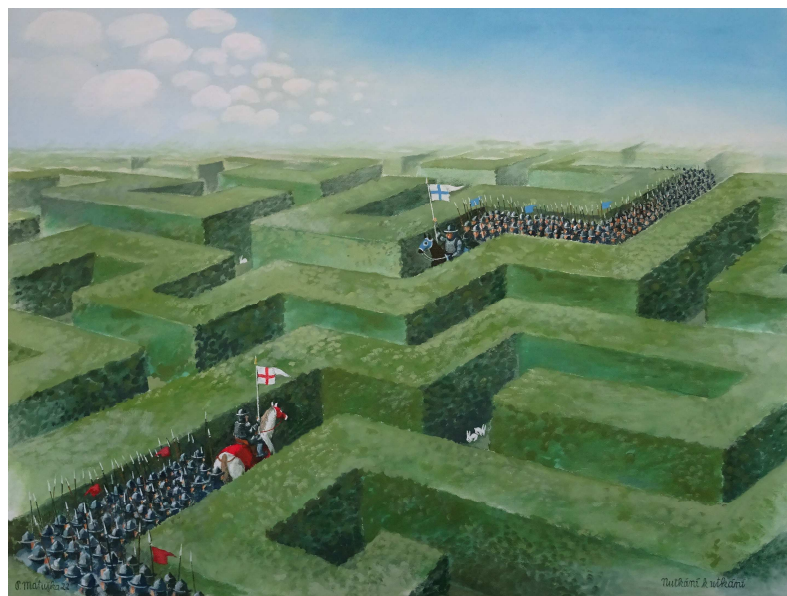
Ten nahý dceřin zadek je prodejní jistota, ale smysl vtipu? Asi nějaká nová forma boje s domácím násilím... (sek)

Bimba Konečný má svou Velkou knihu komiksů...

...ač vlastně žádné komiksy pod svým jménem nekreslil - přesto se zapsal do dějin proti své vůli, když společně se Zdenkem Burianem kreslili pro projekt **Amazona**, z prsaté hrdinky se po odcizení za železnou oponou stala **Oktobriana**... A naši estébáci měli pré! (g)

Možná že jde o velkou náhodu...

...ale také se říká, že "**náhoda přeje připraveným**". Ale k věci. Inzertní tiskovinu "Náš region PRAHA" jsem dostal do rukou, abych se nenudil při čekání na poštu, kam je mě přes zdravotní stav třeba dopravit, abych se zmocnil nějakých stokorun (vracených zdravotnictvím). A už zase jsem se setkal s podivnou kresbičkou, která mi připomínala Fefíka ze Sorry. A titulok Okénko zvykaného Pražáka mě v tom utvrdil. Obsah nic moc, ale když jsem mrkl do tiráže spojení potvrdil vydavatel - tentýž, co u

Sorry. A pak už stačilo zalistovat a hele - křížovka má tajenku z povídání ke vtipu Radka Stesky. Takže také nový Mladý svět s vtipy od autorů kreslících pro Sorry patří do stejného uzlíčku. A ten, kdo to vše vydává má název A11. V regionálním výtisku je i veliké foto vlajek na ministerstvu vnitra, mezi nimiž visí zloduch Putin už ve vaku do rakve. Ministr vnitra to přivítal, kdosi to kritizuje a je jisté, že toto dílo ze Sorry nevzešlo...

Zatímco černobílí **švihovisti** mají pro své vtipy Sorry, autoři jako **Pavel Matuška**, kteří své nápady malují, odbyt nemají. Tady je jedno z nových děl... Název? **NUTKÁNÍ K UTKÁNÍ**

Slívy jako když nasněží...

Slíva toho má hodně na stole a ještě víc před sebou. Nejdřív si však všimneme toho, co už se stolu smetl. Už v říjnu to byl křest knihy Karla Pecky s názvem **Pasáž**, tak bylo jasné kde se odehraje. V bludišti pasáží v přízemí pražského paláce Lucerna se navíc knihkupectví (i kavárna) zove „Řehoře Šamši“, což je Kafkův hrdina, kterého Slíva mnohokrát portrétoval... Navíc i novela prý má kafkovský ráz... A tak se zde jako ilustrátor Jiří vyřádl.

K tomu dodejme, že i v příštích měsících se na Pecku možná dostane. Tentokrát jde o slavné „ilegální“ *Malostranské humoresky*, které Slíva též ilustruje. Abychom se předvedli jako vzdělanci, co vědí o vazbě názvu na Malostranské povídky Nerudy, připojíme jinou Nerudovu sbírku, tentokrát básnickou. Je to tak. Slíva už má hotové ilustrace k *Písním kosmickým*, právě k té klasice od Jana Nerudy. Obě díla vyjdou až v příštím roce...

Zato Karel Šíp už trhá prodejní rekordy. Kdo by odolal někomu, na koho v televizi už léta jen zírá. Sám „Krotitel splašených myšlenek“ je od Slívy na obálce a jistě čtenáře pobaví nejen texty, ale také četné ilustrace...

Nejen knihy, ale i výstavy.

Ta s plakátem, tedy s grafikou s nadpisem *Bluesology* a názvem „**Sranda vítězí**“ skončila v Šumperku už koncem listopadu - měla v průběhu v kabinetu grafiky i několik vhodných, tedy hudebních aktivit...

Vpravo je od pohledu také něco hudebního, s troubami v ústech se tady točí poléťavé andělky.

Jinak má Slíva mít v srpnu v pražské výstavní síni Hollar „půl-výstavu“ s grafikem *Palmou*, nazvanou **Černý humor...** Slíva však neprozradil, zda vystavené obrázky dělal v teple pod palmami... Že Slíva černému humoru rozumí, a že ho „umí“, dobře víme. Ale na humor *Palmy* budeme jistě zvědaví.

Už jsi dnes měl umění?

Vlevo další zarámovaný **Jiří Slíva**. Na otázku odpovídal autor v Galerii Moderna, ale jak koukáme, tak hezký plakát v rámečku už neplatí, čas se mezitím pohnul k Silvestru a tak si na otázku můžeme klidně odpovědět i my. Pokud jsme GAG připravovali anebo jen četli, určitě jsme si k umění přičichli. Někdy přivoněli a vychutnali, jindy jen čichli a vzápětí vyprskli. A na to hloupé se pak vykašlali... (sek)

Na co pořád zapomínáme: Slíva už čtvrt století krelí týden co týden aktuální obrázek do EURA (v pondělí) a už třetí rok i do čtvrtletního ECHA!

Nelekněte se různých dat - píše se tu o Valné hromadě České unie karikaturistů, která slavila kulatiny. Bylo to... bylo to... pokud ještě hlava trochu slouží... No tak třeba v roce 2010, kdy bylo ČUKu "2cet" a - když to trochu přeženeme - spolek českých autorů výtvarných vtipů byl na vrcholu svého činění. A popularity. Ale text, který tu najdete u autentických fotek, pochází až z roku 2014 (e-GAG č. 51/52) Je to tedy úplně poslední vydání v rámci ČUKu, účastníci Valné hromady totiž odhlasovali končícím vedením připravené zbavení Ivana Hanouska jeho funkce editora časopisu. Tady to je:

"Kdybych trpěl neskromností, nazval bych nostalgickou vzpomínku na chvíle pár let staré jinak. Třeba: „Jak to bylo fajn, když byl ještě v předsednictvu edYtor - aneb - to se ČUKu dařilo..." No, zkuste si, pokud si čísla GAGu archivujete, zalistovat tím ročníkem a potěšit se... Konečně ta čísla jsou zavěšena na stránkách ČUKu..."

...napsal jsem tehdy. Jen pár let po této události v Malostrandě, která se tak odehrála před celostátním publikem, díky živým vstupům ve vysílání ČT a v Radiožurnálu ČRo. Tedy v

médiích, v nichž jsem pracoval ve vyšších pozicích a kde jsem i na pokraji důchodu měl slušné jméno. Těžko se mi divit, když jsem tak brzy po té slávě byl hodně překvapen, tím že valná hromada "vyhodila z práce" zakladatele ČUKu, vysokoškolsky vzdělaného a zkušeného novináře a jeho funkci, spíš službu, přidělila nevzdělanému vlezdoprdelkovi jménem Trkvas. Nebo tak nějak. Následoval text ke snímkům (viz předchozí stranu e-GAGu) s názvem:

Fotofejeton / Před 5 lety se ČUK ocitl v centru mediálního tajfúnu...

aneb

ČUK 20 jako „pupek světa“ (snímky na předcházející stránce!)

Jen den před Medvěděvem a dva dny před Obamou stala se kousek pod Pražským hradem centrem mediální pozornosti valná hromada a členská výstava **České unie karkaturistů**. Média se činila: po aprílovém vydání *Událostí a komentářů* z Luxoru na ČT 2 se Česká televize dostavila do Malostranské Besedy a po 11. hodině připravila přímý vstup do vysílání pořadu *Před polednem* na ČT 24. Na obr. **vlevo nahoře** začínáme s reportérkou *Lenkou Drmotovou* před hlavním panelem výstavy **2cet**. **Dole vlevo** pokračuje v informování o výtvarném humoru *Kovařík*. Na vernisáži už bylo plno a *Mirek Zajíc (vpravo nahoře)* mohl v této kulise fotografovat pro *Právo* samotný akt - úvodní řečníky a hudební kousky.

V následném hluku a kouři si museli *Kovařík* s kurátorem *Výstavákem* pro rozhovor s redaktorkou *Českého rozhlasu Zuzanou Filípkovou* najít tišší azyl v předsálí nad schody.

Snímky z dalších mediálních výstupů našich oslav vás nebudeme zahlcovat: takže jen slovem: Ranní pozvánky na úterní výstavu namluvil *Hanousek* pro *Radiožurnál* a pro *ČRo Regina Praha*, živý vstup měl v úterý v 9,47 rovněž do *Radiožurnálu*.

S *Bartákem* se *Hanousek* zúčastnil ještě hodinové besedy o výstavě v Malostranské Besedě a humoru v *Radu Wawe* (13. 4. ve 21 h)

<http://www.rozhlas.cz/radiowave/klystyr/zprava/720106>.

A cosi o výstavě *2cet* se objevilo i v pardubické příloze *MfDNESu*. (g)

Přehrát si můžete celý přímý vstup z instalace „2cet“ do programu ČT 24 na adrese:

<http://www.ct24.cz/vysilani/2010/04/06/210411058060406-10:37-pred-polednem-zpravodajsky-blok/>. Nutno najít asi tak 11. hodina a 11.

minuta, hned po počasí. Pořad *Před polednem* uvádí *Patka Strouhalová* a vstup začíná *Lenka Drmotová*; mluví tu za ČUK papalášové *IH* a *BK*, vidět a hlavně

slyšet (ty rány!) jsou i pracující. V rolích pilníků: *JD* a *JK-K* při přerábění panelů.

Snímky: GAG-foto

Následovala „Poznámka“, která objasňuje zařazení této retrospektivy do uvedeného čísla: Nové předsednictvo ČUKu čeká hned na startu velká výzva: oslavy **25. výročí vzniku** našeho spolku.

Obvykle to spočívá v nějakých těch vzpomínkách, vyprávění pamětníků založení uměleckého svazu... A samozřejmě je velká výstava s krásným katalogem - při ní velké mediální hemžení, které existenci dobře fungujícího spolku provází. Viz 20. výročí, jak ho pamatujeme v médiích - živý rozhovor v rádiu a přímý vstup do vysílání ČT před pěti roky... Zařídil jsem tehdy, aby *Břeťa Kovařík* s *Jardou Dostálem* poskytli Českému rozhlasu i delší rozhovor...
...vedl tehdy *G-men*

A jelikož tu zbyl kousek místa, přidáváme z archívu pozvánku (viz výše!)

Časopisy / Výběr obrázků z humoristických časopisů domácích i z ciziny

Zde jsou obálky dvou humoristických časopisů, vlevo zahraničního, vpravo domácího. Víte co mají společného? Ano, na obálku dala redakce pečlivě vybranou kresbu od svého kmenového autora. A hledíme: oba jsou z České republiky, oba jsou čeští karikaturisté.

Ale ty obálky mají ještě něco společného. Oba už přestali (z donucení) vycházet v původní periodicitě. Nebelspalter opustil svou staletou formu týdeníku a je z něj měsíčník. Tapír už také musel slevit z ambicí a vychází jednou za dva měsíce. Sudé číslo 6 tedy praví, že jde o poslední vydání v roce 2022. Je otázka, zda toto "úsporné" opatření zachrání magazín od zmizení z novinových stánků...

Nebelspalter už takovou "smrt" párkrát zažehnali, dvě výměny šéfredaktora plus novou koncepci časopisu jsme během naší existence v této rubrice již zaznamenali. Vinu mají v obou případech čtenáři, tedy humoru fandící lidé. Chybějí hlavně předplatitelé.

Víme, že i ti mají své důvody, proč se už tištěných časopisů vzdali: konkurence, tedy sociální média (timpádem pro čtenáře náhle zbytečné utrácení peněz za tiskovinu), slabá úroveň časopisů; jak redakcí, tak autorů příspěvků...

Přitom jsou i jiné případy - ukázky jejich obálek viz výše!. Humoristické časopisy, které vycházejí už předlouho jako berlínský *Eulenspiegel* anebo moravský časopis *Trnky Brnky*,

kteřý vznikl brzy po Listopadu (jde už o XXXIII. ročník!) a - přes od počátku mimořádně mizerný obsah - udržel se dodnes naživu. Příčiny různých výsledků obdobných produktů by zasloužily řádný výzkum, který by bral jak ekonomické modely a schopnosti vydavatelů (není tajemstvím, že šlo o nízké anebo těžko vymahatelné honoráře autorům kreseb), tak úroveň karikatur, jejich autorů a především čtenářů. Nás ovšem zajímá ta obálka - takové letos už jsme u Trnek Brnek viděli více. Jako kdyby si vydavatel najal nějakého člověka, který dělá obálky zcela oddělené od vnitřní náplně magazínu.

Zatímco *Nebelspalter*, *Tapír* i *Eulenspiegel* (omluva za pošťáka co plesknul adresu odběratele na obálkový vtip!) seriózně přiznávají, co je obsahem čísla, *Trnky Brnky* se k obsahu nijak nehlásí. Třeba by u čtenářů více zabraly vtipy, pro které si časopis kupují a které se - viz ukázky - ukrývají uvnitř. A jsou jich desítky obdobné "výtvarné" úrovni. A jistý **Ivan Křemeček** dodává rozměrem právě "obálkové vtipy: v tomto čísle celá zadní obálka a další přes

celou stranu 2 (viz **vlevo!**). **Vpravo** ten Veleputin je z *Eulenspieglu*. V bublince stojí: "*Speciální operace běží podle plánu*". A dole: "Bestie Putin - Nyní podvádí už i v šachu!". Autorem je **Arno Funke**... a vtip je stejně jako v *Trnkách* na celé straně - na té vstupní s číslem 3...

Texty: Scholz: "Naše zahraniční politika je hodnotově orientovaná..." Reportérka: "A jak měříte tu hodnotu? "...v kilowatech za hodinu".

Co nás ještě v čerstvě zkoumaných magazínech zaujalo?

Vlevo (zůstaňme u Tapíra) je dokonce jednomu ze stálých autorů vyhrazena rubrika (**viz vlevo!**) kde je nadměrná spousta textu a na kresbu, která by měla dominovat ho je méně.

Pokud **MUDr. Srna** ještě léčí, není to dost vhodný vtip z hlediska jeho klientely.

-

Jsme na konci roku a tak je vhodné poděkovat všem, kteří zajišťují GAGu přísun těchto časopisů. A zadarmo, resp. za vlastní (třeba poštovní) náklady.

Miro Vico neomylně a v pevné obálce posílal do minulého měsíce (zřejmě s pomocí manželky Evy) pokaždé hned dvě čísla.

Mirek Barták zařídil, že nám chodí Nebelspalter do redakce ze Švýcarska zdarma (někdy dřív než do Řevnic!).

Jan Tomaschoff posílá dva ze tří titulů, co si kupuje: Eulenspiegel a někdy též Charlie Hebdo.

Sousedka **Jana** nám vkládá do schránky českou produkci, tedy Sorry, Tapíra i Trnky Brnky...

A když už jsme u Tomaschoffa, tak ten překvapil (viz obr. vlevo), jak prostě a přitom přesně zpodobnil německého kancléře Olafa Scholze. A přitom zůstal kresebně jasně svůj...

BUMerang č. 11 s domicilem z 26. 11. t. r. přinesl obvyklou smíšenou smršť vtipů psaných i kreslených, z nichž vyjímáme spoň dvě. Ta nahoře je největší a je na první straně novinové přílohy deníku Šport. Je od Ukrajinského karikaturisty Vicům blízkého svým podkarpatským bydlištěm. Jmenuje se **Konstantin Kazančev** a tak si dovolueme odskočit od tématu a objasnit méně zdatným čtenářům jak je to s nejznámějšími tamními autory. Všichni totiž mají jména počínajícími písmenem **K**.

Zatímco Vico má **Kazančeva**, my v Praze jsme si letos zase "přivlastnili" tvorbu **Alexije Kustovského** a druhý prešovský propagátor kresleného humoru prostřednictvím mezinárodních festivalů jménem **Rázus** má svého **Vladimira Kazanevského**, ve světě už léta uznávaného.

Aby to nebylo málo, ten dříve nejslavnější a nejúspěšnější ukrajinský kreslíř byl také od **K** - tvořil a už zemřel **Jurij Kosobukin**.

Ale zpět k Bumerangu číslo 11.:

abychom nezklamali ty, kteří na Gagu oceňují pedantickou potřebu mentorovat a hle-

dat pidichyby za každou cenu, tady je hned jedna parádní. Na kresbě s laufy namířenými na zbabělého vojáka není nic špatně, zato chyba leží hned pod ní. To Henry není křestní jméno, jak by se mohlo zdát, ale příjmení a **Maurice HENRY** je notoricky známý francouzský (nejen) karikaturista, kterému například i v Praze vyšla skvělá knížka vtipů. Skvělým adeptem na podobnou chybu je jméno severomoravského (možná slezského) autora jménem **Evžen DAVID**. V zahraničních katalozích vedený běžně coby **David EVŽEN** (ve jmenném rejstříku soutěžících řazeném dle abecedy to pak dělá paseku!)

Kresby z *Charlie Hebdo* máme na stole naposledy z listopadu a tak zde dáváme přednost časopisům s aktuálnější nabídkou.

Zato máme ještě něco. Je to něco, v čem se zahraniční časopisy od těch tuzemských odlišují viditelně. Nevšímají si pořád dokola jen pindourů a kozíček, ale do svých vtipů vkládají moderní dobu, tedy její nové technické (dejme tomu) vynálezy. Zde jsou dvě ukázky z Nebelspalteru č. 11.

Texty v češtině: Nahoře **"FUCK!"** ve vtipu od **Hanse Koppelreddera** (Eulenspiegel).

A dole sedí na lavičce "Krmič ptáků 2000" a pán se ptá majitele: "Víš co, dědo, v práci budu nahrazen mašinou. A jak to jde u tebe?" Autorem je známý kreslíř podepisující se už léta **Zak**. (Nebelspalter).

Nuže. Co jsme tu opoměli? Jistě - Tapíra jsme zdánlivě odbyli obálkou. Ale... Výběr hned čtyř vtipů z *Tapíra* najdete také v tomto vydání, jen v rámci jiné rubriky. Tam, kde jsou reakce na dokumentární televizní film o tom, čemu se dnes smějí našinci (třeba *Sidonius Jíro*, na jehož tvorbu

jsme za celé půlstoletí

zkoumání a archivování kreslených vtipů nenarazili. Ve výčtu titulů (plus mínus) závěrečných čísel ročníku 2022 nám už zbývá jen měsíčník **Sorry**, kde se nachází mimo jiné tento celostránkový vtip **Jiřího Košťáře** (**viz vlevo!**)

A na závěr řeč čísel: Kolik kreslených vtipů časopis čtenáři v jednom čísle předkládá - bez hodnocení kvality a bez ohledu na jejich formát...

Počet stránek a počet vtipů /resp. na 1 stránku):

Nebelspalter č. 12 / 68 str. / 68 vtipů / = 1 vtip/str.

Eulenspiegel č. 11 / 68 str. / 68 vtipů / = 1 vtip/str.

Trnky Brnky č. 11 / 32 str. / 58 vtipů / = 1,8 vt./str.

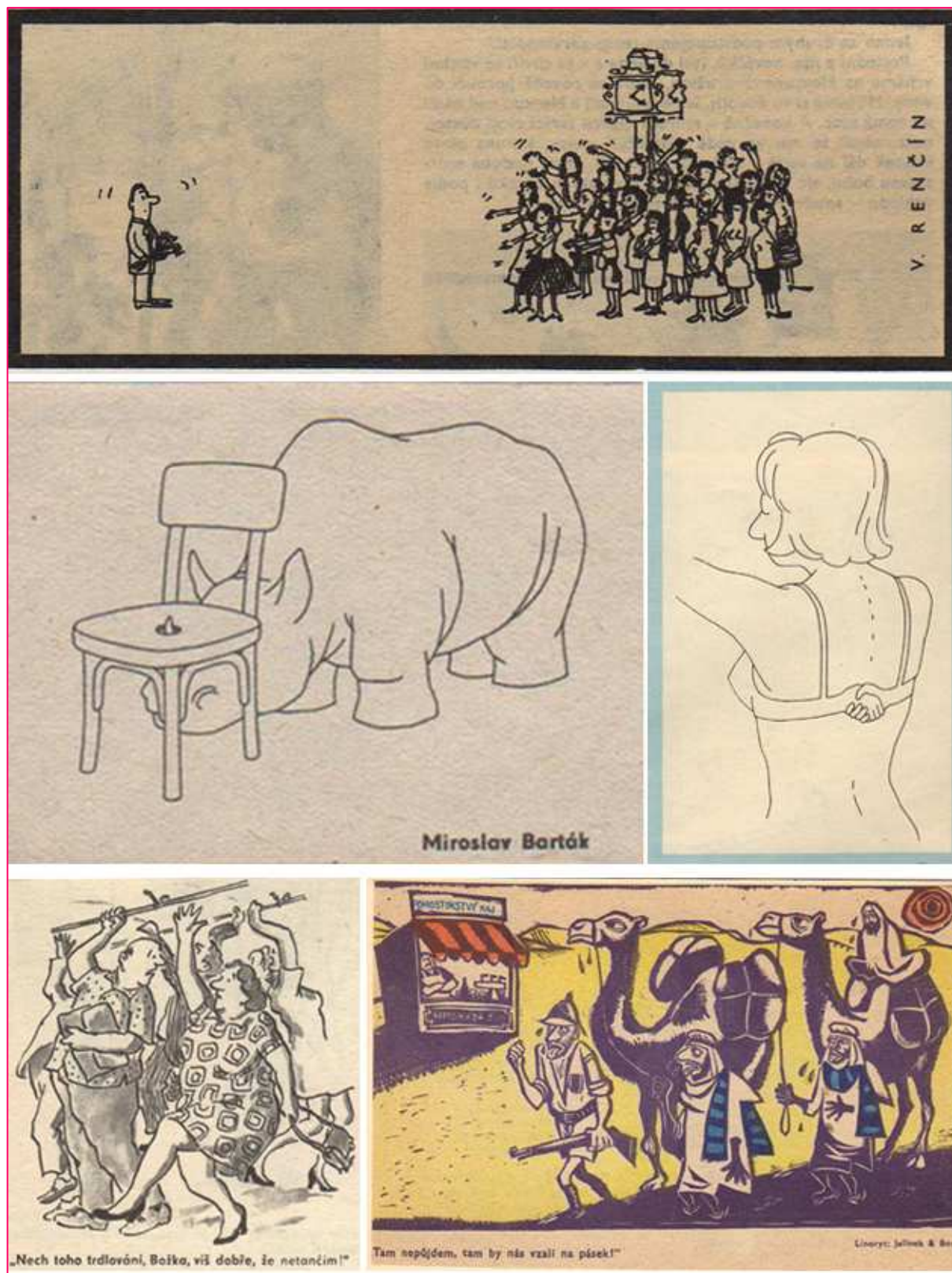
Tapír č. 6 / 32 stran / 90 vtipů / = 2,8 vtipu/stránku

Sorry č. 12 / 32 str. / 44 vtipů / = 1,4 vt. na straně

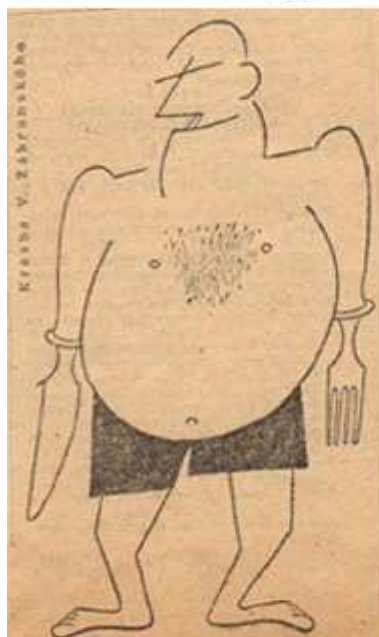
Bumerang č. 11 / 12 str. / 52 vtipů / = 4,3 vt. na str.

Pětice časopisů má zhruba stejný formát, Bumerang je větší, relativně by měl 24 stran svých soupeřů. Všechny tyto tituly jsou celé či částečně barevné. Připravil: G-men

Výzva: “Pošlete svůj první (nebo třetí ...) otištěný vtipný obrázek. Plus jeden nejčerstvější! Může tak učinit každý z abonentů GAGu! Podmínka: musí jít o rozdíl aspoň 25 let - mezi prvním a dnešním... To znamená, že když teď někdo publikuje vtipy, měl by najít nějaký ze svých obrázků otištěných aspoň do roku 1997... A nestyďte se - to že jste se od té doby vy- kreslili, je přece úžasné. A že jste u toho vydrželi!” **S tím jsme do toho šli, tak jsme začali. A už nyní s tím končíme! Ale ještě nezapomínejte a otočte list - tedy: posuňte si stránku!**

Musíme dodat, že skoro všechny tyto ranné obrázky jsme vyhrabali sami z redakčního archívu. Mrzí nás totiž, že jste na výzvu hromadně nereagovali. Ale spíš než ostychu autorů to přičítáme malým zájmem GAG otvírat, natož číst. Přesto, že jsme výzvu pro jistotu avízovali pěkně nahoře na obálce! Přičítáme to sami sobě, že jsme to nevzali v úvahu a neobeslali konkrétní osoby. Možná proto, že hodně z těch kreseb, co máme, je od nebožtíků...

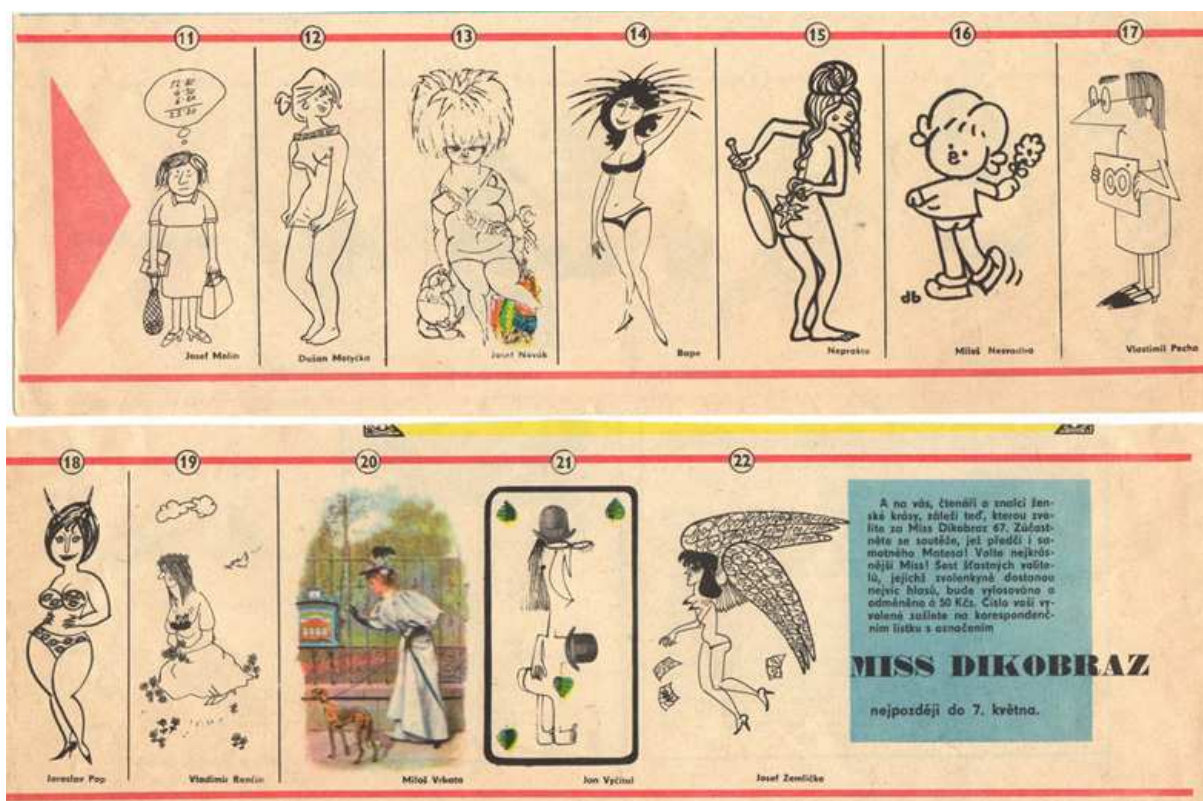
Sami se pobavte tím, nač přijdete. Něčí cesty vedly zcela jinak, jiní autoři začali už (téměř) "hotoví". Na volbu témat si své řekly noviny, do nichž vtipy nosili. A též doba, kdy vznikaly. Víme, že 50. i 60. léta byla jiná, než ta sedmdesátá. A to nejen co do výtvarných stylů. -red-

Parodie / Doplnění volby "Miss Dikobraz" - a ještě něco...

Ač jsme byli upozorněni, jaksi nám to nedošlo a v minulém e-GAGu jsme sice přinesli chybějící výsledky, jak nám je dodal *Jiří Mikulka*, ale naopak jsme opomněli druhou část tabla, která měla tu přehlídku minule doplnit a ukončit. Takže jsme čtenáře ochudili o tučt sličných (?) osob slabšího (?) pohlaví v podání autorů obou pohlaví (naštěstí ještě ne v jednom těle). Číslo 2 vynechalo stránku v příloze, číslo 3 nyní přidalo absenci jedné stránky v této rubrice. Kdoví, kolik toho chybí v tomto čísle 4?!

Začneme zopakováním textu k prvnímu dílu, kde jsme uvedli:

Tak, jak vidíte tu přehlídku při předvádění na molu, si z Dikobrazu pamatovat nemůžete. Táhl se celým číslem hezky za sebou, ale abychom ji mohli zde rekapitulovat v slušné velikosti (dámy si to jistě zaslouhují) rozstříhali jsem ten průvod a zase složili, aby se ty roztomilé bytosti pěkně předvedly na celých dvou stránkách GAGu. Jak vyplývá z přilehlého textu, tak po 7. květnu roku 1967 z nich čtenáři zvolili Miss Dikobrazu. Protože jméno vítězné krásy neznáme, musíte počkat do příštího vydání e-GAGu, pokud ovšem nejste tak nedomáklaví a nevyhledáte si příslušné číslo týdeníku sami (a pak nám to prozradíte)...

A teď ta pasáž, která mluvila i o dílech autorů, které jste ale nemohli posoudit ani odsoudit.

K nápadu, který se nám líbí i dnes tedy jen krátký komentář. Kresby jsou opravdu díly uvedených karikaturistů, ten Bidlo je opravdu Josef (a ne starý František), Kučerou si nejsme jisti - na Jaroslava si nevzpomínáme, jeden byl snad Karel, druhý Josef. Novák Jiří ještě neprorazil, ten Josef byl zasloužilým profesorem na pražské VŠ UMPRUM (1902-1987). Vlastimila Pecha jsme si také nijak nevybavili, Jiránek tu nefiguruje, Renčín a hlavně Vyčítal jsou ještě na samém začátku své výtvarné polohy (soudě dle podoby svých hrdinek). Miloš Vrbata asi něco vyhrabal ze starého časopisu a Kerles i Ceplecha tu chybí. Born, Kremláček, Kantorek a Molín svými nápady potěší. A vůbec - tohle dikobrazí tablo je asi zatím tím nejzdařilejším z naší nabídky.

Jelikož toto vydání je v ročníku poslední, připojíme pro jistotu ještě výsledky z čísla minulého: s číslem 13 a 11 jsou ty dámy naštěstí právě v této grupě... a tu od Kantorka, co skončila 2., holt najdete v čísle 2 - ale pozor - pod číslem 8. (Snad jsme to tentokrát už nepopletli...)

ih

Parodie / Další podstatné doplnění volby - tentokrát jde o "Miss Dikobrazů"

Ale to ještě nebylo všechno! Tady je **Miss Dikobraz** v polistopadovém provedení s "ů" na konci: Stejný (a dobrý) pátrač v (nejen) dikobrazím světě poté přispěl dalším objevem! Jiří Mikulka napsal: "Pro porovnání s Miss Dikobraz 1967 Vám posílám, na co jsem dnes narazil - volba **Miss 1993**, tedy o mnoho let později (po změně režimu). Nelekněte se, prosím; Dikobraz asi v nouzi koketoval s **Nezávislou erotickou iniciativou**."

Vážení čtenáři: máte jedinečnou možnost zvolit Miss Magazínu Dikobrazů na rok 1993. Váš úkol je prostý. Napište na korespondenční lístek číslo své vyvolené a stručně a vtipně zdůvodněte, proč ji dáváte svůj hlas. Své tipy posílejte na adresu: Magazín

Dikobrazů, Na Florenci 19, 110 00 Praha 1. Dívka s největším počtem hlasů bude zařazena do slosovacího kola. Značka: Vtipnost vítězí. Svůj příspěvek označte MISS 93.

Přiložené kandidátky na Miss, které zde nyní vidíte, vyšly v **Magazínu Dikobrazů** až v roce 1993, tedy nikoliv v tehdejší **NEI-humoru**, který zde text připomíná. Zde je první šestice uchazeček o titul. Poznáte autory portrétů? A za rohem na nás číhá druhá půlka...

Luštitelům křížovky z magazínu Vánoce nalačno děkujeme za mohutnou kupu správných odpovědí a na vědomost jim dáváme, že výhercem dárkového balíčku NEI Reportu se stal pan Jiří Štágl z Prahy 8.

Celý tucet přiložených kandidátek na Miss, které zde nyní vidíte, vyšly v **Magazínu Dikobrazů** až v roce 1993, tedy nikoliv v tehdejší **NEI-humoru**, který tu pan Mikulka připomíná. **Magazín Dikobrazů** (1992–1995) Humoristický dvoutměsíčník byl jedním z porevolučních nástupníků Dikobrazu. Během 3 let své existence se proměnil z téměř padesátistránkového černobílého titulu na barevné periodikum o třetinu tenčí. Obsahoval kromě jiného články o různých osobnostech a vtipné horoskopy.

Nei humor (Nej humor) (1991–1996)

„Měsíčník erotického humoru pro oddech a inspiraci“ vycházel po většinu své existence ve vydavatelství R3. Převažovaly v něm erotické kreslené vtipy, ale nechyběly ani vyloženě erotické články bez špetky humoru... Šéfredaktorem byl **Josef Dřížhal**, který později šéfoval Hodokvasu humoru... Pokud vám u *Missek* chybějí jména autorů, zkuste je doplnit sami, nám v tom překáží jeden oříšek.

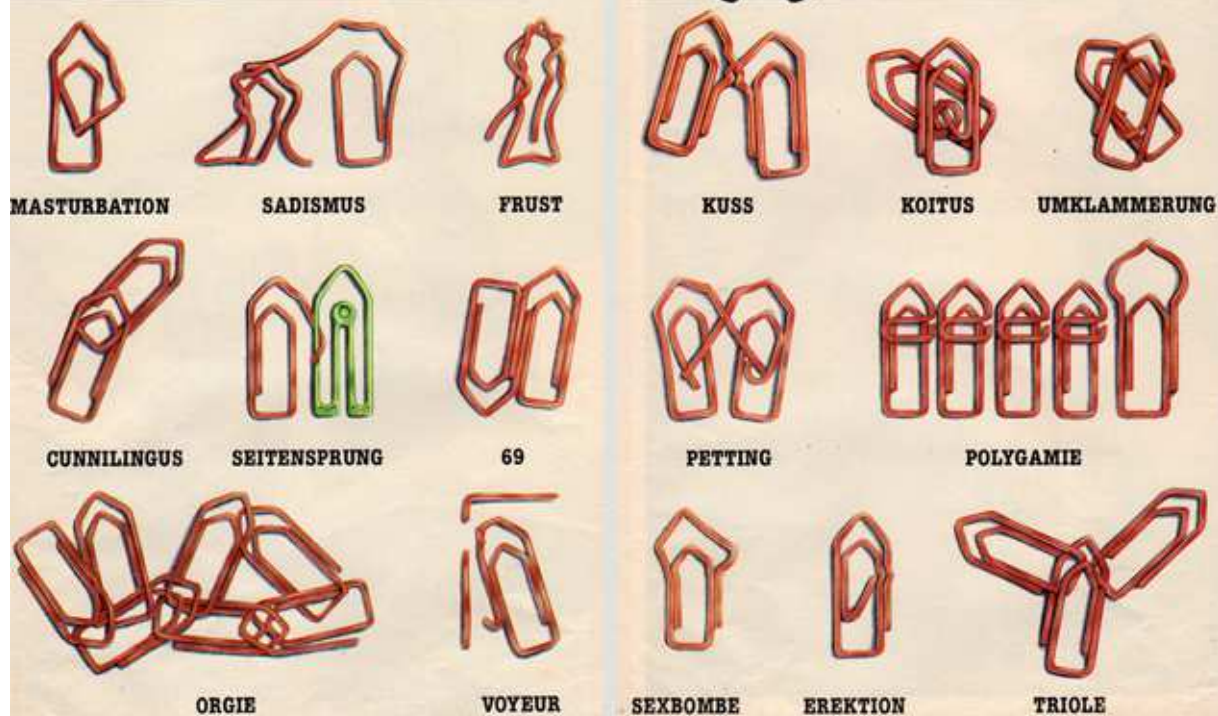
JEŠTĚ něco, už zcela bezpršého, ale přesto světového. Dokonce francouzského, přesto nikoli frivolního! **Chavalův** autostop se (hned osmkrát!) prezentoval v týdeníku KUK v roce 1990. **Viz vlevo...**

A ještě další objev, přibližně ze stejné doby. Dokonce pocházel od Hanouska, který si to ani nepamatuje. Ale Lurkovy **"Stíny"** v **Mladém světě** byly na zadní stránce jistě početnější než tyto tři.

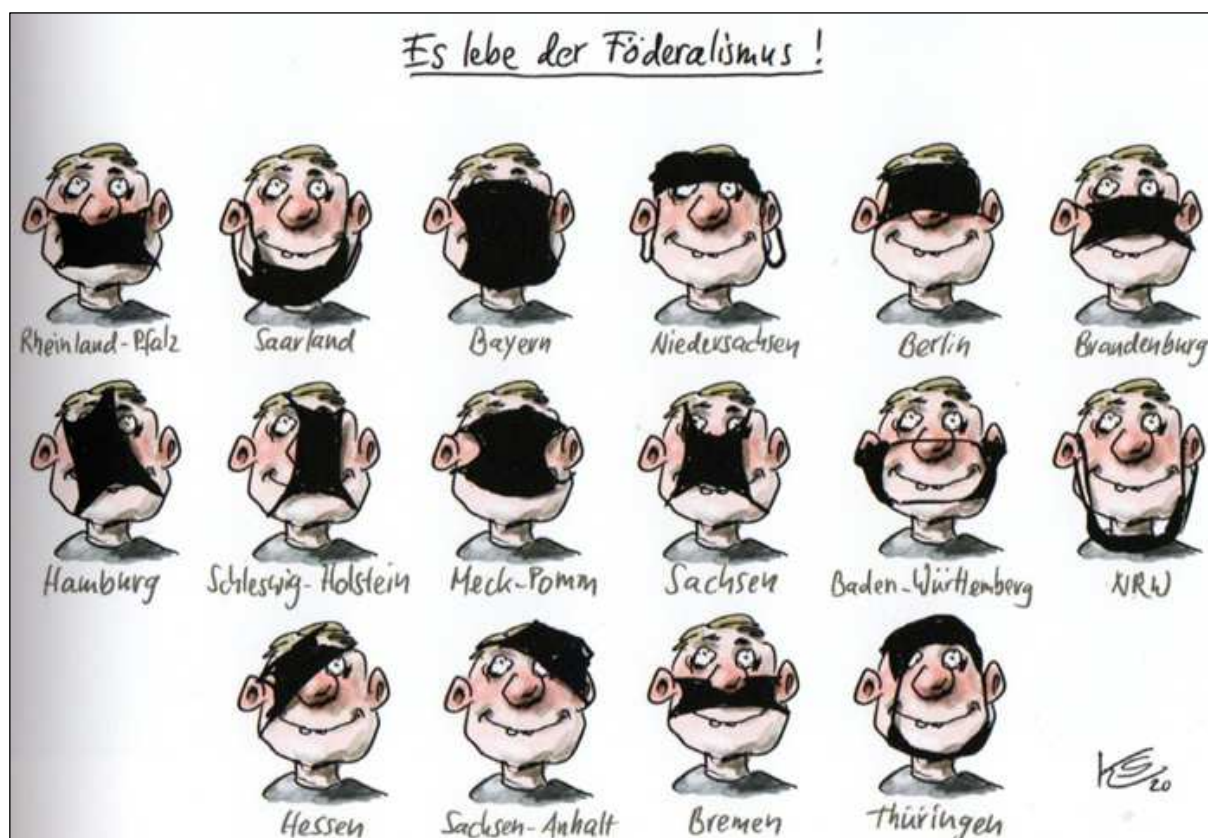

WAS DABEI
HERAUSKOMMT, WENN
EINER AUCH IM BÜRO
NUR ANS BUMSEN DENKT

SPIELE K(L)AMMER

V Německu si kdosi vyhrál s kancelářskými svorkami. Překládat snad netřeba. A dole další hračka, též z Německé spolkové republiky, který v době covidu navrhl pro každou ze zemí vlastní roušku. Jména spolkových zemí dokážeme přeložit, ale proč a jak k jednotlivým zemím roušky sednou, to neumíme posoudit. Nebo to někdo pochopíte? Titulek okazuje na život v tamním hodně rozvitém (spolkovém) federalismu.

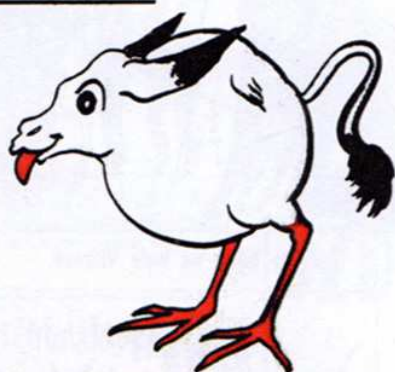
A teď navíc ještě jednou z Francie. **Tomi Ungerer** je, tak jako Chaval, významnou postavou tamního výtvarného humoru. A zde vidíme, že je rovněž hračka. Vyhrál si z tiskacími písmenky a dal každému z nich jisté zdůvodnění - a to bez použití jediného podpůrného písmenka!. Tuto **ABECEDU** obdivují návštěvníci muzea ve Štrasburku...

Na závěr finále! Zřejmě vypadlé z koše balónu, z něhož čiperný strojek za příznivého větru vanoucího do Československa, vypouštěl do socialistického prostoru štvavé letáky, urážející mírumilovné české úderníky zušlechťující znárodněné hospodářství až ke krušnému konci.

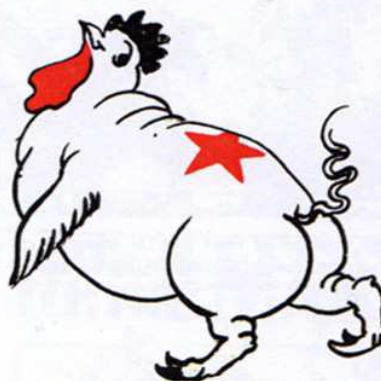
Naštěstí se našli poctiví občané své vlasti, tyto letáky sbírali a schovávali, pečlivě je skládali a ukládali, aby měli vždy po ruce důkaz kapitalistické zvrhlosti a mohli ho půjčovat dětem když, byly hodné a nosily ze školy pochvaly.

MIČUROVÁNKY

Sensační úspěchy stalinské zemědělské vědy, zachycené slovem a obrazem. Uveřejňujeme i s návodem k použití.

Telekuř kominformní, skvělý kříženec telete s kuřetem. Množí se, díky velikému Stalinovi, rychleji než mouchy a je proto zárukou masových přebytků SSSR.

Kvopř politbyrální dává úžasná množství tuku, takže SSSR bude moci (díky velikému Stalinovi) krýt spotřebu dvanácti šestin světa.

Krápice stalinovitá, povedený kříženec krávy se slepicí, dává 8.000 l mléka a zároveň 12.000 vajec. Je-li jí předčítána vhodná pokroková literatura, jsou vejce, díky velikému Stalinovi, hned na tvrdo vařená.

Husel údernický je nádherným křížencem husy a osla. Má tu výhodu, že je spolehlivým nosičem břemen přes pouště i moře. Přitom, díky velikému Stalinovi, je bezvýhradně oddán myšlence pokrokové agrese.

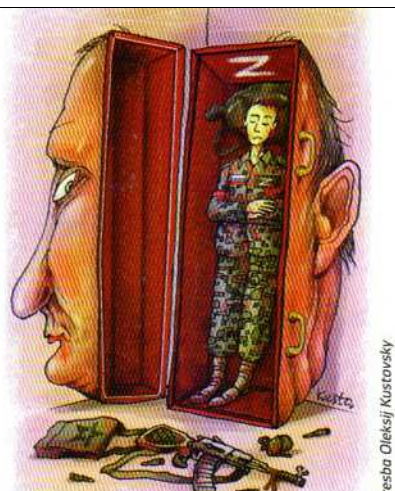

Kachce lidově demokratická, dává, díky velikému Stalinovi, výborné ovčí sýry a hned taky prachové peří. Lze ji použít při masových demonstracích, v průvodech atd.

Nejnenávislivější byly urážlivé letáky, tzv. satirické, jako tyto **Mičurováanky**, které trapně zesměšňovaly úspěšné Mičurinovy snahy o vyšší užítkovost hospodářských zvířat tábora míru.

(red.)

obsah	
Je válka, ověřování zakázáno (Tomáš Vlach)	1 a 4
Media – první kroky k nápravě (Adam Černý)	2
Soutěž Media na pomoc památkám (Marina Hofmanová)	3
Tvrdé škrty v České televizi začaly. Nelíbí se nikomu, politici ale řešení nenabídlí (Filip Rožánek)	5-6
Zprávy do e-mailu – spása i prokletí tradičních médií (David Klimeš)	6-7
Rozhovor s novinářkou a dokumentaristkou Apolenou Rychlíkovou (Martin Melichar)	8-9
Internetová televize nebo televize po internetu? (Milan Kruml)	10-11
Na cestě s Janem Jünem (* 1945, † 2022) – (Julek Macháček)	11
Podcasty: Móda? Trend? Byznys? (Jaroslav Veis)	12
Kreslíř Mediažurnálu – Oleksij Kustovskij (Ivan Hanousek)	13
Rozhovor s novinářem Denníku N Martinem M. Šimečkou: (Martin Melichar)	14-16
Sportu zdar a penězům zvláště (Filip Rožánek)	16-17
Fotograf Mediažurnálu – Emil Fafek (* 1922, † 1997)	18-20

Kreslíř Mediažurnálu – Oleksij Kustovskij

Kreslířem Mediažurnálu bývá obvykle český autor, ale tentokrát uděláme krok stranou. Tedy od nás na východ, kde nejen hřmí děla a vybuchují rakety, ale také žijí lidé, kteří pracují. Výjimkou nejsou karikaturisté, kteří se válce ve své zemi plně věnují a bojují svou zbraní. Ta nikoho neza-
bývá, ale je účinná, protože jednak povzbuzuje krajany ke statečnému odporu proti agresorovi, jednak účinkuje jako exportní artikl směrem na západ našeho kontinentu.

• Ivan Hanousek

Co jiného, než karikatura, umí stručně, jasně a také i ostře, až krutě, shrnout na malém prostoru názor autora na jakoukoli událost? Netřeba dlouhých slov, stačí výstižný nápad a také schopnost karikovat její hlavní aktéry. V tomto případě jediného – Vladimira Putina. Symbol agrese má v očích Ukrajinců konkrétní tvář a novinový karikaturista Olexij Kustovskij to předvádí bez vytáček – mistrovsky.

mediažurnál
zpravodaj Syndikátu novinářů ČR
3/2022

Je válka, ověřování zakázáno

Obě strany jsou dle svých tvrzení v úloze vítězů a poražených. Informační válka se však hraje na úrovni skutečné. Ověřování a první rozlišení je však v rukou veřejnosti. V tomto případě jediného – Vladimira Putina. Symbol agrese má v očích Ukrajinců konkrétní tvář a novinový karikaturista Olexij Kustovskij to předvádí bez vytáček – mistrovsky.

Kreslíř Mediažurnálu – Olexij Kustovskij

Kreslíř Mediažurnálu bývá obvykle český autor, ale tentokrát uděláme krok stranou. Tedy od nás na východ, kde nejen hřmí děla a vybuchují rakety, ale také žijí lidé, kteří pracují. Výjimkou nejsou karikaturisté, kteří se válce ve své zemi plně věnují a bojují svou zbraní. Ta nikoho neza-
bývá, ale je účinná, protože jednak povzbuzuje krajany ke statečnému odporu proti agresorovi, jednak účinkuje jako exportní artikl směrem na západ našeho kontinentu.

Olexij Kustovskij

„Zdravím vás, pane Ivane. Právě teď jsem šel do práce a dostal od vás poštou e-GAG a další zprávy. Děkuji za vaši podporu! Ukrajinci také děkují svým českým bratrům za neuvěřitelnou podporu během války! Předtím jsem vás do složky cloudových karikatur. Složku jsem vytvořil pro Zbigniewa Piśzczaka. Uspořádal výstavu svých karikatur v polském Olštýně. Za to jsem mu moc vděčný! Tyto karikatury si můžete stáhnout a použít pro své příspěvky.“

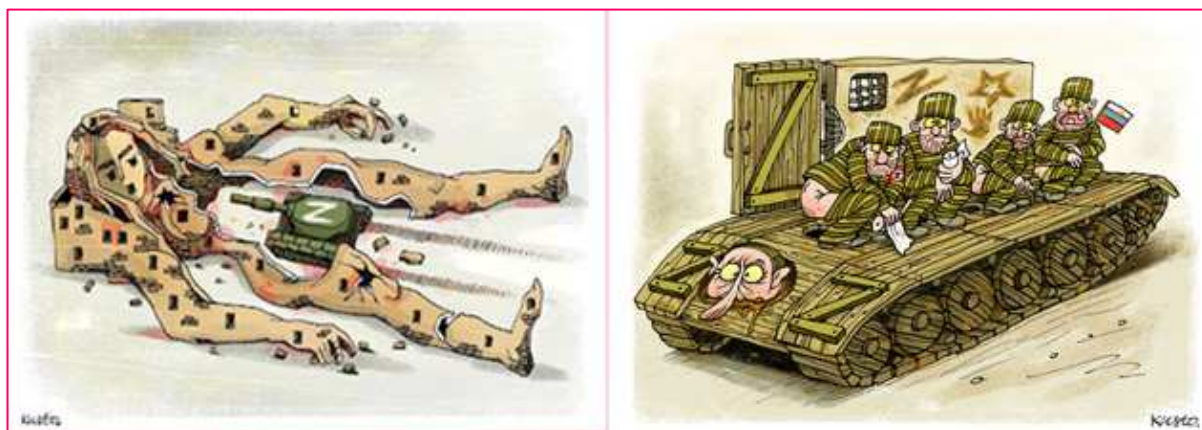
Adresát tohoto e-mailu mohl obratem Kustovskému potvrdit, že i v Česku se jeho vtipy vzápětí ocitly, a to ještě v létě, na výstavě. Sice v menších Ratajích nad Sázavou, ale se stálým publikem jediné současné galerie kresleného humoru v zemi. A jistě ho jako novináře potěší, že čeští novináři teď poznávají jeho tvorbu.

Ze souboru 64 zaslanych barevných kreseb se jen těžko vybírá pouhých pár obrázků. Ale za pokus to stálo, a tak v dnešním Mediažurnálu vidíte výsledek. Aby nebylo „přeputinováno“, tak kromě ostrých karikatur ruského imperátora přidáváme i pár obrázků, které mají nádech ukrajinského folkloru, jemuž autor evidentně rád dává ve své tvorbě místo. A my teď též rádi dáváme prostor pár informacím o něm.

Oleksij Kustovskij (Kusto) se narodil 11. 3. 1971 v ukrajinské metropoli Kyjev. Absolvoval Národní zemědělskou univerzitu, specializace agronom. Začal pracovat v Centrální botanické zahradě v Kyjevě. Jeho první kresba se objevila v novinách „Večirni visti“ roku 1998 a brzy byly jeho karikatury publikovány v mnoha zemích. Od roku 2004 pracuje jako výtvarník parlamentního deníku „Holos Ukra-

jiny“. Svá díla představil na několika samostatných i kolektivních výstavách. Od roku 2003 se Oleksij Kustovsky účastní mezinárodních festivalů karikatury a jeho práce na nich získaly přes stovku ocenění – kromě těch velkých nás zaujala třeba Grand Prix ze slovenské soutěže „Zlatý sudok“ v Prešově roku 2013. Bývá též zván do porot mezinárodních soutěží, z nichž uvádíme aspoň istanbulskou „Nasreddin Hodža“ v roce 2013. Kustovsky je členem Národního svazu novinářů Ukrajiny. A člověka až zamrazí, když ve zprávách z bojů v okolí Kyjeva zazní název Vyšneve. Právě tam totiž žije a tvoří karikatury pro noviny Kustovsky.

Je úžasné, když se člověk setká se skromným začínajícím umělcem, provádí ho Prahou, odváží na „Cartoon Meeting Point“ do Písku... a během tuctu let se z něj stane ve světě uznávaný a na festivalech „cartoons“ ceny sbírající karikaturista. A nyní i kronikář naprosto neuvěřitelné války, která pustoší velkou evropskou zem jen kvůli zvrácené myšlence jednoho diktátora.

Poznámka: Kromě kresby na předchozí stránce nahoře, je po uvedeném čísle MŽ rozmístěn další tucet ostrých a také pouze barevných (!) karikatur ukrajinského autora. Dvě kresby sem pro lepší orientaci doplňujeme. (e-gag)

Téma nejen týdne či měsíce; a nejen roku. Téma ruské agrese převládalo všechna další včetně nedoklimatizované planety. Co je omezení lesů (aby prý nepouštěly škodlivé plyny do ovzduší) proti

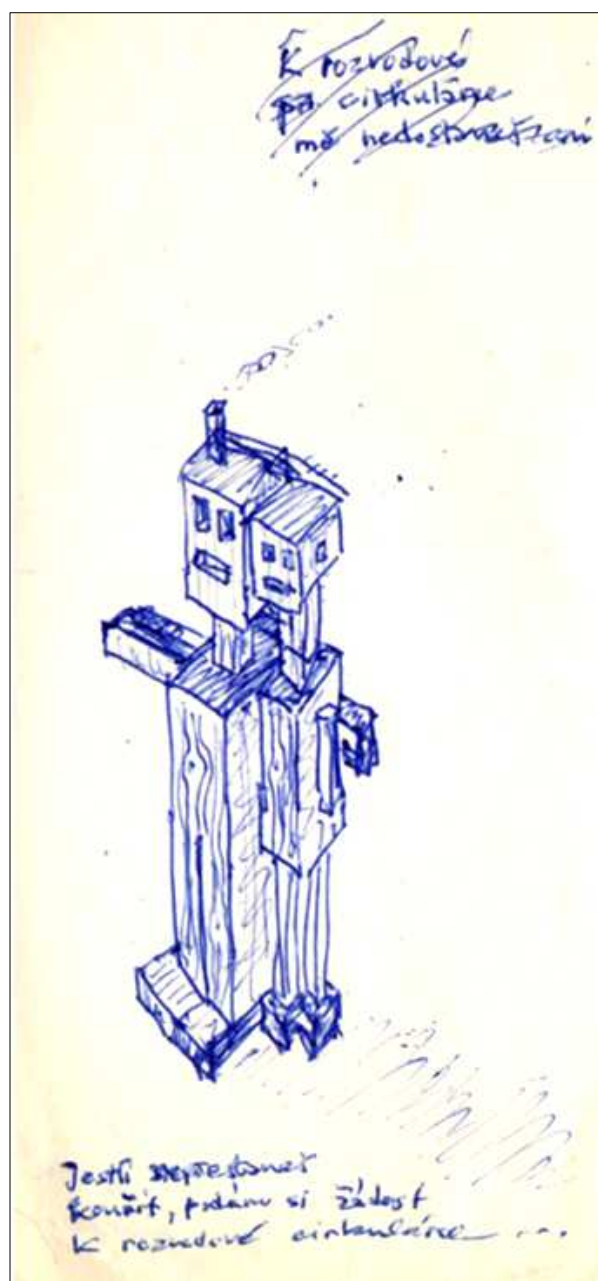
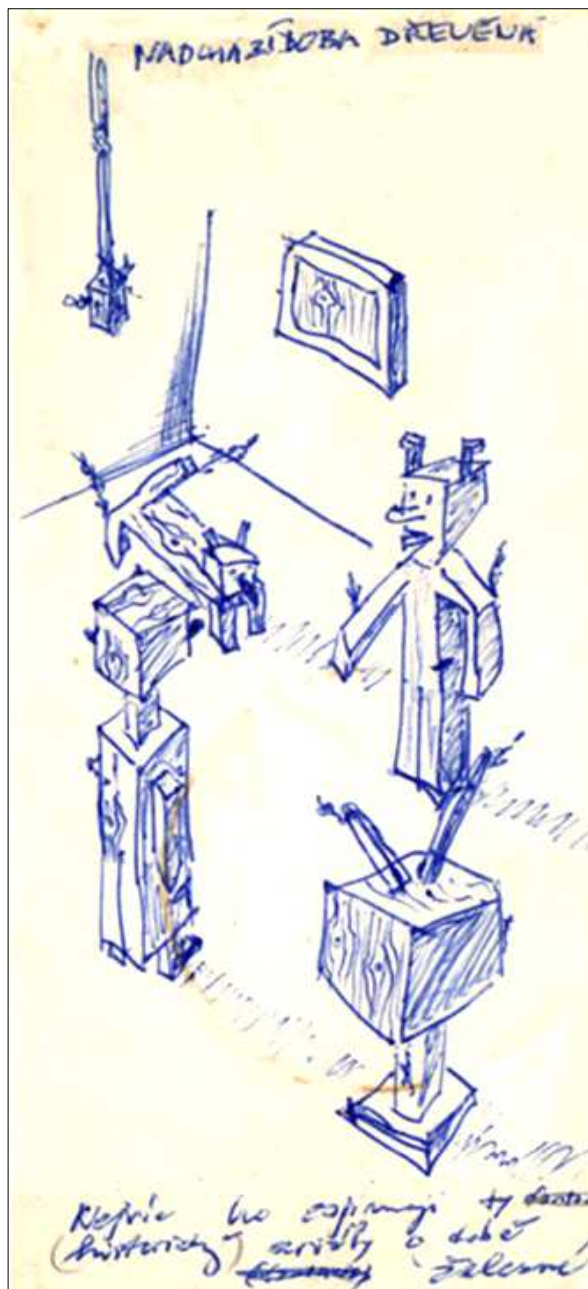

výbuchům a požárům se špatnými emisními vlastnostmi? A co ruské plány jak v případě nezdaru děl a raket pomstít svůj neúspěch jadernými výbuchy? Na to od aktivisty zneužívané holčičky ze Skandinávie nepadlo silné slovo. Nebo ho krutý padouch z Kremlu přeslechl?

Kesba: **Miro Pištěk**

Slepé uličky / "Dřevěňáci" (aneb pokus o novou formu s atypickými figurkami)

Je otázka, kterou tu může někdo pomoci zodpovědět. Anebo nemusí. Tady je příklad toho, jak se zrodil jistý nápad na "převratné" panáky. S jistým očekáváním, jak by to asi vypadalo s kreslenými vtipy, jejichž hrdinové (figurky) by byly ztvárněné jako by byly ze dřeva. Vyřezané. A samozřejmě, že by žily a v bohatém (na různé figurky i styly) dosavadním světě kreslených vtipů by byly zcela výjimečné a tudíž originální; celý jejich pří-

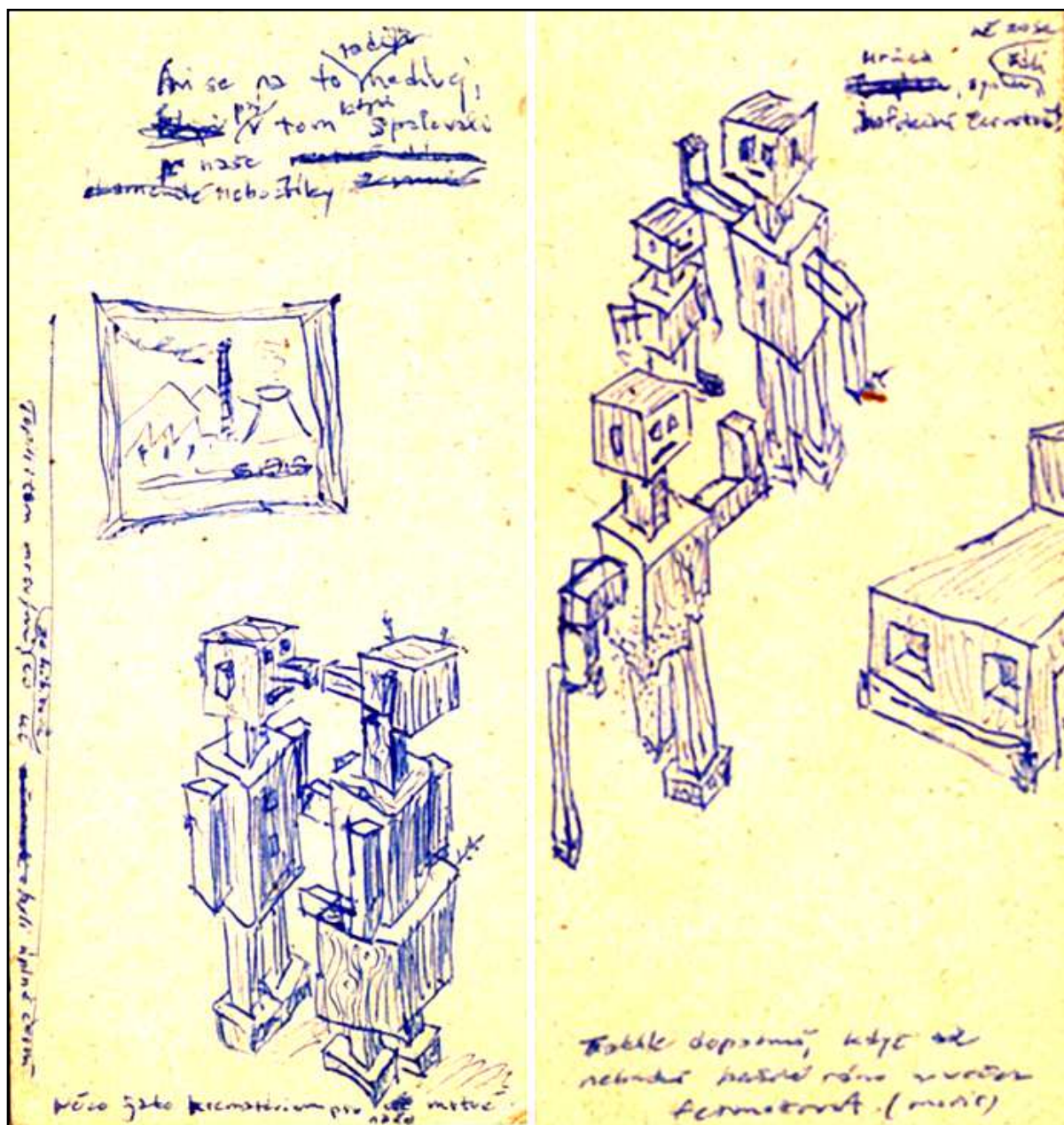
běh by odpovídal tomu, že jsou ze dřeva - a dřevěný je celý jejich svět...

Jak na to? Nesmělé pokusy tu vidíte a protože textíky, co tyto neuměle toporné skici doprovázejí, jsou normálnímu smrtelníkovi (i tomu obdařenému silnou dávkou fantazie) určitě těžko srozumitelné (přesněji řečeno: čitelné), tak než budeme v tomto textu pokračovat, ještě ty hieroglyfy kolem kresbiček převedeme do češtiny....
Viz **POD ČAROU!**

VLEVO: Nadpis "NADCHÁZÍ DOBA DŘEVĚNÁ"

Dole: "Nejvíce ho zajímají ty seriály o době železné," říká někdo někomu (ten pes to asi není).

VPRAVO: Dole: "Jestli nepřestaneš kouřit, podám si žádost k rozvodové cirkuláře...", říká manželka svému choti.

Pokud to neumělé tahy nedokázaly popsat, tak ty divné štětinky co vyrážejí z dřevěných těl, mají být zelené ratolesti - zřejmě aby dodaly figurkám dojem života. V tom možná mohla být jakási druhá rovina, že jde o výjevy ze života, které mají dřevěné bytosti skorolidských tvarů mít a řešit obdobně s těmi našimi - lidskými. Ale spíš jde o nijak neukotvený nápad, který by spíš patřil do určité série vtipů na téma řekněme "Jak do dřevěňáka středního věku vrazila čerstvá míza". Takto jde spíš o jistý prvek k zesílení absurdnosti vtipů či připomenutí živosti zdánlivě neživých figurek. Někde je však autor opomněl. Z díla vlevo vyplývá, že Dřevěňáci na této planetě pobývali až po vyhynutí čeledi, nazývané dříve lidi.

Překlady textů: **POD ČAROU!** -----

VLEVO: Nahoře: "Ani se na to raději nedívej. Prý v tom kdysi spalovali naše nebožtíky"

Vlevo a dole jakési obšírnější vysvětlení: "Topili s těmi mrtvými ze hřbitovů, co už byli úplně černí; něco jako krematorium pro naše mrtvé".

Zřejmě se tak decentně obchází slovo uhlí a také výraz teplárna.

VPRAVO:

Nahoře: "Hrůza, už zase řádí infekční červotoč."

Text dole je asi jiná verze popisku k obrázku nešťastníka o holi s proděravělou nohou:

Dole: "Tohle dostaneš, když se nebudeš každé ráno a večer fermežovat (mořit)."

Jsme v půlce, čtyři obrázky už jsme viděli a čtyři nás teď čekají - pěkně pohromadě. Je tedy na čase prozradit, kdo tyto kresbičky vymýšlel, jak k tomu došlo a proč to tady dnes vytahujeme na světlo (ze zaprášené veteše). Kresbičky našel Gagmen, když probíral ty nahromaděné stohy papírů různého formátu, secvaknuté i volné, které pak dělil na "teď ještě ne," a "fofrem do sběru!".

Vybavil si, jak kdysi seděl, ve větším sále, kde se cosi přednášelo, školilo, či jen schůzovalo. Po ruce měl staříčkový blok a propisku a v hlavě mu trčel jeden vtip, který viděl v nějakém zahraničním časopise, takže od cizího autora. Neví už co, ale byl tam nějaký dřevěný panáček.

Ruka se chopila propisky a zkusila takovou postavu nějak pojmout. To je ten obrázek zde vlevo. Pak si v mozku vy-

bavil dřevěného *Pinocchia*, otočil list a zkusil to dál. A dál. Řešil perspektivu...Až pokreslil i hnědé desky toho bloku - to jsou ty výše umístěné kresby, co jim fotošop pomohl z hnědého podkladu a zbarvil vše do žluta...

Takže to hlavní: Proč? Proč to tu vytahujeme a ještě ne v *Chlubně*? Protože není čím se chlubit! Vzniklo to asi jen jako nápad pro některého kreslíře, který by se toho ujal. Bylo to v o-nom bezčasí, kdy měl člověk až moc času...! Ale byl to nápad. Má někdo z vás něco obdobného, co nikdy nerealizoval? Odložil na jindy a už se k tomu nevrátil? Dostali jste se někdy do takové slepé uličky? Ne dějin, ale tvorby? A máte ty pokusy někde v truhle? Rádi to přivítáme! - **TENTO MATERIÁL JSME V REDAKCI SUŠILI DLOUHO. ALE POSLAT MŮŽETE! (Gag)**

Překlady textů opět **POD ČAROU** -----

NAHOŘE:

Vlevo: "Strašná tragédie! Býval to velký chemik, dokud nezačal s těmi nebezpečnými pokusy s H_2O ".

Vpravo: "To je jeden z nejstarších exponátů. Jmenovali se samorosti a žili v pětihorách. Podle mne je to ale jen čirá abstrakce. S živými tvory to nemohlo mít nic společného."

DOLE:

Vlevo: "Nemám rád tyhle divoké barbary! - Vpravo: *Pinocchio* (nos jako zbraň!)"

ROZHOVOR

TEICHMANN

Patří k nejpřitažlivějším novinovým i výtvarným žánrům. Budi okamžitou čtenářovu pozornost. Přesto se o ní málo mluví, píše. Jaká je a jaké má problémy karikatura v Čechách? Proč je u nás tak málo dobrých portrétních karikaturistů? Proč se neprosazují v našich médiích tak jako jinde ve světě? O tom mluvíme s jedním z mála dobrých. Jmenuje se Václav Teichmann.

IVAN HANOUSEK
FOTO: ARCHIV V. TEICHMANNA

52

Václav Teichmann - foto k rozhovoru s Ivanem Hanouskem, který začíná už na příští stránce. Toto je první článek, který je více méně určen pro znalce, respektive teoretiky žánru kreslený humor. Přesněji pro historiky výtvarné publicistiky. Oba aktéři jsou novináři, když druhý jako novinář celý život působil a první pro noviny stále pracuje.

LESK A BÍDA

karikatury v Čechách

Jaké máte rád lidi?

Vždycky jsem měl slabost pro inteligentní lidi. Chyba, lepší je mít slabost pro charakterní lidi.

A jaké nejraději kreslíte?

Dědky.

Kreslíte podle fotografií?

Všechny, kteří jsou na onom světě, a zhruba polovinu těch, kteří tam teprve budou. Kreslit podle živého modelu je lehčí, natočíte si je, jak potřebujete. Sehnat je je obtížnější.

Kolik „hlav“ máte?

Zhruba pět set.

Kreslíte málo ženy, proč?

Mám jich nakreslených asi padesát. Většina žen zahlazuje své výrazné rysy, mejkapuje nerovnosti, anuluje ostré linie, oslabuje hru světla a stínů. Mnohé si nechávají přeoperovávat oči, rty i tvary. Sleduji tím přirozeně své zájmy - mršky jedny. Pro karikaturu jsou dobré extrémní obličejové a neharmonické proporce. Neměl bych chuť kreslit miss. Ty mohou karikaturistovi jen zkazit náladu. Kromě toho, že portrétní karikatura je zvýrazňováním rysů, je také snahou o postižení charakteru. Hledá se zkratka a nadšázka, které charakterizují nejen podobu. Snažím se nakreslit uraženost (Benda), nevypočitatel-

nost (Arafat), démoničnost (Dali), hořkost (Hegerová)... Jakmile v sobě člověk něco takového má, tak se karikuje dobře. Pomáhá mi představa, jak by to hrál, vlastně karikoval, např. Polívka.

U vítězek soutěže Miss by se dal udělat ten jejich pláč... Je to extrémní pitomost, dělala by se fajn. Zato u ministra vnitra mohu dělat celé karikaturistické etudy už jenom díky té funkci.

Máte nějakou tvář, která je pro vás krásná?

Jo, Karla Sidona. Svou nahrbeností jako by tajil, jak klasicistně vypadá. Má těžká sešikmená víčka, mluvící oči, klasické rty, vlasy klukovsky vpředu - působí zdvořile nadšeně. Zvláštní kombinace. Sidon je krásný, v závěsu za ním Botticelliho Venuše - má nejen mluvící oči...

Máte nějaké vzory?

Kreslířské? Vladimíra Nagaje. Jeho ilustrace mám asi nejradši. Po Ladovi a Jiřím Winterovi (Nepraktovi) se pro mne objevil jako svěbytný, odvážně a volně pracující s živě taženou silnou linkou. Jeho kres-

bu miluji. Škoda že nikam nekreslí, došel ve volné lince nejdál z nás všech právě kreslících. V kresleném humoru: Born - klasičtý, Jiránek - geniální, Hrdý - absurdní, Pálka - lidský, Renčín - jemný a intelektuální, Slíva - artistní a promyšlený, Vyčítal - výtvarně nejběhilejší, Zábranský - melancholický. V portrétní karikatuře David Levine.

Kdo tady umí kreslit portrétní karikaturu?

Vladimír Jiránek, Karel Saudek, Ondřej Suchý, Štěpán Mareš. Ti všichni umějí kreslit rukama. Jinak je tu také dost obkreslovačů fotografií a computrových vybarvovačů. V zemích velké jako ta naše bývá zhruba dvacet karikaturistů, z toho deset dobrých. Portrétní karikatura vždy byla blízko kreslení vtipů.

I v praxi je to jedna skupina, která se uplatňuje v novinách a časopisech. U nás je kreslírů vtipů tradičně víc než portrétních karikaturistů. V české novince kresbě vidím tři jasnější směry. Silná černá linka jako nositelka prudší zkratky, to byl Lada a jsou to Winter, Nagaj a Jiránek. Poetická linka: to byli

Hoffmeister, Holý a je Renčín. Ilustrativní přístup, který se dnes začíná uplatňovat: to byl Kupka a je Zábranský, Slíva, Reisenauer, sem se snažím patřit i já. Souvisí to také s rozvíjející se technikou tisku a s vlivem komputero- zace na kresbu. Odulé komputero- rizované kresby nemiluji. Mimo chodem Barták se nedá zařadit, je velmi výjimečný.

To jste mluvil o kreslení samotném. A co náměty?

V nápadech ustoupila cílená útočná karikatura - komunální satira odešla s komunistickými kreslíři - a nejvíce vidíme absurdní a existenciální témata. Pokud někdo něco vymyslel v období „budování komunismu“, tak to byl Jiránek s ekologickými náměty, Holý s poetickými, Renčín s filozofickými a Michal Hrdý s „teniskoidními“.

Pod kopiemi tří stránek z časopisu Mladý svět z roku 2001 (číslo 9, stránky č. 52-54) doplňujeme nikoliv dobové myšlenky v něm obsažené, protože jsou i tak stále aktuální. Na celém materiálu je nejzajímavější fakt, který však není vidět – tehdy (dodnes) Hanouskovi za rozhovor tehdejší vydavatel redakce (šéfredaktor: Tomáš Coňk, kultura: Petr Štormpf) nezaplatila honorář. Bylo to prostě už v době, kdy Mladý svět jen dožíval a šel k zániku...

ROZHOVOR

TEICHMANN

Nezdá se vám, že vtipů a karikatur je v tisku pořád méně? Nejfrekventovanějšími kreslíři jsou Jiránek a Renčín, dnes klasici. Vyčítal, Pálka, Saudek a další klasici jsou k vidění už málo. Pak zůstává parta těch, kteří se začali objevovat v 80. letech. Slíva, Mikolášek, Hrdý, je nás asi dvacet. Proč není v novinách a časopisech víc kreseb, je věcí šéfredaktorů. Zmatek a také neprofesionalita v redakcích ovšem přejí víc těm, kteří položí na stůl padesát kreseb a z těch se narychlo vybírá - je to nejméně pracné. Editor má totiž moc jiné práce než se věnovat karikaturistům. Kreslit na objednávku určitá témata a být v denním styku vyžaduje konkrétní práci některého z editorů s kreslířem.

Ale tenhle problém tedy byl už koncem 60. let. Od té doby se nic nezměnilo, redakce možnosti karikatury stále plně nevyužívají. Naposledy jsem viděl velkou aktuální karikaturu na titulu ještě ve Hvězdařově Týdnu.

Existuje soutěž o nejkrásnější noviny světa. Několikrát ji vyhrály švédské noviny Göteborgs Posten, skutečně velmi krásné noviny. Stíhají se s Francouzi, inu kulturní národ. Bydlel jsem v Göteborgu ně-

kolik let, a i když jsem kreslil do konkurenčních novin, něco jsem tam uveřejnil. Hlavním kreslířem je tam Ulf Svenningsson, excellentní karikaturista. Stálých kreslířů je tam pět (!), jedním z nich Slovák Juraj Cajchan. Zastupuje intelektuální humor beze slov a je dobrou. Göteborgs Posten mají velký, světový formát, jsou celobarevné, staví na velkých fotografiích a velkých kresbách. Jiránek dnes dává Lidovky jen do klasických obdélníků. Prostě vtip v obdélníčku, autorova myšlenka a konec. Jenže Jiránek nejen krásně myslí, ale krásně kreslí. Má skvělou volnou linku. S Renčínem jsou to živí klasici a redakce tuto skutečnost málo využívají. Proč tihle dva kreslíři nemají kresby přes půl strany, jako dříve lámal kresby Jan Kašpar v Tvorbě? Když se zvětšila kresba Dušana Pálky, byla to krása. Taký to dělal kdysi šéfredaktor Jan Dvořák ve Scéně.

A dnes jako by editoři neměli odvalu. Velká kresba a bílé místo dělají krásné noviny. Pamatujete si na pořad o Jiřím Suchém, kdy František Ringo Čech říkal: „Kristepane, Suchý je živící klasik, tak proč na něj všichni nejdu, dokud ještě naplno hraje?! Proč není nabítek Semafor?!“ Já vidím stejnou paralelu v novinové kresbě. Proč Jiránek a Renčín nejsou protežováni na celostránkové kresby, proč je grafici cpou furt jen do obdélníků? Ono to přijde a myslím, že to budou mimo jiné dva, kteří na to mají. Jiří Slíva a Michal Hrdý. Dnes dělá Kašpar se Zdenkem Pavlou literární přílohu Práva SALÓN a oba jsou „jen na psaní“, žádní grafici. A přece dají na titul dob-

rou Slívovu kresbu přes tři pětiny strany. Má to švih, úroveň a náboj. Dva literáti, přesto cítí kresbu. To je cesta ke krásným novinám. Mám rád Slívovy barevné litografie. Proč je noviny nepoužívají? Reisenauera tak dává Respekt už několik let, vloni začaly Lidovky. Veselín Vačkov v tom pokračuje a jsou to pěkné noviny. Nepraktičtěji stěžoval, že mu v novinách vyhazují kresby, kde má nahý holky. Ze zažívá větší cenzuru než za komunismu! To je tristní. Po Ladovi velká česká novinová kresba! Dnes je někde v Zahrádkách.

Kam nejraději kreslíte?

Co se týče vztahů, tak nejraději pro MF Dnes. Na starosti mě mají Petr Kamberšský a Martin Komárek. Kamberšský se o kresby stará, je to pracovní editor. Budu určitě chtít kreslit tam, kde bude dělat grafika pan Vladimír Nagaj, pokud někde zase bude...

Co vám ještě na dnešních novinách vadí?

Formát, grafická úprava, fatální chyby, články, autoři...ne (smích). Stalo se ale skutečně něco podstatného od nástupu internetu a e-mailu. V redakčních denících sedí editoři, vybírají e-schránky, příspěvky, fotky, kresby tak od 12.00 do 16.00, mezitím dávají

dohromady stránky zhruba do 18.00. Do 20.00 udělají poslední verze pro Prahu a jedou domů. Život v jednotlivých redakcích se odosobnil. Mluvil jsem s několika kreslíři a všichni si stěžují na totéž. Vladimír Renčín je v Hradci Králové, Štěpán Mareš sedí za stolem v Okříškách, já u Prostějova pod Kosířem. Editor uprostřed, příspěvatelé roztroušeni po síti. Nikdo

nikoho moc nepřipomíná. Renčín mně říkal, že s ním nikdo vlastně nemluví. Nikdo se nevyjádří, zdali je kresba dobrá, nebo zdali chce nějakou

změnu. Každý z nás, ať už začínající autor nebo klasik, s tím má potíže. Posílá se, nemluví se. My, napojenci na síť, vůbec nevíme, že se redakce stěhuje. Připomínkové vání je pryč, internetová komunikace je vyřadila. Poničila osobní styk. To se změnilo. Po přirozené popovídání si, pochvala a kritika, které měly svůj velký smysl - obrovský pro začínající autory. Mně samota nevádí, naopak ji z devadesáti procent miluji. Tím, co se stalo, však musím samotou milovat stoprocentně. E-mail, a vlastně celý digitální vývoj, který tak všechno zrychlil a usnadnil, také něco lidského v redakcích poničil. Na Západě přesto připomínkuje každá editorská osobnost. Všem jde o výsledek, ten je totiž v novinách společný.

To jste v kreslení tak sám?

Ale ne. Vedle ve vesnici bydlí malíř Karel Hošek. Často za námi jezdí Jan Kanyza, který, ač známý herec, je také kvalitní malíř. Pochází odsud. Tahle naše trojka rozumí vínu a pítvá detailně výtvarno. Telefonujeme si s Renčínem, on mě před dvaceti lety začal učit. Nejvíc s Ondřejem Suchým. Kromě toho, že Ondřej je mým životním kamarádem, dělá portrétní karikatury a portréty precizně rozumí. Taký mi nejvíce v životě vynadal, tedy pomohl. To se cení...

Některé kresby podepisujete, jiné ne. Má to nějaký důvod?

Podepisuji ty, které jsou dobré.

Tak proč posíláte do světa i ty, o kterých si nemyslíte, že jsou dobré?

Kreslím za peníze, co slíbím, musím odeslat. Nevím dopředu, která bude dobrá. Nebudu to vědět nikdy.

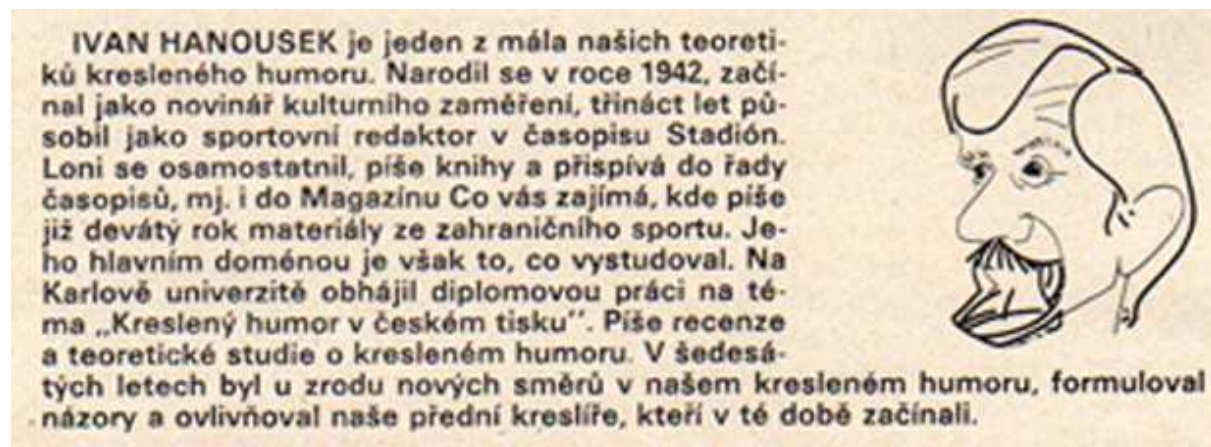
Narozen v roce 1954 v Brně. Rozvedený, žije na Moravě na úpatí kopce Kosíř. Pět samostatných výstav (3x Praha, Stockholm, Göteborg), desítky společných. Jeden z českých karikaturistů, který se prosadil v zahraničních denících. Kreslil pět let ve Švédsku. Získal ceny za portrétní karikatury v ČR a Skandinávii. Starší čtenáři jej znají z dřívějšího Svobodného slova a z Mladého světa, dnes kreslí převážně do Mladé fronty Dnes.

Václav Teichmann: Rozhovor s Ivanem Hanousekem v *Magazínu Co vás zajímá* Vyšel v roce 1987 v čísle 4 na stranách 41 - 44.

„Je to kreslíř mému srdci nesmírně drahý,“ prohlásil šéfredaktor švýcarského týdeníku *Nebelspalter*. Jeden z nejlepších humoristických časopisů Evropy neváhá svůj tradiční název výjimečně „zakroutit“ do obloučku, aby ho přizpůsobil kresbě proslulého autora Miroslava Bartáka z Československa. Podobné účtě se těší v zahraničí i Adolf Born nebo Jiří Sliva.

Tak stojí pod reprodukcí titulní strany švýcarského týdeníku, který vidíte výše vlevo. Také úvodní odstavec rozhovoru ozdobený hezkým portrétem ohyzdného člověka, nyní předkládáme zvětšený ze zachovaného výtisku:

Ale dále už jsme nešli a raději vyhrabali z archívu původní „rukopis“ rozhovoru, abyste nemuseli luštit všechna ta drobná písmenka:

MAGAZÍN CO VÁS ZAJÍMÁ: Proč je teorie kresleného humoru spíš vaším koníčkem než profesí?

Ivan Hanousek: To úzce souvisí s okrajovým postavením kresleného humoru jak mezi výtvarnými, tak mezi novinovými žánry. Právě v oné dávné diplomové práci jsem se pokusil, nejspíš jako první u nás, stanovit teoretické základy kresleného humoru jako svébytného žánru, jakési „výtvarné publicistiky“. Od té doby kupodivu zůstaly stále platné především ty

konkrétní věci, které jsem tehdy vyjevoval. Velmi zjednodušeně řečeno: že karikatura je v novinách jen popelkou, že by měl přijít princ, který by ji vyvedl tam, kam patří.

MCVZ: Takže se za ty dvě desítky let nic nezměnilo.

Hanousek: V kresleném humoru se toho událo poměrně dost – a k lepšímu. Začaly se pořádat výstavy karikaturistů s ohromujícími návštěvami. Těm nejlepším začaly vycházet knihy vtipů v mamutích nákladech. Humorističtí kreslíři se dostali k ilustrování knih a reklamě, ke kreslenému filmu a večerníčkům. I tituly zasloužilých umělců se objevily. Jenže to není to pravé ořechové, oč mi v diplomové práci šlo. O to, co je kreslenému humoru nejvlastnější – o denní kontakt se čtenářem či divákem. Tedy o jeho postavení v našich sdělovacích prostředcích. Je obecně známo, že kreslený humor má řadu předností před tištěným slovem – je přitažlivější, údernější, je tedy sdělnější a účinnější. A je mnohem použitelnější, než by se zdálo. Abych to dokázal, vytvořil jsem kdysi jakousi maketu novin, kde by „mluvily“ jen kreslené vtipy a karikatury. Šlo to. Od první stránky až po poslední. Byl to jen takový extrémní příklad toho, že se dá vše nejen říci, ale i nakreslit – a ještě s pointou. V praxi by ovšem úplně stačilo, kdyby kresby byly v novinách alespoň tam, kde by přesně „seděly“. Kdyby měly odpovídající obsah i kvalitu. Kdyby byly původní. A kdyby byly opatřeny správnými jmény autorů. Jenže v tomto směru redakce s malými výjimkami stále ještě neuměly s kresleným humorem a karikaturou pracovat.

MCVZ: V čem vidíte hlavní příčinu?

Hanousek: Je to citlivá oblast, ale říci to musím. Humor u nás tzv. „rozumí“ každý, jenže v redakcích chybějí odborníci, kteří by rozuměli přímo tomuto svébytnému žánru. Vtipy obvykle vybírají grafici, redaktori sobotních příloh, sekretáři... Kupříkladu výtvarník posuzuje především kreslířskou úroveň – ale kde je zaručeno, že má smysl pro humor? Příslušní redaktori jsou určitě vtipní chlapíci, umějí podat anekdotu, ale jak mohou poznat, který vtip je původní a který obkreslený ze zahraničního časopisu, když se tímhle žánrem zabývají jen okrajově a nikdo je v něm nevzdělá? Opatrnější redakce proto raději sbírají prověřené drobtý spadlé ze stolu DIKOBRAZU, jinde zase pro jistotu sahají jen po osvědčených jménech, a kdyby k nim přišel s ranými kresbami budoucí Jean E f f e l, nemá šanci. Nerad bych někoho opomněl, ale v Praze s výjimkou MLADÉHO SVĚTA, kde již tradičně působí v této roli špičkový karikaturista (nyní již dlouho ak. mal. Stanislav H o l ý), a SVOBODNÉHO SLOVA, kde vybírá erudovaně vtipy Ondřej S u c h ý, je to jinde věc náhody či intuice. To není chyba konkrétních lidí ani redakcí, ale důsledek totální absence jakéhokoliv vzdělání v této oblasti. A tato absence je důsledkem nedoceníení a nepochopení možností celého žánru. Konkrétně třeba na fakultě žurnalistiky by měl být alespoň seminář věnovaný této oblasti, tak jako na UMPRUM by se měla vyučovat karikatura...

MCVZ: Co vlastně dělá redaktor, který má na starosti kreslený humor?

Hanousek: Nemá na starosti jen karikaturu, ale i karikaturisty. Musí s nimi určitým způsobem spolupracovat. Musí umět dokázat odlišit ty, kteří kreslí „sebe“ nebo „ze sebe“, od těch, kteří pouze vymýšlejí fóry. Osobně si nejvíc považují funkce „scouta“, jak tomu říkají kanadští hokejisté, tedy vyhledávače talentů. Snad se na mě nebude Mirak B a r t á k zlobit, ale právě on byl první případ, kdy jsem se střelil. Viděl jsem jeho třetí, čtvrtou kresbu v tisku a už jsem byl u něho v bytě. Prvé dva tři roky, co se vrátil z moře na pevninu, jsme ho v tehdejší redakci PIONÝRSKÉ STEZKY maximálně kreslířsky zaměstnávali. Velice brzy se „vykreslil“ a dnes patří k světové špičce. Z posledních mých objevů bych snad mohl uvést Rudolfa D u b s k é h o a Břetislava K o v a ř í k a, které jsme ve STADIÓNU od počátku tiskli naplno. A nespletli jsme se.

MCVZ: Smějete se ještě kresleným vtipům?

Hanousek: Většinou se jim zasměji uvnitř, navenek to určitě není vidět – tedy těm dobrým. Miluju vtipy od Bartáka a dalších dobrých autorů humoru beze slov a cením si jich nejvíc, ale nahlas se zasměju jen R e n č í n o v i a P á l k o v i.

MCVZ: Víím, že jste publikoval na tisíc článků, především profilů zahraničních autorů s ukázkami jejich tvorby. Máte v knihovně snad tisíce knih a katalogů kresleného smíchu. Jistě tedy dokážete říci, jaké je postavení našeho kresleného humoru ve světě?

Hanousek: Přes některé pesimistické názory je náš humor na světové úrovni a nesvědčí o tom jen četné ceny ze zahraničních soutěží a festivalů. Je faktem, že Barták, Renčín, Z á b r a n s k ý, J i r á n e k, S l í v a, M a t u š k a a další jsou součástí evropského kulturního povědomí v tomto žánru. Pálka s V y č í t a l e m jsou určitě světoví i

ve své nepřeložitelné „českosti“. A to nemluví o N e p r a k t o v i, ani o dalších, jako je třeba B o r n, který už od klasického kresleného humoru odešel. Abychom si rozuměli: mluvím o běžné novinové, především černobílé kresbě. Tam, kam spěje svět, pokud jde o výtvarné techniky, formáty a barevnost, tam zatím nemůžeme z prozaických důvodů: nemáme tak vybavené tiskárny. Říká se často, že mladí toho zatím moc neukazují, a je to pravda. Ale nemůžeme očekávat, že se bude hned tak opakovat taková exploze talentů, která nastala při nástupu mých vrstevníků.

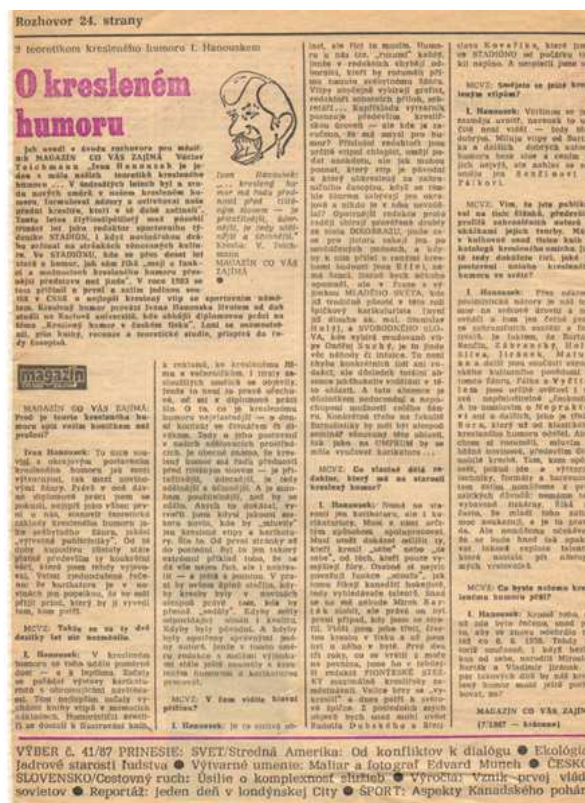
MCVZ: Co byste našemu kreslenému humoru přál?

Hanousek: Kromě toho, co už zde bylo řečeno, snad jen to, aby se znovu odehrálo totéž co 6. 6. 1938. Tehdy se totiž současně, i když hezký kus od sebe, narodili Miroslav Barták a Vladimír Jiránek. A pár takových dnů by náš kreslený humor mohl ještě potřebovat, ne?

Tolik tehdy pravil Magazín CO VÁS ZAJÍMÁ. Ale našli jsme ještě i něco “Covászajímavějšího” - i když spíš pro historiky. Totiž pár vysvětlivek, doplňků od Hanouska, které připojil k přetištění tohoto rozhovoru později, a to po roce 2000, pro členský bulletin České unie karikaturistů, který redigoval. Tu je to (bez zásadních změn)

- Byla jiná doba, byť už chválabohu panovala aspoň perestrojková „glasnost“
- Rozhovor se mnou psal Teichmann do měsíčníku Vydavatelství Rudé právo
- Tu diplomku jsem obhájil za „1“ - oponentem byl Vladimír Jiránek
- A ten mnou vymyšlený extrémní časopis beze slov a jen s kresbami se v poněkud jiné (vydavatelem i tiskárnou vnucené) verzi už za tři roky skutečně narodil - byl to týdeník KUK
- Je pozoruhodné, že pokud jde o výběr fórů je to dnes stejné, ne-li horší;
- Bartákovy působení v Pionýrské stezce předcházelo stejné působení v Junákově, o němž zde nemohla být řeč;
- Zatímco ze „začátečnicků“ Bartáka a Kovaříka se stali (kupř.) předsedové ČUKu, Rudolf Dubský zemřel na rakovinu;
- Když mluvím o barevnosti a formátech kreseb, říkám vlastně před 17 lety to, co psal letos v předposledním e-Geku Barták.

(Těch zde uvedených 17 let může být vodítko pro dobu, v níž se tyto poznámky zrodily - takže asi v roce 2004?)

Výber zajímavostí se přidal...

Aby toho nebylo málo, tak velmi v celém Československu vyhledávaný týdeník Výber věnoval tomuto článku z Magazínu CVZ celou zadní stranu č. 24 v čísle 40, které vyšlo (s upozorněním kráceno) v září r. 1987 (**viz vlevo!**). Hanouskova hlava od Teichmanna se začala objevovat i na zadní straně týdeníku Ahoj na sobotu a tam se držela po celý rok 1988 v záhlaví rubriky “Humoresky HUDr. Hanouska”

Vedle je (ten vlevo) mladý Teichmann, když vyhrál 2. cenu v kategorii portrét v soutěži o Emila Stadiónu.

A s ním mnohem mladší Honza, syn Jiřího Slívy, který vyhrál samotného Emila, ale jelikož se zrovna vydal poprvé do Spojených států, hlavní cenu převzal na slavnosti v Malostranské besedě právě synek.

A na závěr ještě další, o dost mladší rozhovor - už z “nové doby”. Vyšel v týdeníku **Reflex** po Václavově úspěchu v mezinárodní soutěži **World Press Cartoon**. Viz příští strana!

Jan Jandourek: Rozhovor s Václavem Teichmannem v týdeníku Reflex

Tady už Hanousek nefiguruje, protože pro týdeník Reflex, kam tehdy Václav Teichmann kreslil, ten rozhovor sepsal tamní redaktor Jan Jandourek. A portrét nakreslil Štěpán Mareš. Tady to je a vypadá to, že to byl Reflex (asi) číslo 18 z roku 2010... nebo číslo 10 z roku 2018? Ale určitě na straně 18. Když si opět pomůžeme složitým výpočtem, tak víme, že Teichmannovi bylo tehdy 56 let, a když se narodil v roce 1954, tak to muselo být, tedy spíš mohlo být ...? Jasně - v roce 2010!

S Václavem Teichmannem o narcismu, populismu a zákazu myšlenek

Vstávám ve tři ráno a kreslím

Český kreslíř a spolupracovník Reflexu Václav Teichmann dostal tento měsíc v Lisabonu druhou cenu v prestižní mezinárodní soutěži politických karikatur World Press Cartoon. Rozhovory dává zřídka. Tady je jeden z nich.

Příbyla na letošním World Press Cartoon nějaká úplně nová témata?

Například parazitování dětí na rodičích. Mám na mysli třicetileté děti, které zůstávají u rodičů. Nejde o to, že se nechťejí vdávat nebo ženit. Jde jim o teplou vodu ve vaně i radiátorech, minimální příspěvek na nájem. Tohle kreslí kreslíři ze západní Evropy: „Protože mě, mamí (tati, babi) miluješ a nemůžeš jinak, tak tě denně okradu.“ Afričané kreslí nedostatek a zbraně. Mě nejvíc zasáhl iránský vtíp, kde dítě zebře a lásku. To není vtíp, to je žalokresba.

A vaše téma?

Narcismus. Nemyslím jen povrchní bláboly o předvádění. Myslím skutečnou poruchu už téměř 50 procent lidí euroamerické společnosti. Kdo ví, o čem mluvím, ať si najde na netu něco o knize Narcissism mého oblíbence Alexandra Lowena nebo něco od Ericha Fromma. U nás o tom píše Jiří Tyl. Úspěch, peníze, sláva, ty žebříky, po nichž běžíme a jsme schopni pro ně obětovat cokoliv, bít se až do vysílení. Na konci těch žebříků je 50 procent lidí bez vztahů. Všichni ti, kteří poměří významnost lidské bytosti její inteligencí, jsou na nelidské cestě. Řeknu to větou, již ze sebe vypustil jeden americký spisovatel. „Jako George XY jsem nikdo, mám význam jen jako slavný spisovatel.“ To je blbec, co? Tohle se dá taky kreslit. Zdálo se, že po vzniku filmu zanikne divadlo a po vzniku televize film. Co čeká kreslíře karikaturisty, když máme nové možnosti pracovat s fotografiemi?

Jde vždycky jen o myšlenku. Je celkem jedno, jaký se zvolí nosič. Když Milan Křížák kokrhoal vleže na Karlově mostě, tak se to vyfotilo nebo se o tom vyprávělo.

Nic víc se s tím dělat ani nedalo. Přesto, že jsem tehdy u toho nebyl, mám to svědectví o jeho akci v sobě celá léta jako hudbu, kterou rád slyším. Mimochodem, po-

VÁCLAV TEICHMANN (56)

Nedávno získal druhou cenu v konkurenci stovek autorů v mezinárodní soutěži World Press Cartoon, konkrétně za kresbu Steva Jobse z Applu. Ten je na ní zobrazen s tričkem, na němž je místo známého loga firmy – nakousnutého jablka – nakousnutá pokladnička.

Václav Teichmann se narodil ve Slavkově (1954), publikuje od svých osmnácti let. V 80. letech odešel do exilu do Německa, kde se živil jako pouliční kreslíř a karikaturista. Pak odešel do Švédska, kde kreslil pro noviny iDAG a pracoval jako art director v grafickém ateliéru. V roce 1993 se vrátil do České republiky. Od podzimu 2009 je pravidelným spolupracovníkem Reflexu. Teichmannovy kresby jsou publikovány i v zahraničí, kde má za sebou také několik výstav, například ve Skandinávii a v Japonsku.

diváš-li se na časopisy a noviny, zaniká víc slovo, přibývá zobrazování. To, co dělá Reflex na obálkách, je nejzajímavější věc, jakou jsem za poslední léta viděl. Dosud se to bralo tak, že kresba je myšlenka a ta se nedá zakázat. Každá redakce vyhrála soud. Fotografie ale zobrazuje realitu a to je žalovatelné. Kreslená pedofilie dostala osvobozující rozsudek, fotografovaná trest. Tato koláž nebo mixáž nebo fotokresebný hybrid zatím u soudů vyhrává. Tipnul bych si, že to definitivně rozhodne u soudů teprve porno.

Proč tak silně bráníte své soukromí?

Mám rád venkovskou samotu a dlouhé kreslení v tichu, nemám rád návštěvy, kromě rodiny a kamarádů. Kreslím denně víc než osm hodin, chodím spát ve všední dny brzy, vstávám ve tři ráno, pus tím si hudbu, kreslím a je mi bláze, že vedle oddychuje žena. A co bych vlastně měl mediálně dělat? Fotografování ani zpovídání mi nevádí, jen se mi zdá lepší držet se stranou společnosti. Nedaleko bydlí spisovatel Křížan, kousek zase komentátor Ivan Hoffman, žijí taky tak. Tisíce lidí takhle žijí, já proto odešel z Prahy i Stockholmu. Mimochodem, dost komentátorů a redaktorů mi občas řekne: Vykašlu se na Prahu, koupím dům na venkově a budu psát a žít s přírodou. K tomu jen dodám: Bůh ochraňuj Internet.

Co kdyby zanedlouho nastoupil režim, který by vám bránil v práci? Byl by to znovu důvod k odchodu?

Než se zavřou hranice, mluvím se o tom alespoň tři měsíce naplno v médiích. Tentokrát by to ale bylo lepší než v šedesátém osmém. Je tu spousta našich dětí se zkušenostmi ze zahraničí, které by šly zapálit Parlament. Těch šest českých gripenů a pandurů by bylo růžových přes noc. Pak by teprve přišla vojska a musela by být cizí. Nemyslím ale, že se to stane. V socialistické Evropě zůstanu. Budeme totiž čelit populismu, nikoliv komunismu, a to je dobrá výzva pro mozky v redakcích.

JAN JANDOUREK

Ještě než začnete číst, přijměte komentář - nezvyk, co? Ale neobvyklý je i ten projev. Jak známo, vyhýbal se autor projevům zcela zásadně, jsa stydlivý jak zajíček před (to si dopňte sami) a byl rád, když jeho texty přednesl nějaký zkušený řečník. Ale tentokrát nedokázal odmítnout. Výsledkem byl projev; Ivanem čtený, ale neobvyklý*)

Úvodní slovo Ivana Hanouska:

Vážení přítomní!

Milí přátelé Salonu číslo 1, milí milovníci humoru a Mirka Bartáka.

Když jsem se z pozvánky na tento podvečer dočetl, že mám pronést úvodní slovo, oddechl jsem si. Když si dám záležet, slovo ještě dokáži udržet v hlavě a ve vhodný okamžik ho umím vypustit z úst.

Pak se mi však přitížilo, protože jsem se několik hodin snažil ze stovek možných slov vybrat jedno pravé, nejvýstižnější.

Nakonec jsem to vzdal a musíte se smířit s tím, že vyslechnete hned několik slov, vlastně dokonce několik vět. Tady jsou, přiznávám, že jen halabala a na přeskáčku, tak jak jsem si je poznačil na různých místech, kde mne napadly.

Cituji:

Velvary, u závor:

Jak je možné, že zrovna Řevnice jsou (spolu s Londýnem a Alžírem) jedním ze tří míst, kde Barták právě vystavuje? Jsou na tom Řevnice tak skvěle - anebo ministerstvo zahraničí, které se Bartákem po světě chlubí, je na tom tak špatně?

U Krobiána, kruhový objezd:

Nesouvisí ta Bartákova světoznámost s tím, že kreslí beze slov?

Terezín, objížďka přes Hrdly:

No jo, Renčín nebo Jiránek, to by bylo moc práce s překládáním. A kdoví, zda by ten jejich humor vůbec šel přeložit, tedy v Alžíru pochopit?

*Terezín**) sorry, Bartáková, kruhový objezd:*

Bartákovi je 6. června 65 let. Jiránkovi je 6. června 65 let.

Steklíkovi (to je ředitel Křížovnické školy kresleného humoru bez vtipu) bude 65 let až 7. června. Ale je to bordelář. Musím se zeptat astrologa, co to bylo za konjunkci planet v tom osmatřicátém roce, a kdy se má nejdřív opakovat.

Litoměřice, most přes soutok Labe s Ohří:

Karikaturisti jsou pěkní ptáčci. Barták patří mezi ty stěhovavé. Poprvé jsem za ním vyrazil z redakce Junáka přes žižkovský kopec a

našel ho ve Strašnicích, pak se mi přiblížil až na Struhu v Praze 1 a pak zase vzdálil, až do Řevnic. Přesně na opačnou stranu než mám chalupu. Navíc je to tam samý most a samá závora.

Pro ty z vás, kteří přišli později: cituji z poznámek, které mne napadaly v minulých dnech. Ale je to jen stručný výbor.

Pokratice, rodiště lotra Babinského:

Návštěvníci výstav si zřejmě úvodní slovo žádají. Tím spíš, když jde o tvorbu beze slov. Už léta mne provází myšlenka, že Bartákovy obrázky by mohly sloužit jako test na HIQ v krvi. Jakýsi kvíz výše smyslu pro humor u člověka. Jsi HIQ pozitivní?

Křížovatka u kříže pod vrchem Hradiště u obce Hlinná:

Dá se vysvětlit rozkoš z vyřešeného rébusu? Z pochopeného Bartákova vtipu? Radost z vlastní, soukromé interpretace autorovy výzvy?

Pro ty, co přišli ještě později: cituji některé myšlenky, které jsem si v těchto dnech zaznamenal, včetně místa, kde mne napadly.

Konečně na chalupě:

To je ale vedro!

Ještě na chalupě:

Bartákovy obrázky mne od prvního spatření zaujaly tím, že jeho postavy nemají pusy. Musím se někdy Mirka zeptat proč.

Řevnice dnes, spuštěné šraňky:

Nejraději bych teď byl jako ten Bartákův panák. Bez pusy.

Řevnice, před Salonem:

Sakra, jak že se jmenuje ta výstava? Jo:

„Hlavně nezoufat!“

Děkuji vám za pozornost a za pochopení.*)**

*) Neobvyklý, protože až neobyčejně vymyšlený, tudíž nesmírně vtipný projev.

**) Omluva za ten *Terezín*: Bartáková je *Tereza*.

***)) Zatím jsme nezjistili, v kterém roce to bylo, zda mi bylo rozumět a zda to někdo poslouchal...

Jiří Poláček: Bakalářská práce na téma

Mediální mapa tištěných humoristických časopisů v České republice po roce 1993

Vznikla r. 2014 pod vedením **mgr. Martina Foreta** na FF UP Olomouc, katedra žurnalistiky. V minulém čísle jsme přinesli celkový pohled na proměnlivou mapu vycházejících časopisů v uvedené době. Nyní přidáváme poněkud prokrácený obsah druhé části práce, který si všímá těchto periodik z různých aspektů. Pokud jsme vypouštěli větší části textu, je to označeno takto (...). Vynechali jsme faktografické tabulky, které pro náš účel byly těžko zkopírovatelné. Barevné obálky některých titulů nejsou vybrány z této pozoruhodné práce, ale jen oživujícím ilustračním doprovodem z archivu GAGu.

Upozornění pro nepřátele delších textů: Je lepší tento materiál prostudovat na větší obrazovce. Ale hlavně tu jde o to, **příspěť k informovanosti pro nekonečné vzkříšení dikobrazů**, kteří zde najdou hodně podnětných podkladů (varování) co, kdy a proč v této oblasti neuspělo a většinou zaniklo. Tato práce je starší a od jejího vzniku se situace pro zřízení nového titulu ještě zhoršila. Spoléhat dnes nelze ani na stále platící čtenáře, ani na inzerci; jedině snad na movitého sponzora či vydavatele. Víme o jednom časopisu co měl na vydávání připravený celý million, a ten vyplýval během roku - to byl s humoristickým časopisem konec.

Humoristické časopisy v období 1993–2013

Dělení podle náplně periodika

V letech 1993–2013 vycházelo celkem 55 humoristických titulů. Převažovaly **vtipové časopisy**, které nabízely základní humoristické žánry – vtipy, anekdoty apod. Patřilo mezi ně téměř každé druhé periodikum na trhu. Jedny z nejznámějších byly: měsíčník černého humoru Oraz, dvouměsíčník humoru Frky nebo měsíčník Anekdoty. Zbytek periodik byl téměř rovnoměrně rozdělen mezi **folklórní, plnoformátové a erotické**.

Folklórní tituly se hlásily k určitému regionu a jeho tradicím, jednoznačně nejvíce jich bylo valašských. Nejčastějším vydavatelem byly vizovické **Trnky-brnky** (**viz obálka vedle!**), které ovládly po roce 1990 český trh s humoristickými časopisy. Stejnojmenný nejúspěšnější měsíčník vychází dodnes, jiné dlouho vydávané tituly jako Srandokaps nebo Trnky-brnky - knižní tituly již zanikly. Vedle „komerčních“ Trnek-brnek je zde také valašský humoristický čtvrtletník **Vyškeřák**, za nímž stál Antonín Švarc z Rožnova pod Radhoštěm a později ho převzal Jiří Krupa ze Zubří. Kromě minima reklamy se liší také tím, že všechny příspěvky jsou psané ve valašském nářečí. Zatímco v Trnkách-brnkách valašské nářečí ustupuje v důsledku toho, jak se stále více popularizují, aby si udržely velkou čtenost a maximalizovaly zisk, Vyškeřák si zachovává svou tvář a snaží se udržet tradici časopisu, jehož vzdálené kořeny sahají až do časů Rakouska-Uherska.

Plnoformátová periodika nabízejí vedle tradičních humoristických žánrů i další obsah - různé rozhovory, články apod. Nejúspěšnějším z nich byl měsíčník

Sorry s podtitulem PRavá DEmokratická Legrace s kultovní přílohou **Fámyzdat**. Patřily sem také tituly, jež měly za cíl navázat na totalitní fenomén Dikobraz. Celobarevný týdeník Nový Dikobraz, který vznikl po Sametové revoluci, vydržel ve sledovaném období jen necelé 3 roky, než zanikl. K záchraně mu nepomohl pozdější tradiční název Dikobraz, změna formátu na A3 ani přeměna na měsíčník A4. Humoristický dvouměsíčník Magazín Dikobrazů zanikl ve stejném roce 1995 a pokus o vydávání čtrnáctideníku humoru a satiry Dikobraz o necelých 10 let později byl také neúspěšný. Na trhu se neudržel ani pod následným názvem Zabaveno.

Tituly s erotickým humorem. Tyto úzce specializované časopisy lze ještě rozdělit na humoristické a eroticko-humoristické. První nabízejí pouze humor s erotickou tematikou, patřil mezi ně např. dvouměsíčník sexy humoru *Ftípky*, nejvytrvalejší z titulů karvinského vydavatele Cyříka. Eroticko-humoristická periodika oproti tomu kombinovala obsah běžného erotického časopisu s humoristickým. Na jejich stránkách tak najdeme vyložené erotické povídky, fotografie a další žánry bez jakéhokoliv vztahu k humoru, ale také velké množství kreslených vtipů a anekdot s erotickou tematikou. Typickým příkladem je „humoristický měsíčník s erotickou příchutí“ *Sex a fór* (později pod názvem *Super sex* a *Super fór*).

Délka vydávání

Více než 2 roky vydrželo na trhu pouhých **32 titulů**. Opět mezi nimi převládají **vtipové**, velmi dobře si v tomto ohledu vedly ale také **folklórní** časopisy, které při zohlednění tohoto kritéria nově zaujímají čtvrtinu trhu. Ze všech titulů mají největší „trvanlivost“ – z 9 jich hned 8 nakouklo do 3. roku vydávání a dále. Průběžně bylo na trhu mnohem méně titulů než v úvodu této kapitoly zmiňovaných 55 (a dokonce i méně než 32 periodik zmíněných výše). Velká část z nich totiž vznikla, aby velmi brzy zanikla. Mezi tituly, které postihl rychlý konec, patří např. měsíčník humoru a zábavy *Apríl*. V roce 2002 vydalo vydavatelství Journal Praha pouze 2 čísla. Celobarevný časopis A4 přitom nabízel kvalitní obsah a měl potenciál být protipólem „pokleslých“ *Trnek-brnek* a jím podobných titulů. Šéfredaktor Jaroslav Skoupý bohužel ve své funkci dlouho nevydržel a vydávání *Aprílu* skončilo tak rychle, že mohl být považován opravdu jen za „aprílový žert“.

Humoristické časopisy a inzerce.

Jako okrajová a velmi specifická oblast mediálního trhu se ukázaly být **těžko zařaditelné pro inzerenty**. Nejen malé tituly, ale i ty větší měly problémy se sháněním inzerce a existovat jen z tržeb z prodaných výtisků nepřicházelo v úvahu. Často tak byly dotovány svými vydavateli, což nebyla dlouhodobě udržitelná situace. Počáteční nadšení muselo zákonitě po nějaké době opadnout. Velkým problémem nových titulů byla také distribuce. Definitivní konec pro humoristické časopisy znamenal nástup internetu po roce 2000, jejich roli převzaly specializované servery, které nabízejí humor bezplatně. Vznik nového úspěšného tištěného titulu se tak dnes jeví spíše jako utopie. (...) Ve většině případů započítávám u časopisů i období před rokem 1993, protože je beru jako jeden celek od prvního čísla. Vydavatele, kteří přestali periodikum vydávat před rokem 1993, vynechávám.

Titul ***Pardon*** (**viz. obr. vedle!**) započítávám bez let 1998–2001, kdy vycházel jako příloha. Pokud se sledovaný aspekt u periodika během vydávání změnil, beru jako hlavní tu hodnotu, která platila nejdelší období. Jako kritérium, jež oddělí krátce vydávané časopisy od těch déle vydávaných, jsem si stanovil období vydávání přes 2 roky, do nějž započítávám i období před rokem 1993. Ve většině případů uvádím obě možnosti.

Úmrtnost titulů

Pro zkoumanou oblast je typická vysoká „úmrtí“ nových periodik na trhu, hned 23 z 55 jich nepřežilo více než 2 roky. Téměř každý druhý pokus o vydávání humoristického časopisu tedy byl neúspěšný. Nejčastěji se neprosadily tituly vtipové a plnoformátové (každý druhý). Naopak nejlépe si vedly folklórní časopisy, z nichž brzy zanikl jen jediný. Toto zjištění je však třeba brát s rezervou – pokud se podíváme na folklórní tituly z hlediska vydavatelů, scvrkne se nám počet na pouhé 4, což je velmi nízké číslo pro vyvozování jednoznačných závěrů, a více než polovina z folklórních časopisů patří do nejúspěšnějšího vydavatelství *Trnky-brnky*.

Od roku 1993 do **roku 2013 postupně zaniklo 53 z 55 humoristických časopisů**. Zvlášť bolestné bylo pro humor ukončení vydávání měsíčníku *Sorry*, jehož historie sahala až do doby ČSFR, ke kterému došlo na konci roku 2013. Nevydržela ani někdejší úspěšná periodika vydavatelství *Trnky-brnky* jako *Srandokaps* nebo *Trnky-brnky* – knižní tituly.

Neprosadilo se hned několik titulů s podobným názvem, které chtěly navázat na totalitní **fenomén Dikobraz**. Z celé řady vtipových titulů, ať už z největších vydavatelství Petr Esterka – Forsáž a Cyřík, nebo od menších vydavatelů, nepřežil jediný. Podobně zmizely z trhu také časopisy pro příznivce erotického humoru. Nevydržely ani originální tituly jako měsíčník černého humoru **Oraz** (**viz obr.!**), dětský časopis Míša VTIPÁlek nebo rodinný Pepa Suprajz.

Pokud se podíváme na počet zaniklých časopisů v jednotlivých letech, zjistíme, že **v letech 1994–2005 pravidelně končilo 3–5 časopisů ročně**. Výjimkou byl rok 2003, kdy neskončil žádný humoristický titul. Vynecháme-li 5 časopisů vydavatelství Cyřík, které skončily v roce 2008, potom **v letech 2006–2013 průměrně končilo 0–2 titulů ročně**. Za posledních 5 let to byly celkem pouze 4 tituly, což ovšem neznamená žádné pozitivum, protože už neměly jaké tituly končit.

Vznik nových titulů

Před rokem 1993 vzniklo 12 humoristických časopisů. **Od roku 1993 do současnosti to bylo 43 nových titulů**. Pokud se podíváme na počet nových titulů v jednotlivých letech, zjistíme, že v letech 1993–2004 vznikaly poměrně konstantně 3–4 nové časopisy ročně. Od roku 2005 do současnosti se poté zrodily pouhé 4 nové tituly dohromady. Za posledních 7 let to jsou jen 2 tituly. Z toho je patrné, v jaké krizi se trh s humoristickými časopisy v poslední době nachází.

Vydavatelé humoristických časopisů

Alespoň jeden humoristický časopis mělo ve svém sortimentu **31 vydavatelů**. Převažovali – až na 5 výjimek – vydavatelé s max. 2 humoristickými tituly. Největším vydavatelstvím podle počtu titulů bylo Petr Esterka – Forsáž s 8 periodiky. Dále existovala ještě dvě velká vydavatelství – Trnky-brnky a Cyřík – obě se 6 časopisy. Celkem tato trojice stála za každým třetím titulem, který byl ve zkoumaném období na trhu.

Pokud okruh časopisů zúžíme pouze na ty, které přečkaly druhý rok své existence, zbyde nám 17 vydavatelů. Na početní převaze vydavatelství s 1–2 tituly se nic nezmění. Jejich hegemonii narušuje pouze trojice největších vydavatelů v nezměněném pořadí. Ta však nyní stojí již za každým druhým periodikem. Každé z trojice vydavatelství navíc mělo pouze jediný titul, který nevydržel na trhu déle než 2 roky, a lze tedy tvrdit, že nové tituly od velkých vydavatelství byly „trvanlivější“ než tituly menších vydavatelů. Nejvíce periodik, jež se nedočkala třetího roku vydávání, uvedl na trh Ivo Železný – ze čtyř se to povedlo pouze jednomu.

Při rozdělení časopisů do 4 skupin, jak jsou dříve vymezené, mezi folklórními tituly s přehledem dominují Trnky-brnky s 5 periodiky (více než polovina trhu), dále následují vydavatelé Vyškeřáka a Oškeřáčka PCentrum / Antonín Švarc a Jiří Krupa s 2 tituly. Mezi plnoformátovými periodiky neměl žádný z vydavatelů více než jeden titul. Nejvíce vtipových časopisů vydával Petr Esterka – Forsáž a to 8 (téměř třetina trhu). O druhé místo se dělí trio Cyřík, Ivo Železný a O.R.A.Z. se 3 tituly. V erotických časopisech je Cyřík první se 3 tituly (přes čtvrtinu trhu), následován Suchým.

Pokud se zaměříme na periodicitu, humoristický týdeník vydávali čtyři vydavatelé – Eurostudio, Ivo Železný, Ladislav Lamka – Česká reklamní pošta Ferda a N Press. Jediný čtrnáctideník vycházel ve vydavatelství Star production. Nejvíce měsíčníků – 2 – vydávali Ivo Železný, Kokos, O.R.A.Z., Petr Esterka – Forsáž a Trnky-brnky. Dvuměsíčníkům jednoznačně vévodí Cyřík, který jich vydal 6 z 8. U čtvrtletníků se o první místo dělí Trnky-brnky s Petrem Esterkou – Forsáž (4 tituly, dohromady přes polovinu trhu). Za dvěma čtvrtletníky stojí PCentrum / Antonín Švarc a Jiří Krupa.

Tituly podle tématického zaměření

Mezi humoristickými časopisy převažují obecné tituly, které se zaměřují na různá témata humoru, ať už v rámci čísla nebo jako celek (každé číslo má nějakou konkrétní tematiku). Celkem jde o 3/4 titulů. Ze specializovaných převládají jednoznačně erotické.

Existoval ale také časopis zaměřený na černý humor, jiný se věnoval pouze humoru pro děti a jeden kombinoval humor pro děti i pro dospělé (neobsahoval erotiku).

Pokud vynecháme časopisy, které nedosáhly přes dva roky vydávání, situace zůstává naprosto stejná. Kromě obecně zaměřených a eroticky laděných periodik nám zbyl už pouze jediný časopis, jenž se vymyká jejich monopolu, a to měsíčník černého humoru Oraz. Typickým představitelem humoristického periodika, které nabízelo různá témata humoru, je měsíčník Trnky-brnky.

Tituly podle obsahu

Téměř polovina časopisů obsahuje kromě základních humoristických žánrů (kreslených vtipů a anekdot) ještě jiné (aforismy, krátké vtipné povídky, epigramy, vtipnou poezii, perličky, karikatury atd.). Další početnou skupinou jsou tituly, v nichž se kromě toho objevují také články, rozhovory apod. K těmto plnoformátovým titulům patří skoro každý třetí. Existovalo také několik časopisů zaměřených výhradně na kreslené vtipy a anekdoty a dále periodika specializovaná na kreslené vtipy, na kreslené vtipy v kombinaci s křížovkami, na anekdoty nebo na aforismy a perličky. Pokud si odmyslíme tituly, které nenakoukly do třetího roku svého vydávání, nedochází ke změnám. Pouze náskok časopisů specializovaných na všechny humoristické žánry před plnoformátovými se mírně snížil. Lze tedy říci, že převládající žánry periodik nemají větší vliv na jejich „uchycení“ na trhu. Zaměříme-li se na periodicitu z hlediska rozdělení titulů podle obsahu, zjistíme, že mezi časopisy obsahujícími humoristické žánry převládají měsíčníky a zbylá periodika jsou čtvrtletníky a dvouměsíčníky. (...)

Tituly podle jazyka

Mezi humoristickými časopisy převládají tituly psané v češtině, pouze 2 tituly jsou psané výhradně v nářečí – valašský Vyškeřák a jeho magazín Oškeřáček. V dalších 7 periodikách se objevuje valašské nářečí vedle češtiny (v 5 z nich najdeme i jiná nářečí) a v jediném časopise se ve větším rozsahu objevovalo hanácké nářečí (Hanácké fóry). Jediným erotickým titulem psaným vedle češtiny i valašským nářečím je Štístko. V 5 periodikách se objevovaly slovenské příspěvky. Pokud nepočítáme časopisy zaniklé před započítáním 3. roku vydávání, na naprosté převaze titulů, v nichž převládá čeština, se nic nezmění. Až na jediné však všechna periodika, jež zanikla, byla psána výhradně v češtině. Z titulů, které otiskovaly příspěvky v nářečích nebo slovenštině, nevydržely přes 2 roky pouze Hanácké fóry. Dá se tedy říci, že regionálně zaměřené časopisy (konkrétně valašské) jsou v prvních letech o něco úspěšnější v udržení se na trhu než obecné (v češtině). (...) Mezi tituly psané výhradně v češtině patřil např. měsíčník Sorry. Kombinaci příspěvků v češtině a ve valašském nářečí, případně i jiných nářečích a slovenštině, nabízí např. měsíčník Trnky-brnky.

Tituly podle délky vydávání

Nejdéle vydávaným humoristickým časopisem u nás je měsíčník Trnky-brnky (vychází nepřetržitě od června 1990), následovaný dalším měsíčníkem Sorry, který vycházel od března 1992 do konce roku 2013 a svou přílohou **Fámyzdat** zasahuje až do porevolučního období 1989 (**viz obr.!**). Třetím nejdéle vycházejícím titulem je stále vydávaný Vyškeřák, který samostatně vychází od roku 1993, předtím byl vydáván jako příloha a hlásí se k časopisu, jež vycházel od roku 1902.

Mezi folklórními tituly jsou „nejtrvanlivější“ Trnky-brnky, následované Vyškeřákem. U plnoformátových časopisů vévodí délce vydávání měsíčník Sorry a až daleko za ním je druhý v pořadí Nový Dikobraz (Diko-braz) vydávaný v letech 1990–1995. Z vtipových periodik byl nejdéle vydáván měsíčník černého humoru Oraz (1994–2004), za ním jsou Frky (2001–2008) a Srandy kopec (1995–2000). Mezi erotickými tituly nejdéle vydržely na trhu Ftípký a Sexy fóry (oba 2002–2008), následované NEI humorem (Nej humorem) vydávaným v letech 1991–1996. Nejdéle vydávanými časopisy byly folklórní. Více než 2 roky vydávání přežilo celkem 32 titulů.

Tituly podle periodicity

Mezi humoristickými časopisy jednoznačně **převládaly měsíčníky** (téměř každý druhý titul). Velmi rozšířené byly také čtvrtletníky (každý čtvrtý titul) a dvouměsíčníky (každý šestý titul). Existoval také čtrnáctideník a dokonce 3 týdeníky.

Pokud vynecháme tituly, jež vycházely pouhé dva a méně roků, velký náskok měsíčníků zmizí a těsně navrch mají čtvrtletníky (stejně jako měsíčníky přibližně každý třetí titul na trhu). Počet dvouměsíčníků až na jednu výjimku neklesne a jejich zastoupení se mírně zvýší. Naopak z **periodik s kratší periodicitou než měsíc zůstane jen jediný týdeník**. Měsíčníky tedy nejčastěji nepřežily 2. rok svého vydávání (každý třetí z pěti), naopak dvouměsíčníky a čtvrtletníky byly z tohoto pohledu velmi stabilní (každý pátý titul první 2 roky překonal). Z toho vyplývá, že nové humoristické tituly s delší periodicitou byly mnohem konkurenceschopnější než časopisy s kratší periodicitou.

Mezi folklórními časopisy jednoznačně převažovaly čtvrtletníky, mezi plnoformátovými bylo nejvíce měsíčníků a týdeníků. Převahu mezi vtipovými periodiky měly měsíčníky, ale také zde bylo mnoho čtvrtletníků. Erotické tituly byly většinou měsíčníky a dvouměsíčníky. Nejkratší periodicitu tak měly plnoformátové časopisy, vtipové a erotické ji měly delší a nejdelší periodicita byla typická pro folklórní tituly. (...).

Rozdělíme-li si zkoumané období do 4 částí, v letech 1993–1997 nejčastěji vznikaly měsíčníky a čtvrtletníky, své kořeny zde mají i dva týdeníky. V letech 1998–2002 nejčastěji vznikaly měsíčníky, mezi novými tituly ale bylo také hodně čtvrtletníků a dvouměsíčníků. Období 2003–2007 znamenalo zrod většinou pro měsíčníky a v posledním období, kdy už krize humoristických periodik vrcholila, vznikl jediný měsíčník.

Nové měsíčníky byly uváděny na trh nejčastěji v letech 1993–2006, od té doby přibyl jediný. Dvouměsíčníky vznikaly pouze v letech 2001–2004. Nové čtvrtletníky přišly na trh v letech 1993–2000, potom už vznikl jen jediný v roce 2003. Časopisy s ojedinělou periodicitou se objevily na trhu v letech 1993 (týdeník Podvobraz), 1995 (Zlaté anekdoty, které vycházely po několika číslech najednou vícekrát do roka), 1996 (týdeník Pardon), 2004 (čtrnáctideník Dikobraz / Zabaveno). Nejvíce nových měsíčníků se objevilo v letech 1996, 1997, 1998, 2000, 2001 a 2002 (2), nejvíce dvouměsíčníků v letech 2001, 2002 a 2004 (rovněž 2) a nejvíce nových čtvrtletníků přinesl rok 1999 (3).

Podíváme-li se stejným způsobem na časopisy, které v jednotlivých obdobích zanikly,

v letech 1993–1997 to byly většinou měsíčníky, ale také 3 týdeníky. Období 1998–2002 bylo kromě měsíčníků také „pohřebištěm“ čtvrtletníků. V letech 2003–2007 zanikaly nejvíce měsíčníky a čtvrtletníky, v období 2008–2013 nejčastěji končily dvouměsíčníky. Měsíčníky zanikaly pravidelně od roku 1993 do roku 2005, od té doby to byly jen 3. Dvouměsíčníky končily v letech 1995–1996, 2002 a 2008, v posledně jmenovaném roce jich skončilo hned 5. Čtvrtletníky nejčastěji mizely z trhu ve dvou obdobích, 1998–2001 a 2004–2006. K ukončování vydávání týdeníků docházelo v letech 1994–1997, jediný čtrnáctideník skončil v roce 2005 a titul Zlaté anekdoty se specifickou periodicitou v roce 1997. Zatímco měsíčníky tedy zanikaly průběžně po celou dobu, kdy jich bylo na trhu více, tituly s jinou periodicitou končily jen v určitých omezených časových obdobích.

Nejvíce měsíčníků skončilo v roce 1998 (4), nejvíce dvouměsíčníků v roce 2008 (5) a na zániky čtvrtletníků byly nejbohatší roky 1999, 2000, 2001 a 2006 (každý rok skončily 2). Mezi humoristické týdeníky patřil

např. Pardon, jediným čtrnáctideníkem byl **Dikobraz / Zabaveno** (viz obr.!), z měsíčníků jsou nejúspěšnější Trnky-brnky, dvouměsíčníky většinou vydával Cyřík a jmenujme např. Ftípky, nejdéle vycházejícím čtvrtletníkem je Vyškeřák.

Tituly podle formátu

Na českém trhu po roce 1993 jednoznačně dominovaly humoristické časopisy s formáty A4 a A5 (více než 4 z pěti). Výrazně méně používaný byl formát A6, existovaly také

2 tituly s formátem A7. Formát A4 měl nad formátem A5 mírně navrch. Porovnáme-li počet časopisů s formátem A4 a těch s menším, zjistíme, že jsou téměř rovnoměrně zastoupeny.

Pokud vynecháme tituly, které se na trhu neudržely přes 2 roky, dominance formátů A4 a A5 se mírně sníží a smaže se drobný náskok formátu A4 před A5. Zatímco z časopisů s formáty A4 a A5 nevyržel každý druhý, z těch s formáty A6 a A7 nezanikl do 2 let žádný. Dalo by se tedy tvrdit, že tituly s formáty A4 a A5 mají mnohem větší „úmrtnost“ než menší formáty. Největší úmrtnost potom mají periodika s formátem A4 (více než každé druhé nevyrželo přes 2 roky). Poměr mezi nimi a časopisy s menšími formáty se přehoupne výrazně na stranu menších titulů. (...) Mezi týdeníky, čtrnáctideníky a měsíčníky převládala periodika s formátem A4, zatímco u časopisů s delší periodicitou – dvouměsíčníků a čtvrtletníků – bylo nejvíce těch s formátem A5. Tituly s delší periodicitou tedy vycházely obvykle na papíře menšího formátu než tituly s kratší periodicitou, tento trend byl velmi výrazný.

Při vynechání časopisů, které byly vydávány 2 a méně roků, se na tomto trendu téměř nic nezmění. U měsíčníků dochází k zajímavé situaci, kdy všech 5 titulů s formátem A5 zaniklo, zatímco 2 periodika s formátem A6 zůstala. Je to však způsobeno především velkou „úmrtností“ měsíčníků, jež se silně projevila také u časopisů s formátem A4. **(Viz ku př. titul Hambáč!).** Tématicky různorodé tituly měly většinou formát A4, případně A5, zatímco časopisy, jejichž tematika se měnila každé číslo, měly menší formáty A6 a A5. (...) Tématicky různorodé tituly více směřují k menším formátům, kterých už je dokonce v součtu více než prevažujícího formátu A4. Také tituly, jejichž tematika se měnila v každém čísle, se o trochu posunuly k menším formátům a časopisy s formátem A6 nově výrazně převyšují ty s formátem A5. (...)

Soustředíme-li se na zániky jednotlivých titulů a jejich formát, zjistíme, že v období 1993–1997 jednoznačně nejvíce končily tituly s formátem A4. V letech 1998–2002 naopak zanikaly především časopisy s formátem A5, ale také těch s formátem A4 bylo mnoho. V období 2003–2007 opět převládaly konce periodik A4, i když nijak výrazně oproti formátu A5. Roky 2008–2013 znamenaly zánik zejména pro časopisy s menším formátem A5, ale i A6.

Tituly s formátem A4 zanikaly pravidelně v letech 1993–2007, časopisy A5 pravidelně v období 1995–2008. Periodika s formátem A6 končila v letech 1998–2002 a 2010–2011. Oba tituly A7 zanikly v roce 1997. Nejvíce časopisů A4 přestalo být vydáváno v roce 1994 (5), nejvíce periodik A5 skončilo v roce 2008 (rovněž 5). Formát A4 měla nejdéle vydávaná česká humoristická periodika Trnky-brnky, Vyškeřák a Sorry. Ve formátu A5 vycházely např. Ftípky. Mezi časopisy s menším formátem patřily Srandokaps (A6) nebo Zlaté anekdoty (A7). Největšími tituly byly Nový Dikobraz (Dikobraz) a Sex a fór (Super sex a super fór), které byly přes rok vydávány ve formátu A3.

Tituly podle barevnosti

Všechny humoristické časopisy měly barevnou obálku, polovina z nich měla černobílé vnitřní stránky, jen o málo méně barevné. Existovaly také dva tituly, u nichž se barevné vnitřní stránky střídaly s černobílými.

Pokud vynecháme časopisy, které nenakoukly do třetího roku vydávání, tituly s barevnou obálkou a černobílými vnitřními stránkami jednoznačně převažují. Celobarevných periodik zůstalo o více než polovinu méně než černobílých s barevnou obálkou, ještě větší je potom jejich „úmrtnost“. Černobílé časopisy s barevnou obálkou jsou tedy mnohem úspěšnější v uchycení se na trhu než celobarevné. (...) Velká „úmrtnost“ celobarevných časopisů do začátku 3. roku vydávání se tak projevuje ve všech kategoriích kromě folklórních titulů. Černobílé s barevnou obálkou byly nejčastěji čtvrtletníky, měsíčníky a dvouměsíčníky. Celobarevné byly s velkou převahou měsíčníky, ale také třeba 3 týdeníky. Barevná obálka s kombinací barevných a černobílých vnitřních stránek byla doménou měsíčníků. (...)

Tituly, které nabízely různá témata humoru v rámci každého čísla, byly většinou celobarevné nebo černobílé s barevnou obálkou, přičemž první byly o něco početnější. Periodika, jejichž každé číslo bylo věnované jiné tematice, byla všechna černobílá s barevnou obálkou. Mezi erotickými tituly byla situace podobně vyrovnaná jako u „multitematických“ časopisů, avšak mírně převažovaly černobílé s barevnou obálkou. (...)

Rozdělíme-li si zkoumané období na 4 časové intervaly, v letech 1993–1997 a 1998–2002 nejčastěji vznikaly černobílé časopisy s barevnou obálkou, v letech 2003–2007 naopak celobarevné. Celobarevné tituly pravidelně vznikaly v letech 1996–2006, černobílé s barevnou obálkou pro změnu pravidelně v letech 1993–2004. Jediný titul zkoumaného období, v němž se barevné stránky střídaly s černobílými a měl barevnou obálku, vznikl v roce 1993. Nejvíce celobarevných titulů se objevilo v letech 1993, 1996, 2001 a 2004 (pokaždé 2). Nových černobílých periodik s barevnou obálkou bylo nejvíce v letech 1995, 2000 a 2002 (3).

Při rozdělení zkoumaného období na 4 části, v letech 1993–1997 nejčastěji zanikaly celobarevné časopisy, zanikly ale také dva tituly, které měly barevnou obálku a barevné vnitřní stránky kombinovaly s černobílými. V období 1998–2002 se situace otočila a nejvíce končily černobílé tituly s barevnou obálkou. V letech 2003–2007 opět převažovaly konce celobarevných periodik a v období 2008–2013 černobílých časopisů s barevnou obálkou. (...) Nejvíce celobarevných periodik skončilo v letech 1995 a 2005 (3), pro černobílé s barevnou obálkou byl z hlediska počtu ukončených titulů nejhorší rok 2008, kdy jich skončilo hned 5. K černobílým časopisům s barevnou obálkou patřil např. měsíčník *Sorry*, celobarevný byl jiný měsíčník *Trnky-brnky* (viz obr.!). Tituly *Škrť* a *Třesky plesky* se vyznačovaly barevnou obálkou a kombinací barevných vnitřních stránek s černobílými.

Tituly podle počtu autorů

V této podkapitole se zaměřím na to, kolik autorů kreslených vtipů a anekdot tvořilo jednotlivé časopisy. Za jednoznačnou většinou periodik stálo více autorů jak kreslených vtipů, tak anekdot. Existovaly ale také tituly, v nichž byly otiskovány kreslené vtipy pouze 1 či dvou autorů – ať už v každém čísle jiných (např. čtvrtletník *Trnky-brnky* – knižní tituly) nebo ve všech vydáních stejného autora (např. čtvrtletník *Srandy kopec* a kreslíř Richard Pilgr). U anekdot byl jediný autor výjimkou (např. *Nej z Kujala* a *Tatarky*), někdy byl uveden autor, který anekdoty sesbíral, upravil, případně i nějaké z nich napsal, ve většině případů ale autorů bylo mnoho a často vůbec nebyli uváděni. Některé tituly také tvořili svými anekdotami čtenáři, ať už některou jejich rubriku nebo celé číslo. Pokud porovnáme počet autorů všech časopisů a těch, které nevydržely na trhu déle než 2 roky, na výše popsaném stavu se nic nezmění. (...) Periodika byla většinou tematicky různorodá, případně se každé číslo věnovalo jiné tematice. Jednoznačně převažovaly čtvrtletníky, ale existovaly také 2 měsíčníky. Vznikaly nejčastěji v letech 1995, 1998–2000 a 2003, přičemž nejvíce (3) jich vzniklo v roce 2000. Porovnáme-li úmrtnost titulů před 3. rokem vydávání z hlediska počtu autorů kreslených vtipů, zjistíme, že časopisy tvořené 1 až 2 kreslíři byly o něco „trvanlivější“ než ty, které tvořilo více kreslířů.

Tituly podle reklamy

Většina humoristických časopisů obsahovala reklamu, pouze na stránkách šesti z nich se neobjevovala. Z pohledu reklamy, kterou obsahovaly, lze tituly rozdělit do 3 téměř rovnoměrně zastoupených skupin. První skupina periodik obsahovala externí i interní reklamu, tedy jak placenou inzerci (případně výměnnou apod.), tak inzerci vnitřní (další tituly nebo produkty stejného vydavatele). Druhá skupina se vyznačovala pouze externí reklamou a třetí pouze interní. Poměr mezi externí a interní reklamou je vyvážený. Domnívám se, že je tomu tak především proto, že většina humoristických periodik měla problém sehnat inzerenty a aby mohla být vydávána, musela často nabízet ještě jiné služby. Nejčastěji jejich vydavatelé prodávali vtipná trička a jiné humorné věci, ale např. úspěšný majitel *Trnek-brnek* Richard Jaroněk hojně propagoval i knihy s tematikou podmořského světa, jemuž propadl. Především pro vydavatele více humoristických titulů bylo typické, že na stránkách jednoho z nich

propagovali ostatní (občas i nehumoristické). Nechyběla ani propagace konkurenčního humoristického časopisu na principu výměnné reklamy. (...)

Titulů, jež nabízely navíc i rozhovory, články apod., bylo nejvíce pouze s externí reklamou. Periodika otiskující jen kreslené vtipy a anekdoty, stejně jako další úzce specializová (např. pouze na anekdoty), většinou obsahovala kombinaci externí a interní reklamy nebo pouze interní reklamu. Lze říci, že periodika s formátem A4 byla pro inzerty přitažlivější než periodika s formátem A5. Měsíčníků s externí reklamou bylo více než těch s interní a téměř stejně jako těch s kombinací externí a interní reklamy. Mezi čtvrtletníky jednoznačně převažovaly tituly s externí i interní reklamou, dvoměsíčníků bylo více s interní reklamou než s externí. Týdeníky se vyznačovaly externí inzercí anebo byly bez reklamy.

Pokud se zaměříme na tituly, jež byly vydávány přes 2 roky, (...) z týdeníků zůstane jen jediný s externí reklamou. Můžeme tedy říci, že kombinace externí a interní reklamy byla u měsíčníků nejčastější pro „trvanlivé“ tituly, zatímco u časopisů s jinou periodicitou mezi „trvanlivými“ a „krátkodechými“ časopisy nebyl významný rozdíl.

Mezi černobílými časopisy s barevnou obálkou a celobarevnými byl podstatný rozdíl v typu reklamy, kterou obsahovaly. Zatímco u prvních jednoznačně dominovaly tituly s interní inzercí, u druhých to byly naopak ty s externí inzercí. U časopisů, jež měly barevnou obálku a barevné vnitřní stránky kombinovaly s černobílými, převládala externí inzerce. Z toho vyplývá, že celobarevné tituly byly pro inzerty mnohem atraktivnější a neměly o ně nouzi, zatímco velká část černobílých periodik, jež měla pouze barevnou obálku, se zaměřovala výhradně na interní inzerci. (...) Zcela bez inzerce byly nejčastěji tituly, jež v rámci čísla nabízely humor s různou tematikou. (...)

Při pohledu na největší vydavatele z hlediska toho, jakou reklamu jejich tituly obsahovaly, zjišťujeme, že u vizovických Petra Esterky – Forsáží a Trnek-brnek převládaly časopisy s externí a interní reklamou, zatímco u karvinského Cyříka dominovala periodika s interní reklamou nebo bez reklamy. U nejmenších dvou z pěti nejproduktivnějších vydavatelů, pražského vydavatelství Ivo Železný a prostějovského O.R.A.Z., rovněž převládaly tituly s interní inzercí. (...) K periodikům s externí i interní reklamou patří např. měsíčník Trnky-brnky, pouze externí inzerci obsahuje např. čtvrtletník **Vyškeřák (Viz obálka vedle!)**, naopak pouze interní reklama se objevuje např. na stránkách měsíčníku Sorry. Zcela bez reklamy byl např. dvoměsíčník Fity pro každého.

Současný stav na trhu s humoristickými časopisy

Současný stav tištěných humoristických časopisů v České republice je tristní. Nejprodávanejším titulem je tradiční měsíčník Trnky-brnky, který si stále drží svou první pozici na trhu, stejnojmenné vydavatelství však přestalo vydávat už všechny ostatní humoristické tituly. Postupně zanikly Trnky-brnky lušťovka, Trnky-brnky – knižní tituly, Supermagazín Trnky-brnky, Pich! i Srandokaps.

Do konce minulého roku bylo ještě možné v trafikách nalézt další tradiční měsíčník Sorry, jehož historie sahala do roku 1992 a příloha Famyzdat ještě dále (samostatně jako deník vycházela těsně po sametové revoluci). Jeho vydavatel Fidelis Schlée byl nucen z finančních důvodů prodělečný titul v prosinci 2013 ukončit.

„Českou kulturu jsem dotoval 23 let ze svých vlastních peněz a už to dál nejde,“ uvedl jako důvod. Časopis byl specifický tím, že neobsahoval žádnou reklamu. „Celých 23 let tam nebyla koruna přímo z inzerce,“ doplňuje Schlée.

Druhým českým stále vydávaným titulem je Vyškeřák, který samostatně vychází od roku 1993. Avšak vzhledem k tomu, že jde o regionální časopis psaný ve valašském dialektu, najdeme ho především v okolí Vsetínska a na Moravě. Na webových stránkách dokonce vydavatel hledá nové distributory a nebrání se ani jednotlivcům.

Konkurencí Trnkám-brnkám jsou tak jediné slovenské **Woloviny bez ofiny** (viz obálka!), dostupné ve velké části trafik u nás. Měsíčník psaný ve slovenštině vydává Ivan Martinka – AJATEX (Prievidza). Kromě něj vychází také čtvrtletník Woloviny bez ofiny – zbierka, též ve slovenštině.

Petr Esterka, někdejší vydavatel 8 humoristických titulů, uvádí hlavní důvod současného stavu: „Je zjevné, že vydávat humoristický časopis v této době je ekonomická sebevražda, a to i v případě, že máte kolem sebe velmi schopné spolupracovníky a kvalitní přispěvatele,“ a na konec dodá, že „lidi humor v této ‚kyselé době‘ nekupují“. Čtenáři především nejsou ochotni platit za humoristický časopis v době elektronických médií, kdy jsou desetitisíce anekdot a tisíce kreslených vtipů bezplatně dostupné na internetu a najdeme zde i další humoristické žánry. Tento fenomén se samozřejmě netýká jen humoru, ale všech tištěných periodik.

Přesto je současná situace v oblasti tištěných humoristických časopisů o to palčivější, že Česká republika patří k tradiční baště humoru.

Závěr

V letech 1993–2013 existovalo 55 humoristických časopisů. Většinou nabízely základní humoristické žánry, především kreslené vtipy a anekdoty (vtipové tituly). Existovaly ale také obecněji zaměřené tituly, v nichž byly navíc i články a rozhovory (plnoformátové tituly). Některá periodika – folklórní – se hlásila k regionální tradici, jiná se specializovala na erotický humor. V této práci je většina časopisů, které v tomto období vycházely, avšak jistě zde byly i další. Mnoho titulů vzniklo a rychle zaniklo, existenci některých již není možné dohledat.

Bakalářská práce přináší ucelený seznam humoristických časopisů a základní informace o nich. Sleduje při tom velké množství aspektů – název, podtitul, dobu vydávání, periodicitu, vydavatele, šéfredaktory a redaktory, počet autorů, počet stran, formát, barevnost stránek a obálky, cenu, internetové stránky, ISSN, jazyk, přítomnost reklamy, tematiku, obsah titulu a seznam vydaných čísel. Tyto informace jsem získal analýzou všech povinných výtisků jednotlivých titulů, jež byly dostupné v Národní knihovně a Vědecké knihovně v Olomouci. Některé výtisky se mi nepodařilo získat, ať už proto, že byly zrovna v dočasně nedostupných částech knihoven, nebo je vydavatelé knihovnám nezaslali.

Pro trh s humoristickými periodiky bylo charakteristické, že vznikalo mnoho nových titulů, které velmi brzy skončily. Nejčastějším důvodem byl nedostatek inzerce a krach distribuce, po roce 2000 také konkurence na internetu. Z podobných důvodů postupně zanikly všechny časopisy, s výjimkou pouhých dvou. Téměř každý druhý pokus o vydávání nového titulu byl neúspěšný a periodikum vydrželo na trhu jen 2 a méně roků. Nejčastěji humoristické časopisy zanikaly v letech 1994–2005, naopak vznikaly v období 1993–2004.

Mezi největší vydavatele patřili Petr Esterka – Forsáž z Vizovic, Trnky-brnky odtamtěž a karvinský Cyřík. Petr Esterka se zaměřoval na vtipové tituly, Trnky-brnky na folklórní a Cyřík na vtipové s erotickými. Většina humoristických časopisů se nezaměřovala na jedno téma, výjimkou byly zejména erotické tituly a tituly, jejichž každé číslo bylo věnováno jinému tématu. Základním obsahem všech periodik byly kreslené vtipy a anekdoty, velká část jich také nabízela další humoristické žánry jako aforismy, epigramy nebo karikatury. Další početnou skupinou byly tituly, ve kterých se objevovaly také články, rozhovory apod. Všechny časopisy otiskovaly příspěvky v češtině s výjimkou Vyškeřáka a Oškeřáčka, které byly celé psány ve valašském nářečí. (...) Nejdéle vydávaným periodikem je měsíčník Trnky-brnky, který vychází od roku 1990. Mladší byl měsíčník Sorry a stále vydávaný čtvrtletník Vyškeřák.

Humoristické časopisy byly nejčastěji měsíčníky, rozšířené ale byly také čtvrtletníky a dvoměsíčníky. Existovaly dokonce i týdeníky. Mezi typické formáty patřily A4 a A5. Nejmenší tituly měly formát A7 a největší A3. Většina periodik byla černobílá s barevnou obálkou nebo celobarevná. Jednoznačně nejvíce jich nabízelo kreslené vtipy a anekdoty od vel-

kého množství autorů. Najdeme ale i takové, které tvořili 1 až 2 kreslíři či autoři anekdot, ať už všechna jejich čísla, nebo bylo každé číslo věnováno jinému omezenému počtu tvůrců.

Většina humoristických titulů obsahovala reklamu, bez inzerce jich byla jen malá část. Časopisy, které obsahovaly externí reklamu (především placenou), interní (propagaci jiných služeb stejného vydavatele, ať už dalších titulů nebo třeba prodej vtipných triček) a kombinaci obou, byly zastoupeny přibližně stejně.

V rámci krátké historické sondy do období 1989–1992 jsem shrnul vývoj po pádu předlistopadového fenoménu Dikobraz a otevření trhu novým humoristickým titulům. Vznikaly především nástupnické tituly Dikobrazu a jako jejich protipól „antikobrazácké“ tituly. Dále tu byla skupina nových časopisů z Valašska, především měsíčník Trnky-brnky, který dokonale využil poptávku a v posledních 23 letech se stal dlouhodobě nejprodávanějším humoristickým periodikem. Poslední skupinou byly erotické tituly a samostatnou kategorií si zaslouží porevoluční deník Fámyzdat, pozdější příloha Škrty a Sorry.

Současný stav trhu s humoristickými časopisy lze shrnout jediným slovem – krize.

Existují už pouze poslední 2 tituly – měsíčník Trnky-brnky a především regionální čtvrtletník Vyškeřák. Konkurenci jim dělá jen slovenský měsíčník *Woloviny bez ofiny*, jenž se pravidelně objevuje v českých trafikách, a jeho čtvrtletník *Woloviny bez ofiny – zbierka*. Vzhledem k tomu, že nevím o žádné podobné práci, která by se touto oblastí zabývala, věřím, že tato práce bude někomu inspirací, aby na ni navázal. Nabízí se jistě mnoho dalších otázek, jež by si zasloužily zodpovězení.

Proč se na trhu humoristických časopisů neprosadil žádný ze „seriózních“ titulů, přestože nabízely mnohem kvalitnější obsah než „pokleslé“ tituly typu Trnky-brnky? Co bylo hlavní příčinou toho, že tolik humoristických periodik krátce po svém vzniku přestalo vycházet?

Zajímavé by bylo také zaměřit se detailně na to, proč do dnešního dne zanikly téměř všechny tituly. Cenné informace by v obou případech určitě poskytli bývalí vydavatelé. Přínosné by jistě bylo i detailní **zmapování všech pokusů o navázání na časopis Dikobraz** – proč se tyto tituly neprosadily a již nikdy neprosadí jako aktuální týdeník apod.

Fenoménem se krátce po Sametové revoluci stal měsíčník **Trnky-brnky**, dnes nejdéle vydávaný časopis – zajímavé by bylo detailně se zaměřit na jeho vývoj a proměny v jednotlivých letech. Podobně zajímavými jsou jistě i **měsíčník Sorry, čtvrtletník Vyškeřák a Fámyzdat** – kdysi deník, později příloha Škrty a Sorry.

Jiří Poláček, 2014

Dodatek:

Ilustrace pocházejí z archívu e-GAGu. Z textu, který byl zkrácen skoro o polovinu, jsme vypustili tabulky dokládající údaje v textu. Za možné zkrácení krácením textu, se omlouváme. (red.)

Naruby (viz vlevo) vydával v letech 1990–1995 Magnet-Press (humoristickým časopisem byl jen do roku 1993, poté už jen pro sázkaře). **Křížem Krážem** (s magazínem **HU!**) byl měsíčník, pak čtvrtletník - časopis křížovek a humoru. Kreslené vtipy byly součástí křížovek a obálky zprvu kreslil Neprakta, později René Janoščík v nepraktím stylu - kuriózně se svolením Jiřího Wintera. Titul vychází dodnes, tato obálka je však již z roku 2012. (e-red.)

Kresba: **Shooty**, obálka Deník N, 7. 11. 2022

Vulgární komedie nebo konceptuální umění?

Patří kopanec do varlat do muzea? Podle kurátorů newyorského Muzea moderního umění bezpochyby ano. Právě tam se v roce 2010 promítal film *Jackass 3D*, třetí ze série "*Jackass = Idioti*". (...) Co začínalo na prahu milénia jako reality show poskládaná z kaskadérských kousků, skečů, nechutností, **fekálních vtipů**, se proměnilo během dekady v kulturní fenomén. (...) Nejnovější přírůstek *Jackass Forever* vidělo během premiérového víkendu v únoru 2022 přes 23 milionů diváků. (...) Anarchistickou energii, jež převrací společenské normy, čistou stupiditou či výstředností nabízí Jackass svobodu, katarzi a emoční ventily. Jindřiška Bláhová: "*Pařba na hraně*", Respekt., 7. 3. 2022, str. 5

Trojúhelník smutku: tip na Oscara?

Když se potká tvůrčí um, inteligence a **humor**, může vzniknout vzácný film. (...) Švédský režisér a scénarista Ruben Östlund provokativnost šířivé společenské **satiry** vykupuje chytrým, byť

místy až hraničním **smíchem**. (...) Režisér našel prostor pro svůj dar **groteskního** detailu. Tčeba pijácký souboj politických citátů v podání "ruského kapitalisty a amerického marxisty" zařídil ohňostroj duchaplnosti.

Mirka Spáčilová: "*Trojúhelník smutku, umu a vtipu*", MF DNES 6. 10. 2022, str 13

Mladý historik *Echt Ústečák* Martin Krsek porazil ústeckého primátora Nedvěděckého

V kampani vsadil hlavně na patriotismus a **humor**. "Echt? Spíše je to trochu **vtípek**. Narážka na německou minulost tohoto regionu. (...) Dokonce jsem měl plachtu na hospodě uprostřed sídliště, kde jsem měl heslo *Senátor u Nebožtíka*. Hospoda se totiž tak jmenuje. Je u hřbitova a krematoria." Sázel na

Co se týče nastavení laťky pro mě následovníky, nemějte obavy. Jde v podstatě o bezbariérový přístup...

humor během kampaně. "Měl jsem naproti hospodě, které se říká Sportka, plot a tam jsem měl heslo *Beru tři Března do senátu*. Máme tu obce Velké, Malé a Krásné Březno a zároveň je Březno lidový název pro pivo Březňák. A naproti byly jako na pivním tácku tři čárky a ten nápis."

Barbora Loudová: "Do senátu míří *echt Ústečák*", Deník N, 11. 10. 2022

Kresba: **Miroslav Kemel**, Právo

Zuzana Bubílková: Satiru dělám třicet let

"Co je to korektní nebo nekorektní **humor**? Já jsem **satirička**, tam se s určitou nekorektností počítá, protože je to základ **fóru**. (...) Chceme jenom takzvaný korektní **humor**, který pohladí? Tak jo, ale zrušme **satiru**, zakažme ji." (...) **Nezesměšňuji** někoho kvůli tomu, jak vypadá. Pokud ale udělá něco, co si zaslouží kritiku, tak to prostě **zesměšním**. Proč ne, to je můj názor. (...) Snažím se vybírat jadrné **vtipy**, které ale nejsou prvoplánově sprosté, pointa

stojí na obsahu, a ne na vulgárnosti. (...) Zastavili nás policajti: “Pane Šimku, co nám to děáte, že jedete tak strašně rychle?” On se na ně podíval a bez přípravy odpověděl: “Vezu tady Bubu do ZOO v Chomutově a odtamtud mi před chvílí volali, abychom si pospíšili, protože před její klecí už stojí fronta.” Policajti se **rozesmáli** a pustili nás. Šimek takové **fóry** vymýšlel na fleku.

Daniel Pacek: “Nostalgii jsem vytěsnila”. Magazín MfDNES 29. 9. 2022, str. 4

Kresba: **Petr Polák**, Deník N 31. 10. 2022

V Česku se rap nebere tak vážně...

Je český rap něčím typický? Třeba tím, že je v něm hodně **humoru**?

Ladislav Poeta Zeman: “V průběhu let jsem o tom přemýšlel a tohle je jedna věc, která mě napadala. Že je tam **humor** a nadhled, že se nebere tolik vážně. Na druhou stranu dnes i v Česku přibývá tvrdšího “ulicovějšího” rapu, kde **humoru** moc není.”

Tomáš Miklica: “Vědí babičky, kdo je Vladimír 518?”, Deník N, 11. 11. 2022, str. I.

Filmová komedie s vidláký z okraje společnosti

Zábava se dostaví, o tom vůbec není sporu. Potíž **komedie** Grand Prix (...) spočívá jinde, totiž ve ztrátě originality. Třebaže se člověk **směje**, po celou dobu má pocit, že to všechno už

někde viděl. (...) Zkrátka znovu se vychází z půdorysu **komedií**, které zalidňují dojemně **směšné** nebo **směšně** dojemné figurky z okraje společnosti. (...) Potěší ozdůbky (...) nicméně obehnaná podstata zůstává. Tedy **smích** budovaný na světácké jízdě omezených vidláků. (...) Grand Prix je pořád slušná záminka k nezávaznému **smíchu**, ale nic, co by vysloveně zasvítilo.

Mirka Spáčilová: “Místo Tří tygrů míří na GP tři Gummy”, MfD, 16. 11. 2022, str. 14

Kresba: Jaderný výhrůžkář V. V. Putin v podání **Václava Teichmanna** (MfDNES)

Van den Leyen a Charles Michel se nemají rádi

“Oba mají snahu, aby navenek ztělesňovali Evropskou unii. Každý z nich chce zastínit toho druhého, aby právě on byl “předsedou”. Jejich vztah vystihuje obrázek na twitterovém **humoristickém** účtu pro bruselskou bublinu meme_ec. Nad von der Leyenovou vedle Michela je nápis “Osm miliard lidí a já musím pracovat zrovna s ním”, říká o vztahu politiků novinář Houska.

D. Hallová a A. Kyselicová: “Groteskní boj a rivalita v samém centru EU”, Deník N, 24.11.2022, str. 6

Kresba vlevo, obálka týdeníku:
Pavel Reisenauer, Respekt č. 35 / 2022

“Aristokratka pod palbou lásky”: Řemeslně fajn, umělecká hodnota minimální

Je tady nový Evžen Boček, jeho aristokratka pošesté (...) Sám je v literatuře takový **estrádní** vyvolávač, pestrobarevný **komediant** a neodbytný **bavič**. (...) První plus je jasné: kniha se čte sama, místy je s ní dokonce **sranda**. (...) Druhé plus je v nekorektnosti a drzosti, na níž autor staví svou **komiku**, přičemž má potřebu (rádoby) **vtipných** přirovnání skoro v každém odstavci, pokud ne rovnou v každé větě. **Směje se** na jakýkoli účet.

Radim Kopáč: “Evžen Boček je na rekreaci, umění je jinde”, MFD 1. 12. 2022, str. 14

Addamsova rodina má skvělý přírůstek. Mladá hrdinka je stará, ale v novém seriálu.

Výrazná záhrobní stylizace, hra barev, světla a stínů, láskyplná pocta starým horrorům a **humor**,

černý jako funebrákovo ranní kafe. Vítejte ve světě **Addamsovy rodiny**, který v osmidílné sérii Wednesday ožil v režijní péči Tima Burtona. (...) Fungování akademie Nevermore kam Addamsovi vzpurnou **Wednesday** proti její vůli přihlásili poté, co měla na stávající škole nepěkný incident s piraněmi ve školním bazénu, by zasloužilo větší péči, aby okatě nepřipomínalo *Harryho Pottera*, nicméně se podařil mistrovský kousek s obsazením Jenny Ortegy do titulní role. Její uhrančivý pohled, kamenná tvář a nekonečná zásoba **vtipných bonmotů** je magnet, který chytne a nepustí, dokud není zhlédnuta poslední epizoda. (Netflix).

Jindřich Göth: “Wednesday Addamsové rodině ostudu nedělá”, MfDNES, 1. 12. 2022, str.14

Čistému vše slizké

V sobotu 3. prosince (...) se v baru *The Rabbit Hole* (Na Poříčí 21) odehraje křest knížky **Čistému vše slizké** od **Kolbena**. Sto šedesát **nekorektních vtipů** za lidovou cenu dvě stě korun, no nekupte to!

Milan Podobský: “**Zprávy z horší společnosti**”, Sorry číslo 12, 1. prosince 2022, strana 3.

(Jde o popis ke snímku autora vtipů, které publikuje v měsíčníku Sorry)

Kresba vlevo: **JAZ**, Deník N

Soutěž Zielona Góra 1986 - 2022 - Polsko *History of The Contest International Open Cartoon Contest Zielona Góra (resp. Kożuchow*)*

Poláci nás předběhli v "kdečems". Pokud jde o kreslený humor, tak: v pořádání soutěží, v založení národního spolku karikaturistů a také v udílení cen nejlepším autorům tohoto žánru.

Jako ten, kdo všechny tyto tři oblasti v Česku zprovoznil, přiznávám, že to byli Poláci, kdo mě v tom inspirovali (bylo to vedle nás a ve stejném "táboře míru"). Nakonec, což asi nedávám do souvislosti, jsem dostal zmíněné ocenění nejen

od ČUKu, ale i od SPAKu - osobně ve Varšavě. Tu jsme se ženou navštívili poprvé, zato v bližší Zielone Góře jsme byli nakonec "jako doma". Zřejmě to bylo zásluhou **Miroslawa Hajnose**, s kterým jsme po e-mailu komunikovali o "cartoons" a pak s **Ryszardem Blażyńským**, který mě zval do mezinárodních porot v Kożuchowě a pak právě v Zielone Góře. Tak jsme poznali řadu polských hvězd rysunkow satyrycznych osobně a zvali jsme je zase do porot našich mezinárodních bienále v Písku a Hradci Králové. Teď to zní jednoduše, ale zkuste něco takového praktikovat dnes - leda "no potěš koště"! Přesto pro minulé společné propagování našeho žánru ve světě zde volíme právě historii této soutěže, místo slavnějšího (mohovitějšího díky mědi) Satyrykonu v Legnici. Konečně v bibliotéce máme snad polovinu katalogů z **24 ročníků**, jejichž seznam zde vidíte. Opsali jsme ho z katalogu, jenž nám do redakce právě dorazil - a to ze SRN od **Jana Tomaschoffa** (**viz jeho obálka výše!**). (IH)

I Open Cartoon Contest Zielona Góra 1986

Subject: PRESS

1. místo - HENRYK CEBULA (Polsko)

II Open Cartoon Contest Zielona Góra 1987

Subject: BOOK

1. místo (as aequo) - JERZY FLISAK, EGENIUSZ RZEZUCHA (Polsko)

III Open Cartoon Contest Zielona Góra 1988

GRAND PRIX - ZYGMUNT PYTLIK (Polsko)

IV Open Cartoon Contest Zielona Góra 1989

Subject - MUSIC

GRAND PRIX - EUGENIUSZ GRIGORIEV (SSSR)

V Open Cartoon Contest Zielona Góra 1996

Subject - TELEVISION

GRAND PRIX - MARIAN MATOCHA (Polsko)

VI International Open Cartoon Contest Kożuchów 2004*

Subject - CASTLE (Zámek)

GRAND PRIX - JURIJ KOSOBUKIN (Ukrajina)

VII International Open Cartoon Contest Kożuchów 2005*

Subject - RADIO

GRAND PRIX - BŘETISLAV KOVAŘÍK (Česko)

VIII International Open Cartoon Contest Kożuchów 2006*

Subject: PROTECTION AGAINST COLD AND HEAT

GRAND PRIX - ALESSANDRO GATTO (Itálie)

IX International Open Cartoon Contest Kożuchów 2007*

Subject: NEWSPAPER (noviny)

GRAND PRIX - PAWEŁ KUCZYŃSKI (Polsko)

*) takto označené festivaly se konaly na zámku v Kożuchowě.

X International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2008

Subject: NAFTA A BENZIN

GRAND PRIX - ALESSANDRO GATTO (Itálie)

XI International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2009

Subject - VÍNO a VINOBRANÍ

GRAND PRIX - BŘETISLAV KOVAŘÍK (Česko)

XII International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2010

Subject: MUSEUM

GRAND PRIX - JERZY GLUSZEK (Polsko)

XIII International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2011

Subject: LIBRARY (Knihovna)

GRAND PRIX - WITOLD MYSYROVITZ (Polsko)

XIV International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2012

Subject - LETADLO, LETIŠTĚ, LÉTÁNÍ

GRAND PRIX - MIKHAIL ZLATKOVSKY

XV International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2013

Subjekt: SOCIAL MEDIA

GRAND PRIX: JERZY GLUSZEK (Polsko)

XVI International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2014

Subject: CELEBRITIES

GRAND PRIX – ZBIGNIEW WOŹNIAK (Poland)

XVII International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2015

Subject: BUSINESS TRIP

GRAND PRIX – MACIEJ MICHALSKI (Polsko)

XVIII International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2016

Subject: ARTIFICIAL INTELLIGENCE

GRAND PRIX – GRIGORI KATZ (Israel)

XIX International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2017

Subject: MONEY (Peníze)

GRAND PRIX – LOTHAR OTTO (Germany)

XX International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2018

Subject: LIGHT (Světlo)

GRAND PRIX – KRZYSZTOF GRZONDZIEL (Polsko)

XXI International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2019

Subject: THEATER

GRAND PRIX – MOHAMMAD ALI KHALAJI (Iran)

XXII International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2020

Subject: PLASTIC

GRAND PRIX – MOJMIR MIHATOV (Chorvatsko)

XXIII International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2021

Subject - MASKA

GRAND PRIX - TOMASZ BRODA (Polsko)

XXIV International Open Cartoon Contest Zielona Góra 2022

Subject: HOME OFFICE

GRAND PRIX – Grzegorz Myčka (Polsko)

Tentokrát jde o velký mišmaš, ve smyslu, jak výrazu rozumíme. A kdo ho neznal, teď snad pochopí. Také by se dalo říci páte přes deváté, jenže tentokrát jde o druhé přes první...: vybrali jsme z pár desítek výstřížků či obrázků, co jsme nashromáždili k využití v GAGu jen ty, které si to zaslouží, které by bylo škoda v posledním čísle našeho magazínu opomenout - hodit do koše. Nahoře vlevo výtečný Reportér, jehož se po sovětské okupaci v r. 1968 novináři kolaboranti fofrem zbavili, propagoval při vzniku chameleon, který byl všude. Pod tím stránka z knihy názorů návštěvníků naší výstavy Rencína v Galerii Smečky. Vlevo nahoře je odpověď redakce Víkendů MF č.39 z r. 1987 na pochvalu čtenáře za mé rubriky vtipů. A pod tím ukázka kresby Milana Kounovského z KUKu r. 1990 v kategorii kreslířů A- jako amatérů. Podle toho jak kreslí dnes, ani po třiceti letech neposkočil výš ani o milimetr...

KDYŽ MI BYLO

13

VLADIMÍR RENČÍN

Vánoce jsou když

— když je mi třeba zrovna thínáct, mám pěknou knížku, ležím si v posteli a můžu si číst tak dlouho, jak chci. Ne jako obyčejně, když si čtu a najednou se z vedlejšího pokoje ozve tatínkův hlas: „Tak dost! Zhasnout a spát!“ To je teprve první vážné varování. Potom přichází vážný příkaz, tentokrát od maminky: „Konec čtení a spát!“ Nezbyvá než zhasnout, potichoučku vytáhnout připravenou baterku, postavit si z peliny úkryt a pod ní s baterkou dál číst a číst. Jenomže — i o vánocích se nakonec ozvalo ono „zhasnout a spát“ a i tentokrát přišla ke slovu baterka pod pelinou...

Vánoce mých klukovských let jsou pro mě prostě spjaty se čtením, s pěknými knížkami. Taký jsem miloval vánoce pro prázdniny, kdy jsme hrávali hokej na ulici. Vyrůstal jsem v Hradci Králové, kde dodnes žiju, jenže tenkrát jsme ještě tam, kde dnes je silniční okruh a sviští jedno auto za druhým, mohli poklidně bojovat s hokejkou

a pukem — protože led, ten byl jen málokdy.

Největší starosti s vánocemi měla u nás maminka. Čekala ji spousta obstarávání, příprav a vaření, měla práce až nad hlavu, aby Štědrý den byl pěkný a všem se nám líbil. Před pár lety jsem kreslil podle knížky Karla Poláčka „Bylo nás pět“ seriál a v něm byl obrázek vánoc, které se tak trochu podobaly těm u nás. Tatínek dostával bačkory, maminka šátek, synové knížky a k tomu tepláky a ponožky, zkrátka to, co kdo v rodině potřeboval. Klukovský tatínek se dá vždycky doplňovat, mezery po šátech, ze kterých člověk vyroste nebo které roztrhá, jsou velika, to vědí všichni rodiče.

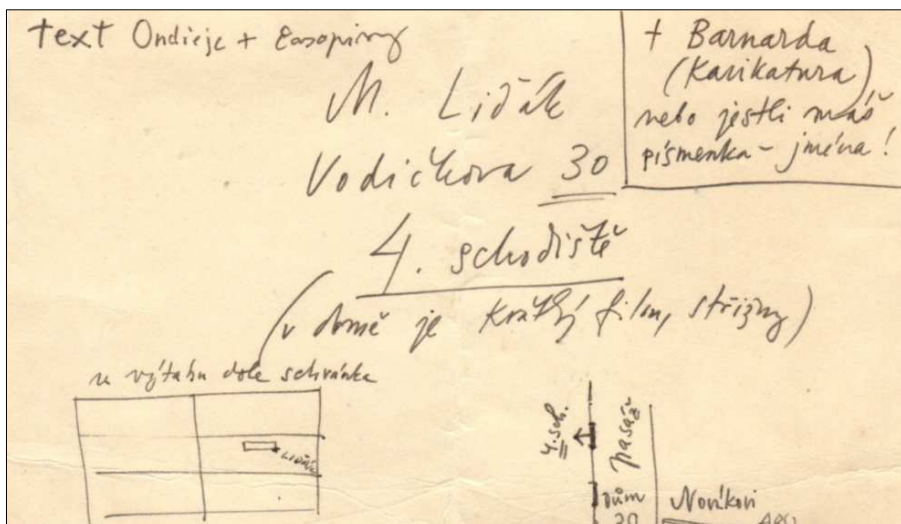
Dnes se o vánocích často celá rodina sebere a jede na hory. Když jsem byl kluk, měl na tohle málokdo, zdaleka tolik se neležovalo jako dnes. A tak tím nejhezším dárkem, který jsem dostával, byly vždycky knížky. Chránil jsem je, doslova se s nimi mazlil a hrdiny mých klukovských let byly především postavy, které jsem znal z knížek.

A kreslení a malování? To přišlo až později, vlastně jsem se kresbě absolvoval hodně dlouhou cestu. Nejřív jsem vystudoval střední ekonomickou školu a potom pracoval jako redaktor v závodních a okresních novinách. Což nebyla náhoda, práce v novinách mě zajímala už jako kluka, dokonce jsem jeden čas vydával pro své kamarády — a pro sebe samozřejmě taky — školní časopis. Vidíte, tenkrát jsem začal taky víc kreslit, situace, přehody, ale třeba i románové příběhy mě inspirovaly k ilustracím, k prvním veselým obrázkům. Potom, už jako novinář, jsem začal svoje kresby posílat do redakcí, začal jsem je tisknout, a potom jednoho dne jsem začal už jen kreslit — což dělám dodnes — a rád. I když jsem začínal psaním.

A jaké vánoce považuju za nejkrásnější dnes? Takové, které každý oslaví podle své chuti, podle svých přání — avšak které zůstanou plné pohody, pokud možno bez všech těch předvánočních zmatků. Prostě vánoce plné klidu a míru.

Zapsal (el)

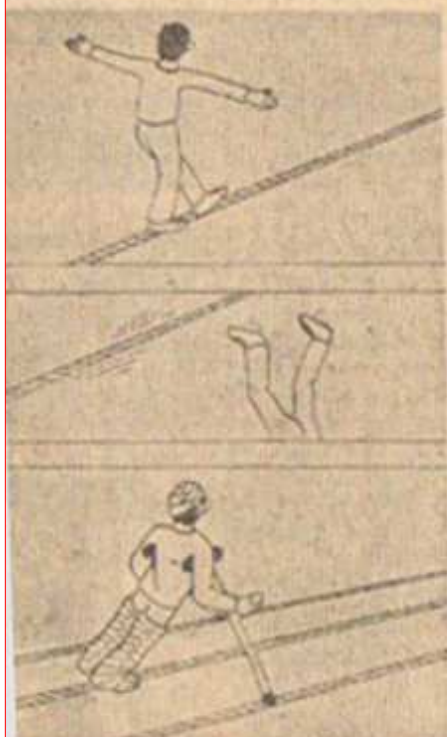
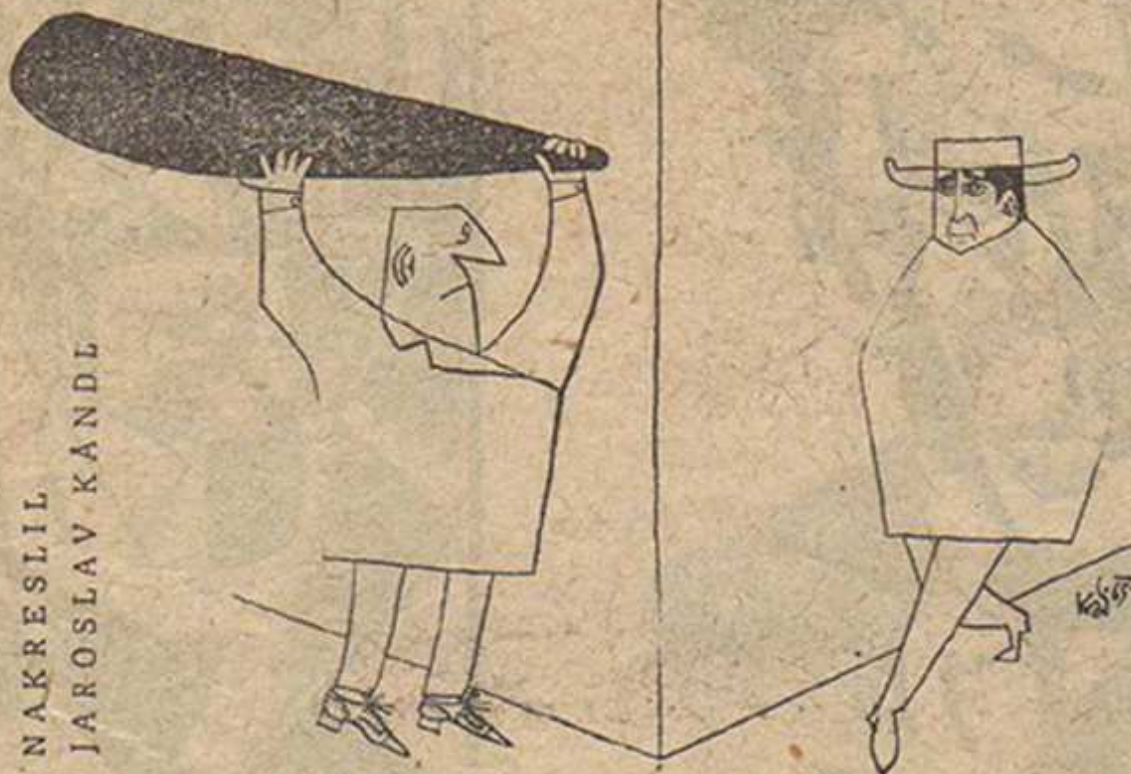
Vlevo nahoře nezapomenutelná **Lída Košťová** z písecké radnice, bez níž by nikdy mezinárodní soutěž karikaturistů v režii ČUKu nebyla tak kvalitní a město tak plné světových hvězd cartoons. Kobra měl šťastnou ruku, když (s Hrabánkem) vyrazili obnovit soutěž zrušenou komunisty v roce 1969. A my mohli jen plakat, když totéž hbitě obstaral nový starosta z ČSSD po svém nástupu, ale dřív, než ho voliči vypudili z města i z parlamentu. Vpravo je ukázka toho, o čem se většinou neví, totiž jak aktivní členové ČUKu dokáží prosadit vtipy ve svém regionu do místního tisku, i když to většinou brzy skončí, jako kolínský „Dobry info“ v r. 2017.

ateliéru **Miroslava Lidáka** (Haďáka) - z jeho ruky a pera. G-men se však k návštěvě už nedostal.

KRH KONTRA BRDEČKA (2. epocha)

NAKRESLIL
JAROSLAV KÁNDL

V patnácti do salónu!

Nevídaný Patnáctiletý autor má samostatnou výstavu v prostorách, které jinak zaplňují dospělí, často vynikající výtvarníci. Pavel Sourek z prvního ročníku pražského gymnázia Na Pražačce se od včerejška do konce měsíce představuje v Malostranské besedě na 137. salónu kresleného humoru. Kreslené vtipy se špatně vyprávějí, ale přesto — jak vypadal tvůj první? „Jdou dva chlápci po ulici, jeden obutý, drahý bosý, a ten druhý povídá — Tady to znám jako své boty.“ A kdy jsi poprvé uviděl svou kresbu v tisku? „Den před třináctými narozeninami v sobotní příloze Svobodného slova. Byl na ní člověk, jak poslouchá s uchem na koleji a do notového papíru zapisuje odposlechnutou melodii.“ Výstava ovšem obnáší několik desítek vybraných obrázků. A takové kreslení zabere dost času. Co páteční vysvědčení? „Dvě trojky a čtyři dvojky.“

P. Sourek je nesporně nejmladším kreslíčem v historii salónů. Jeho kresba zdaleka není dokonalá. Ale talent má, proč by tedy neměl dostat příležitosti?

(bp)
KREŠBA: P. SOUREK

Dva autentické výstřižky, které mají společné jen téma: Kreslení vtipů. Nahoře kresba Kándla v Kulturní tvorbě ilustruje polemiku v rámci vývoje žánru u nás mezi vyznavači nových forem a konzervativními autory trvajícím na tradiční srozumitelnosti v čele s Brdečkou. Dole zase

Jan Plachetka pro MF představil jednoho z nejmladších kreslířů vtipů, Pavla Šourka, který se jako syn už publikujícího karikaturisty pustil do téhož žánru a během krátké doby mohl vy-

Všestranného autora a ilustrátora
Jiřího Slívu prý inspiruje hučení v uších

Co způsobil výstřel ze samopalu

CO DŘÍV. Jiří Slíva (vzadu) ve středu večer v pražské Literární kavárně recitoval ze své nové knihy. Přišli i přátelé (zleva) Miroslav Kořínek, Ivan Vyskočil a Jan Schmid. Foto: Deník/Martin Divíšek

PETR KOVAŘÍK

Praha/ Jiří Slíva je nejen známý autor humorných ilustrací a kreslených vtipů, ale také básník, tvůrce aforismů a jiných humorných nápadů. Kromě toho býval i bubeník, který hrával už v šedesátých letech v Činoherním klubu s Vodňanským a Skoumalem a nyní je jako kytarista členem výtvarnické skupiny Grafičanka. Jeho básničky, písničky, aforismy a další texty doprovázené samozřejmě autorovými kresbami vydalo nakladatelství Motto v knížce nazvané *Co dřív*. Jiří Slíva Deníku nad svou novou knížkou odpověděl na pár otázek. Z předmluvy k vaší knížce *Co dřív* se zdá, jako byste ke všemu, tedy především ke kreslení a k bubnování, přišel téměř náhodou. Čím jste vlastně původně chtěl být?

Za ta léta opravdu už věřím v řetězec náhod a shrnul bych to do jednoho, s prominutím, svého aforismu: „Náhoda je zákonitost, které jsme si nevšímli“. V dětství jsem rád kreslil, ale čím budu, o tom jsem nijak konkrétně nesnil. Jen jsem pak na strojní průmyslovce, obor hutní, věděl, že nechci být mistrem ve slévárně. Ve vaší knížce je oddíl *Přeslechy*, který pramení z toho, že jste na vojenském cvičení po výstřelu ze samopalů téměř ohluhl. Píšete také, že jste tehdy z terapeutických důvodů začal kreslit své typické čarované kresby. Je to váš způsob nadsázky, nebo je na tom něco pravdy?

Na ušní šelest, resp. vysoký tón v uších, jsem si za těch 37 let už zvykl – trochu mne burcoval k práci, k tvorbě. Ale tak jako Smetanu či Beethovena ani zdaleka ne.

Člověk se nad vaší knížkou dobře baví. Bavil jste se taky tak při jejím sestavování?

Musím se přiznat, že ano, a trochu se za to i stydím. Já si ale nápadů zaznamenám a rychle uložím do šuplíku. Když pak je po měsících či po letech pročítám, některé mi připadají jako od cizího člověka a bez zardění se při nich směju.

Čtenář může mít pocit, že svět k vám doléhá jen tou svou humorovou stránkou, k tomu ostatnímu jste nadán hluchotou. Určitě vás ale něco rozcíljuje a zlobí?

Jistě mne zlobí totéž co jiné lidi, i když některé absurdity třeba v politice mi dodávají látku ke kresbám pro týdeník Euro, kam už devět let kreslím. Jinak ale humor беру jako airbag, který mne chrání před nárazem reality.

Tahle knížka znamená bezpochyby úspěch, protože humoru není nikdy dost, a dokonce to v poslední době vypadá, že je ho čím dál tím méně. Pomýšlíte na další svou knížku?

Shodou okolností mi příští týden vychází ve Slovartu knížka Jam session s podtitulem Blues, Bop and Bach, sbírka asi 120 grafik a kreseb na téma hudby. Jinak mě ale láká vydat jednou čistou knihu aforismů, až jich budu mít nějaké dvě stovky. Chybí ještě padesát.

stavit své vtipy, které určitě svými nápady vzbudily pozornost. Naděje, že se zrodila nová tvář našeho kresleného humoru však skončila s Listopadem 89, kdy se Pavel nejprve ukázal jako skvělý kamelot KUKu, ale brzy své schopnosti napřel jiným směrem a byl i v tom úspěšný.

Vedle vlevo je příběh **Jiřího Slívy** o němž se mezi autory kresleného humoru a jeho příznivci sice vědělo - ale zde se autor rozhovoru věnoval i ztrátě sluchu karikaturisty známého i jako hudebníka, především díky vystupování v rámci kapely kreslířů Grafičanka. Zda je výstřižek z polistopadových periodik je jisté, ale zda je z Lidovek, Mladé fronty či snad Literárek, nevíme.

Vpravo další žena, schopná osoba, která se zasloužila o několik výstav významných karikaturistů v Galerii Smečky. Za působení **Blanky Hlomové** v Pražské plynárenské mohl I. H. spoluuspořádat výstavu **Vladimíra Jiráňky** (vlevo) a posléze také **Vladimíra Renčína**... ®

S našou novou koncovkou
ušetříte 50 % elektriny.

A už jsme u konce. Je tu pravidelná součást Miš-Maše s názvem „*Legrace z internetu*“. Tentokrát jde o čtveřici obrázků, které nevyžadují slovní doprovod, ale k tomu vlevo dole dodáme název: „Červená ovce“. A nahoře začínáme aktualitou z letošní zimy. Ukázkou, že neplatí pouze to otrískané, že „my Češi máme smysl pro humor“; je totiž zřejmé, že je možné i psát, že my Čechoslováci! (red)

Tak přece ješřě něco. Něco co už těžko někdy někdo dokáže. Seriál, která stojí na čtyřech typických postavičkách čtyř různých autorů v Sorry. A je to dílo právě těch čtyř autorů!

Jeich jména vidíte, ale jen dva si ještě mohou pamatovat, jak to dělali. Bez internetu! Museli se tudíž někde setkat, to dá rozum. Kde? To dá rozum taky. Rozum ale také praví, že dnes, kdy je taková tvorba možná i z "home office", to zřejmě nikdo nedokáže. A proto nikomu nic takového neukáže.

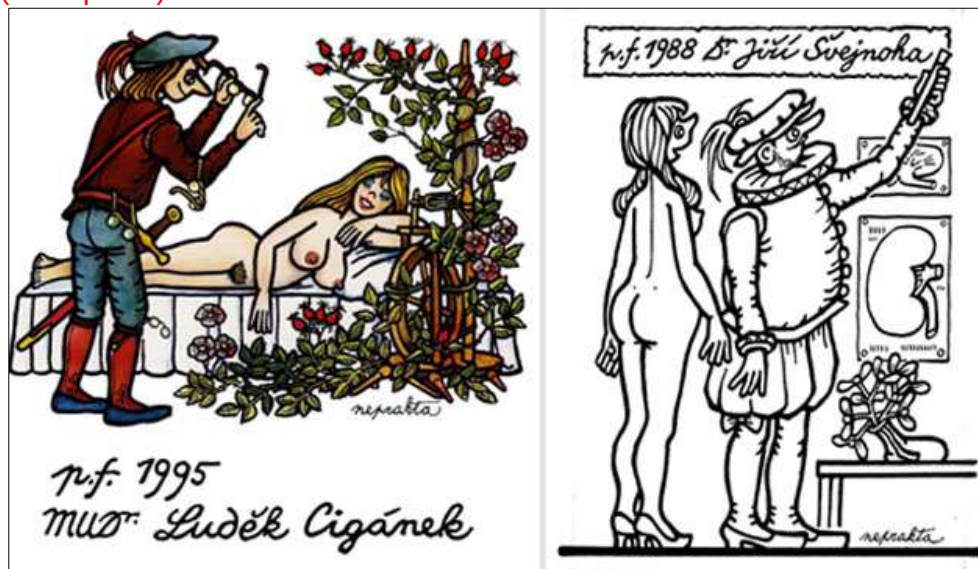
Nepraktovy novoročenky

Kromě stránek novin, časopisů a knih Jiří Winter poznamenal svým kresbným rukopisem oblasti reklamy, reklamních předmětů a inzerátů, plakátů a letáků, novoročenek, pozvánek a gratulací, obalů gramofonových desek, ambaláže zboží, kalendářů, návrhů výstavních expozic, privátních ex libris, účelových tisků, a v neposlední řadě

i hraček, filmů nebo divadelních inscenací. Rozsah jeho díla je v oboru užité grafiky ohromný. A protože některé části jeho tvorby jsou méně známé, snažil jsem se do čtyř článků, z nichž nyní čtete poslední, vybrat alespoň něco, co by mohlo Nepraktovy příznivce zaujmout.

Nejstarší dochovanou novoročenkou Jiřího Wintera je grafický list – suchá jehla – s prodávacem medailí a praporků, datovaná rokem 1946 (obr. vlevo). Následují ještě čtyři grafiky s podpisem Wintera, další péefka už jsou signována Nepraktou. Častými náměty novoročenek bývaly humorné situace Adama a Evy. První, jediná na biblické téma od Bedřicha Kopeckého, pochází z roku 1965. Další s vtipným ztvárněním prvotního hříchu jsou na náměty Miloslava Švandrlíka a oba autoři je rozesílali nepřetržitě v letech 1976 až 1995. Do výběru jsem je nezařadil, protože jsou dostatečně známé, ale jednu skoro neznámou ano (obr. vpravo).

V letech 1972 až 2010 kreslil Winter každoročně originální PF pro primáře očního oddělení Ústřední vojenské nemocnice v Praze, MUDr. Ludka Cigánka. Mezi Cigánkovými kolegy a přáteli byla tato malá grafická

dílka vysoce ceněna. Některé „lahůdky“ si pan doktor musel nechat dotisknout, aby podělal všechny zájemce. Několikrát si objednal konkrétní kresbu: Poprvé chtěl nakreslit svoje nové Volvo, ale obrázek neměl žádaný úspěch. Když si přál nakreslit na novoročenku nové a úžasné diagnostické přístroje, Neprakta doplnil nahou pacientkou a úspěch byl zaručen. Téměř kompletní soubor Cigánkových novoročenek použila MUDr. Vlasta Doležalová, CSc. jako ilustrace svých *Úsměvných historek ze zákoutí očního lékařství* (J. Brůha A+U Design 2005) (obr. vlevo dole).

Jedeme i bez Golema!

tak pro herce - komika Víťu Černého vymyslel dvě vtipné gratulace. Pět novoročních gratulací vytvořil pro spisovatele – lékaře Jiřího Švejnohu, alias Jiřího Nohu, mimo jiné autora cyklu *Lékař léčí, příroda uzdravuje* (obr. na minulé straně). Několik novoročenek vytvořil pro brněnského fotografa Jaromíra Kitnera nebo pro ostravského sběratele autogramů Jiřího Hanibala.

Oblíbenost Nepraktových kreseb se projevovala v množství objednávek firemních novoročenek. Zprvu to byly zakázky pro podniky s velkým rozpočtem, které si mohly dovolit propagaci své značky od významného karikaturisty.

Kreslíř však byl omezen v námětu i provedení a oblíbenou nahou ženu, pokud vůbec mohl, musel pojednat cudně. Teprve osmdesátá léta umožnila Winterovu fantazii uvolnit.

Rozsáhlá je série péefek pro státní podnik Metrostav, společnost, která postavila v Praze nejen metro. Zajímavostí v tomto souboru je novoročenka roku 1976, která vzbudila spor o to, zda je židovský Golem v souvislosti se sovětským razícím štítem přijatelným přirovnáním. Nakonec bylo doporučeno její distribuci značně omezit (obr. nahoře). Ty méně cudné obrázky odhalených dívek se ale líbily jiným objednavatelům, například Agrokombinátu Slušovice či produkční filmové společnosti Čálek (obr. výše).

Na pultech prodejen novin a kuřiva se po roce 1990 objevovala „univerzální“ novoroční přání, na nichž ty lepší děvy většinou nechyběly. Ale byla i mravnější zobrazení sváteční nálady (obr. vlevo).

Jaroslav Kopecký

ČTd'Art: „Jak přimět svět k úsměvu“

Problémem je, že takto si dokument o kresleném humoru v Česku nepředstavujeme. Může to být zábavné pro nenáročného diváka a hodilo by se to na Novu. Možná i na TV Barandov, kde by to ovšem místo paní Chytrové chytře moderoval sám šéf. Ale v ČT je to po předlouhé pauze opět vyplývané téma. Lze to vidět v širší souvislosti, která ovšem dochází jen nejstarší generaci: znovu se bude moci něco o kresleném humoru natočit třeba až zase za 15 let. Což už spíš nebude třeba, protože dané téma nemusí být na živu. Víím, že to s kreslenými vtipy v televizi není vůbec jednoduché. Toto médium nesnáší klid a ticho potřebné pro pochopení a ocenění vtipu. Prodat texty pod obrázky hlasem známého komika? Nebo to nějak rytmizovat a pointu podtrhnout hudebním vrcholem? Tady se režisér na nějaké řešení rovnou vykašlal, některé vtipy tam byly krátce, takže nemohly vyznít, jiné (Simon) měly texty pod obrázky psané svým hloupě zvoleným, tedy nesrozumitelným písmem...

Mé řešení před dvaceti lety mělo vysoce suchopárnou, vědecko-archivní metodu - prostě bylo nezábavné a věcné. Ne o tom, že někdo kreslí na posedu, další na kanály a jiný se živí ksichty turistů na Karlsbrücke. Bylo to celé o druzích kresleného humoru s konkrétními ukázkami, to je s předváděním jejich odrůd, resp. s vývojem žánru, a příklady - tedy s vývojem tvorby zajímavých - špičkových autorů. Prostě jak si člověk představuje dokument - zachycuje celý žánr za poslední desítky let, včetně hlasů autorů k věci. Prostě podobné někdejšímu seriálu o bigbítu.

Ve chvíli, kdy filmař podlehne své touze, aby se to na plátně hýbalo a hýřilo barvami, je tu Mirek Vostrý se svým festivalem - podvodným svým předstíráním mezinárodnosti. Sleduji takové velké festivaly čtyřicet let, dost jsem jich zažil a realizoval a proto víím, že tady vtipy musejí mluvit beze slov. Hlavní je nápad a výtvarná úroveň. Tu tapíři prostě nemají - a vůbec je to nebaví a nezajímá. Přitom české vtípky typu „co řekl zeť o tchýni“, prostě nemohou vůbec být přijaty do soutěže, natož pak v ní oceněny. Poslední české žijící hvězdy s mezinárodní pověstí jako Barták nebo Matuška už to nesledují, když ano, tak jsou z toho vedle, Kovařík je také s vtipy beze slov jinde, radši si pro cenu dojede do Polska. Slíva se v Paříži jen ušklibne, protože je umělec. A ti dva co se v pořadu ukázali? Plotěná se může stydět, že tak naletěla a ještě na něj zvala diváky, Kemelovi je to zřejmě šuma fuk, jeho nablýskanější parketou je nyní evidentně písničkaření...

Tak to vidíte; nevím vlastně ani, co k filmu napsat. Dokonce mě nebaví ani ho kritizovat. Rozebírat kousk po kousku. Prostě beznaděj. Raději k tomu složím stránku s výběrem z rychlých ohlasů. Chcete-li, napište také nějaký výstižný odstavec.

Děda Olmer se svou paní si vydělali pár stotisíců na elektřinu, což chápu. Bohužel to úplně odepsalo náš kreslený humor s Haďákem, Jiránkem a Renčínem, o národním Nepraktovi nemluvě. Neorientovanost se ukázala nejvíc v drobnostech. Třeba když tam rozházeli pod kameru pár zadních stránek MS, tak mezi kvalitu hodili jistého Tichého (toho v Dikobrazu usvědčovali, že krade figurky Bartákovi). Kvůli pár hloupým, navíc zbytečným prasečinkám, to celé ve veřejnoprávní ČT vysílali pozdě, tedy mimo dětské publikum. Přitom způsob „vyprávění“ by odpovídal vysílání pro školáky.

Když toto po sobě teď (už po měsíci) čtu, napadají mě i jiné nepříjemné myšlenky. Fefík tam byl jako pomlácenec obuškem 17. listopadu - čímž skoro zaniklo jeho skutečné dílo - ojedinělé Sorry. Setík se zapletl do prastarého, notoricky známého vysvětlování pobouření muslimů nad zpodobněním Mohameda; místo aby tam promluvil, proč se mu daří tak skvěle trefovat do agenta Bureše. Pokud to třeba na kameru řekl, je na filmaři, aby se to nebál do díla zařadit. Že s tím ve veřejnoprávním médiu narazí...? Tak proč točí film o žánru věnovaném ve velké míře satíře? Že by jen té antimusulmanské?

Renomovaná filmová publicistka Mirka Spáčilová v Babišově novinách uděluje filmům procenta od nuly do stovky a v textu obvykle vysvětluje, proč v jejím hodnocení právě humor filmu pomáhá. Co by na dokument Víta Olmera napsala, nevíme. Můžeme to ale zkusit za ni. Co do pestrosti kostýmů moderátorky hádáme 90 %. Ale za porozumění tématu s bídou 20 %, a to ještě jen díky moc pěkným záběrům příznačně černobílého tapíra. Ale pokud jste dávali pozor, tak ten v pořadu (za zády Miroslava Vostrého) svůj vztah s autory příblých vtipů rezolutně popírá.

Ivan Hanousek

Vít Olmer: Jak doprovodit kreslený humor ke hrobu

Televizní pořad vysílaný 17. 10. 2022 od 22 hodin na ČT d'Art byl anoncován jako hodinový dokument. Kdo dílo neviděl, může se na ně kdykoli v klidu podívat na webu České televize: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/14269402755-jak-primet-svet-k-usmevu/>

Kdo se k tomu nemá, tomu dodáváme podnět ve formě výběru z reakcí diváků, kteří se o kreslený humor zajímají i několika autorů, kteří ho sami léta tvoří. Jde většinou o osobní názory adresované přímo G-menovi.

Jan Koutek:

Pořad *Jak přimět svět k úsměvu* jsem objevil v noci, kdy jsem vypíнал televizi, u které jsem usnul. Viděl jsem posledních 10-15 minut a ověřil si, zda budu moci shlédnout záznam. Vyhovovalo mi, že mohu video zastavit, vyjimečně vrátit, což jsem asi neudělal a k posouzení se mi rozpadl na portréty jednotlivých autorů. U mladých jsem obdivoval jejich sebevědomí, které jen málokdy bylo oprávněné. Prozradili na sebe i informace kterými vyjevili své slabiny, v podtextu či v (pod)obrazu.

Moderátorka měla svého času na starost galerii Portheimka, kde byl několikrát prezentován humor kreslený, odhaduji i vliv tv dramaturgie. Režiséra pamatuji, když se zastavoval na smíchových sedátkách Podobrazu (?) a přebíral si obálku s honorářem za svoje sloupky. Řada informací byla pro mne objevná, protože trendy nesleduji. Utkvěl mi tedy Fefík, kterého jsem vlastně viděl dvakrát, Setík názory srovnatelný s předsedou ČUK Rakusem. Simon mě zaujal skutečností, že vítězí v soutěži, kterou sám organizuje, nepochopil jsem však, proč chtěl do parlamentu. Asi nejstravitelnější byl Kemel, i nejznámější a zaopatřený. Jeho zaujetí muzikou - není v tom z kreslířů jediný - mě v jeho objasnění zaujalo. Stereotypně řečeno: současný kreslený humor má prezentaci, jakou si zaslouží.

Pavel Matuška:

Nevím, zda jsi včera večer zachytil můj varovný signál na mobilu na pořad ČtArt o historii a současnosti českého kresleného humoru. Jestli ne, posílám na to odkaz, abys pohlédl a viděl jak český kreslený humor (a jeho historie) dopadl v podání Víta Olmera, o jehož tvorbě jsem si nikdy nemyslel nic moc pěkného. To, co dramaturgie ČtArt, on a průvodkyně pořadem předvedli, je dokonalý věnec na hrob a tryzna za českým kresleným humorem. (Nechci házet všechny kreslíře, kteří v tom účinkovali do jednoho pytle, těch dvou nebo tří je mně spíš líto.)

Víš, jaká skepse na mě padla, když jsem se loni namotal na tu jubilejní schůzi ČUKu v Malostranské Besedě. Po shlédnutí včerejšího filmu, lámu hůl definitivně, jsem rád, že jsem se od současné garnitury kreslířů před lety včas odpoutal a budu snad spojován s tou sestavou tvůrců kresleného humoru z toho slavnějšího období, kdy tato výtvarná disciplína vyvolávala obdiv, přízeň a respekt u širokého publika. Panu Olmerovi bych za jeho projev neobjektivity, neznalosti a neúcty k již nežijícím mistrům kresleného humoru za takovouto medvědí službu spíš „nafackoval“.

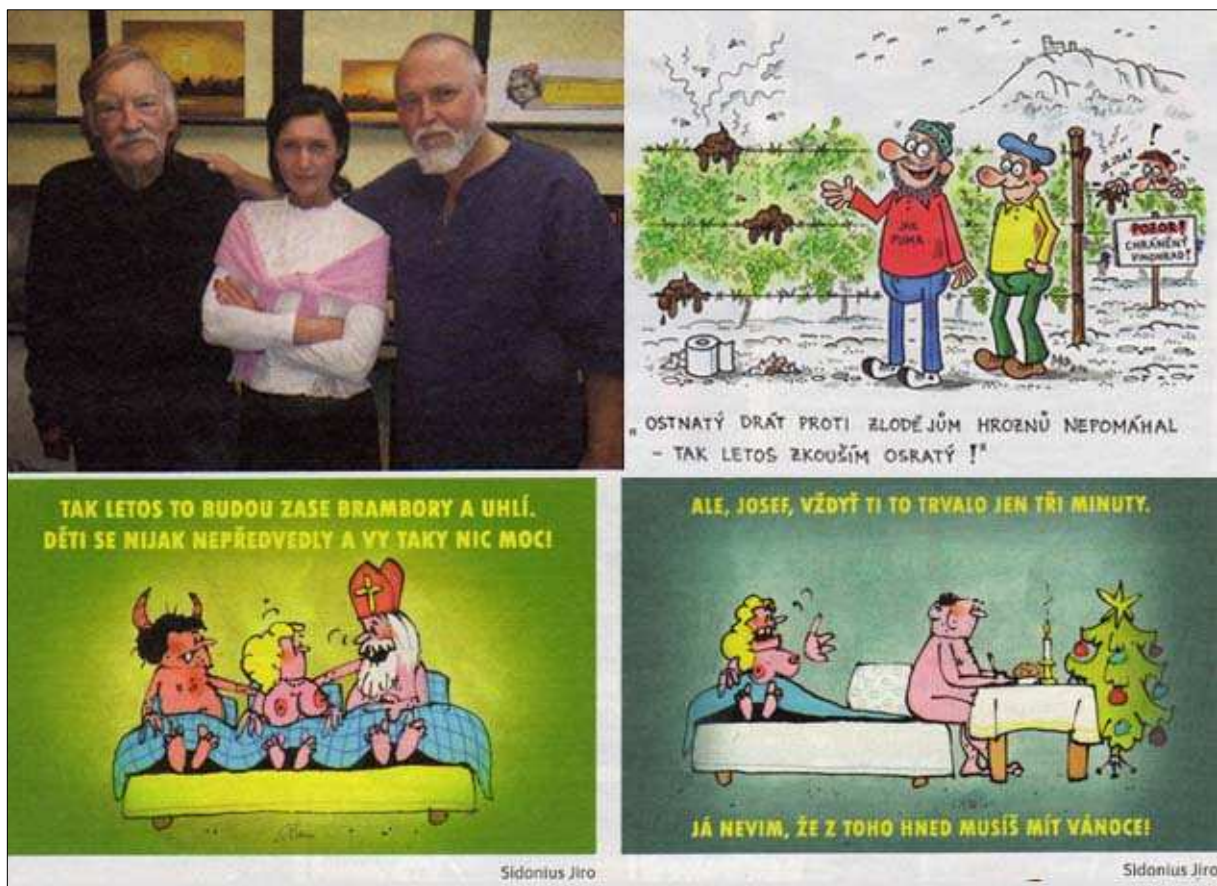
S hořkou slinou na jazyku končím svou emotivní poznámku k tématu, ale tobě přeji pohodové dny, pokud možno. Eventuálně mně napiš své pocity po shlédnutí filmu a vůbec.

Miroslav Barták:

Viděls to dílko? Voni to dávali v televizi pozdě, Tereza to teda nahrála a se smíšenými pocity jsme zhlédli. Pro případ, že by ti to snad ušlo, se to myslím jmenovalo Jak přinutit svět ke smíchu nebo tak nějak a byl pod tím podepsanej Olmer. Šlo o to, že si Chytrovka dávala dostaveníčka s nejruznějšími kreslíři - od těch nejhloupějších (a taky nejhrdějších - viz Tapír) až po veličiny jako Kemel či Plotěná a trčelo z toho, že autor (Olmer? Chytrová?) nemá potuchy vo tom, co to je kreslený humor ... No, nejspíš jsi to viděl, tak netřeba mnoho řečí...

Jiří Řezníček:

Spíš mě překvapilo, že se do toho Vít Olmer pustil jen tak. Podle toho to dopadlo. Musel jste trpět.

Jiří Košťář:

Chtěl jsem Ti napsat hned po tom podivném Olmerově pořadu s názvem "Jak svět přimět k úsměvu", ve kterém jsem nakonec odmítl vystoupit. Nemá cenu o tom dlouze mudrovat, prostě je to neskutečná srágora jak po obsahové, tak po stránce řemeslné! Prostě, koláž nesourodých nic neříkajících, stupidních medailonků party ubožáků naplácaných bez sebemenší tvůrčí invence za sebe. Bohužel za kolaborace Míry Kemela a Marušky Plotěné, kteří si asi ani nezjistili, co vlastně podporují. Jsem opravdu rád, že jsem se nezúčastnil! Pryč od toho a život jde dál:-)

Michal Stein:

viděl jsem cca od 20. minuty. A stačilo mi. S Olmerem si tykáme přes 30 let. (Tedy bych asi trochu cítil jako povinnost jim svou kritiku předem poslat...) On točil před rokem ještě něco horšího "Bílý fenomén" o **současném špičkovém českém ženském tenisu** - a **nebyla tam Kvitová, sestry Plíškovy ani Vondroušová...**

Bylo to rádobý bulvární, naivní a hloupé. A hlavně poradce mu dělal syn Antonína Bolardta! Nepochopil jsem proč? A když jsem to Olmerovi zkritizoval po telefonu, tak byl jurodivý. Že on šel po podstatě fenoménu českého tenisu (???). A nakonec už **tenis ani není** - počínaje míčky - (kromě wimbledonské výjimky, potvrzující pravidlo) **bílý sport!** Tak k čemu ten název?

K výše zařazeným obrázkům:

Na snímku vlevo nahoře je dvojice autorů dokumentu spolu s výtvarníkem, který na scénu jako první uvádí účinkující hráče pro televizní film vybrané humorné jedenáctky. Dvě ukázky (viz obě kresby dole) z jeho tvorby jsou z časopisu *Tapír*, který vychází každý druhý měsíc a právě pro veřejnost neznámý **Sidonius Jiro** je jeho kmenovým autorem. Nahoru jsme zařadili vtip od dalšího reprezentanta tapírskeho týmu - **Milana Kocmánka**, jehož redakce pro zápas neuvolnila, přestože ho v aktuálním čísle nazývá "opravdovým mistrem kresleného humoru" a informuje čtenáře, že jednu svou knížku nazval "Ve víně je sranda" a kreslí i pro týdeník *Školství*. Na příslušném ministerstvu zřejmě chybí úředník pro výtvarnou výchovu.

Z pošty, ktorá potěší / Pozdě, ale přece!

Potěší určitě adresáta a jistě i podobné čtenáře e-GAGu, jejichž reagování na magazín je častější a také většinou zasvěcenější a často užitečnější než od autorů kresleného humoru, jimž byl časopis původně určen. Dopis ze Slovenska přišel z pohledu GAGu pozdě, ale radost nám dělá, že přišel. Že existují a hlavně pracují takoví lidé jako učitel Stanislav Žiška z Liptovska, který své vědomosti - právě s pomocí karikatur! - šíří mezi širší a snad i nadanější část mládeže.

Vážený pán Hanousek!

Srdečně Vás pozdravujem z horného Liptova. Moja tohtoročná dlhodobá práceneschopnosť ma prinútila "brouzdat" po internete. Tak som objavil časopis e-GAG mag! Od prvej chvíle som bol ním nadšený! Objavil som ho neskoro, ale je to furt lepšie, ako nikdy! Hlboko sa skláňam pred vašim dlhoročným snažením a prácou v tejto oblasti! Veľká vďaka!

Volám sa **Stanislav Žiška**, dve desiatky rokov učím dejepis na gymnáziu v Liptovskom Hrádku, predtým som desať rokov pôsobil ako špeciálny pedagóg. Od prvých chvíľ vyučovania dejepisu som svoju pozornosť sústredil na historické karikatury, ako zaujímavý druh historického školského prameňa. Niekoľko rokov dozadu som si vytvoril a nechal vydať súbor pracovných listov, ktoré používam, ako na prípravu k maturite z dejepisu, tak aj na normálnom dejepise - viz. obr. Môj záujem o karikatury je spojený s tým, že ako chlapec som vyrastal na jedinom slovenskom humoristickom časopise Roháč, ktorý pravidelne kupoval starý oco a vždy v decembri sme kompletný ročník viazali dohromady - to bol taký vianočný rituál.. Dnes tak s úctou opatrujem zbierku Roháčov z rokov 1977 - 1989. Tam som čerpal mnohé inšpirácie. Potom, počas môjho štúdia a práci v Čechách, patrilo Dikobraz k povinnému čítaniu. Páni Renčín, Neprakta, Pálka, Jiránek... majú v mojej knižnici čestné miesto. Tento rok v júni, ešte pred práceneschopnosťou, som u susedov, v dome na predaj, objavil takmer kompletný Roháč z rokov 1967 - 69, no poviem vám nádhra! Uvažoval som, že by som spravil knižku pre študentov - rok 1968 na stránkach Roháča. Zdravotné problémy oddialili môj úmysel, možno sa mi to niekedy podarí, pretože popri učení nie je jednoduché nájsť si čas na "vyššiu tvorivú činnosť".

Obdivujem vašu "karikatúrovú" knižnicu (foto na wikipédii), to je nádhra! Mne sa podarilo tento rok získať knihu Dawida Lowa - *Low's War Cartoons* - ktorú mi kúpila dcéra v antikvariáte v Bratislave - viz obr.! Obrázok, ktorý má myšlienku, ducha a vtip je niečo fantastické! Bohužiaľ, autorov, ktorí takéto niečo dokážu je ako šafránu. Samozrejme, sú vzácne výnimky! Pre mojich študentov používam ako ukážku zbierku súčasných "karikátúr" - obrázkov vyslovene nevкусných, a úbohej myšlienkovvej náplne istého autora, angažujúceho sa v periodikách garantovaných veľmi pronárodne orientovanou stranou, ktorá bohužiaľ s historickou stranou rovnakého názvu, má spoločný iba názov! Ako však povedal istý znalec ľudí: Lidé jsou různí...

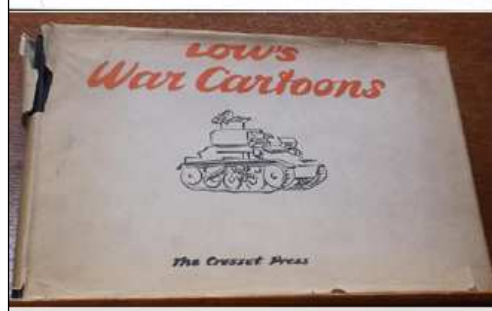
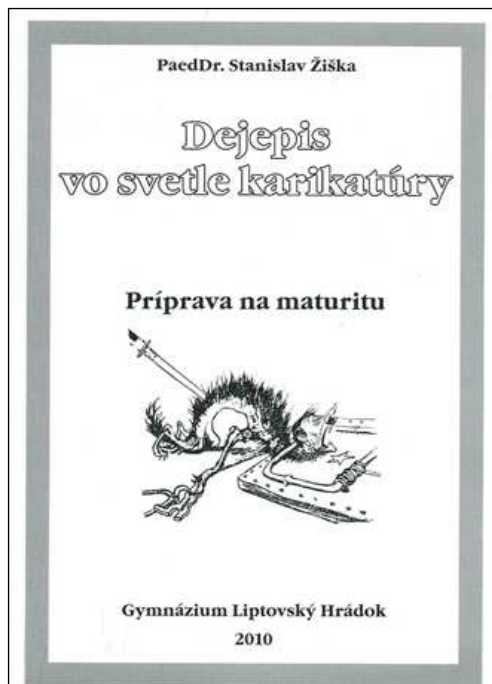
Vážený pán redaktor, ešte raz vám ďakujem za vašu prácu na poli pestovania a uchovávaní karikatury a jej tvorcov! Prajem Vám, popri dobrom zdraví, veľa inšpirácií a tvorivých síl!

Nech e-GAG mag. prináša potešenie všetkým fanúšikom karikatury.

S prianím všetkého dobrého s úctou

Stanislav Žiška, Hybe

Hybe je podtatranská liptovská obec, kedysi mestečko s kráľovskými výsadami (od r.1265)

Se satirickým týdeníkem Dikobraz a jeho různými klony či konkurenty z počátku 90. let minulého století odešla ze scény i kreslená legrace, která byla základním kamenem popularity humoristických periodik. S jejich koncem spadla opona i za několika desítkami karikaturistů, kteří tvořili viditelný obraz českého kresleného humoru se všemi jeho přednostmi i nedostatky. Kam se tedy autoři kreslených vtipů vytratili?

Ivan Hanousek / text pro Mediažurnál č. 2/2015

Připomeňme, že redaktor týdeníku anebo sobotní přílohy deníku, který měl na starost výběr vtipů do čísla či spíše autorů pro častou spolupráci, měl dříve na stole týden co týden obálku se čtvrtkami kreslených vtipů, které pošta přinesla z různých koutů Československa.

A jeden den v týdnu, tedy v den, kdy Dikobraz přijímal „živé“ autory a vracel jim hned na místě větší část vtipů, obcházeli kreslíři další redakce a nabízeli, co zbylo, respektive i to, co vytvořili přímo pro další periodika. Grafik nebo tajemník redakce, který měl výběr několika vtipů na starosti, se proto mimo slušné nabídky mohl setkávat s kreslíři osobně, učinit si o nich lepší představu a mohl s nimi, což se také opravdu dělo, o jejich tvorbě pohovořit, někdy poradit jak dál, někdy jen vysvětlit, že „takhle tedy ne!“

Za patnáct let, kdy jsem takto působil ve sportovním obrazovém týdeníku, jsem měl v rukou postupně tisíce kreseb od nejméně stovky autorů všeho druhu i nejrůznějšího kreslířského stylu. Za jeden ročník jsem tak zařadil do čísel kolem půl tisícovky vtipů. Co pro mne bylo důležité? Mohl jsem získat velmi ucelenou představu o české karikatuře – a to aniž bych se musel hnout z redakční židle (ryze na vysvětlenou: vybírat vtipy zdaleka nebyla hlavní náplň mé redakční práce!).

Zde učiníme drsný střih. Vždyť Dikobraz ani ostatní tehdejší týdeníky už neexistují, **deníky své** sobotní přílohy (magazíny) koutky či stránky humoru už dávno zrušily a místa redaktorů, kteří by měli na starosti jejich redigování, neexistují. Co tedy udělat, kdyby se někde rozhodli sloupek vtipů opět zřít? Nabízí se základní otázka: Existují vůbec ještě nějakí kreslíři? V roce 1990 při zápisu do vznikající České unie karikaturistů jich bylo rozeseto po ČR kolem dvou stovek. Tolik jich určitě už nebude; jenže kdo to ví? A jak to zjistit? Bylo by jistě zajímavé vědět, kolik aktivně pracuje a kde. V profesním spolku jich dnes dle přes šest desítek, ale ti, které známe z tištěných periodik (Teichmann, Reisenauer, Kemel nebo třeba Slíva), **mezi členy nejsou**. Další (Vyčítal, Renčín, Born, Kantorek, Zábranský) už přestali kreslit a některé důležité postavy žánru jsou po smrti (Jiránek, Holý, Neprakta, Hrdý, Kerles či Malák). Žijí a evidentně i stále kreslí kvalitní autoři (třeba Barták, Plotěná, Linek a Matuška), jenže výstupy jejich práce v periodikách pravidelně nenajdete, tedy aspoň ne v těch českých a tištěných.

Kde a jak hledat nového karikaturistu?

Pokud by se však naskytla (patrně hypotetická) poptávka redakce po vhodném kreslíři vtipů pro některé periodikum, co vlastně dělat?

Hledat dnes autory, objevovat nové a především najít kvalitní karikaturisty lze dvojím způsobem: na internetu nebo pilným sledováním kolektivních a individuálních výstav. Asi nikdo nebude překvapen, že právě internet v takovém hledání bude mít velkou přednost. I ten, kdo se po kresleném humoru nijak nepídí, ví ovšem z různých více či méně žádaných emailů, že nic úžasného neexistuje. Pokud dostanete sadu vtipů, jde o dvojí možnost: buď jde o starší Renčínovy práce anebo Jiránkovy kresby (a v nich jeden podepsaný Kemel) anebo kresby velmi plodného Urbana (dětem a mládeži raději neukazovat). V obou případech jde samozřejmě o tvorbu sice odlišné, ale obecně známé kreslíře. Anebo vám přinese e-mail v příloze díla různorodých autorů, tuzemských i zahraničních, jejichž úroveň je z uměleckého hlediska příšerná a člověk zakládající si na solidním renomé je nemůže přeposlat ani svému nepříteli. Podobně vypadají i webové stránky různých autorů, jejich způsob humoru má kořeny ani ne tak v minulém, jako spíš v předminulém století. Jde totiž o ilustrované anekdoty, které však mají (oproti původním kresbám či rytinám) mnohem horší výtvarnou úroveň.

Naopak docela dobrou službu mohou pro zvědavé zájemce o žánr „cartoon“ vykonat weby, které jsou určitým způsobem redigovány. Web Česká karikatura představuje členy ČUK – je to otevřená nabídka ukázek od karikaturistů z unie. Slovenský web [Cartoongallery](#) zase po-

skytuje prohlídku souborů prací více než stovky elitních karikaturistů světa. S využitím těchto zdrojů si lze učinit představu, kam kráčí kreslený humor, kolik různých směrů v něm existuje, a najít tak autora, jehož tvorba zájemci „sedí“.

Ale abych tu předčasně nevyloučil ze hry výše zmíněné návštěvy výstav. Kromě individuálních akcí, které někdy znamenají třeba jen pověšení vtipných obrázků na stěnu k autorovi přátelské vinárně, existují solidní výstavy v okresních muzeích, kulturních domech nebo divadlech. Skvělé jsou samozřejmě vernisáže výstav spojených s vyhlášením vítězů soutěže. V tuzemsku se sice mezinárodní soutěže nyní odmítely (byly v Písku, Hradci Králové i v Praze) ale ještě jsou tu soutěže regionální, třeba v Novém Bydžově se v létě během Vavřínecké pouti koná přehlídka prací z už čtvrtého bienále kresleného humoru. Dobrým počinem se stalo i udílení Novinářské ceny. V případě žánru „karikatura, vtipy a komiks“ jde o společnou česko-slovenskou cenu s následnou výstavou nejlepších prací.

A jak nakonec karikaturistu najít...

Pointou tohoto pro někoho možná až příliš důkladného, a tedy i zdouhavého textu bude už jen krátké sdělení. Pro Mediažurnál jsme dosud připravili půl druhé desítky medailonků českých autorů kresleného humoru, kteří svým typickým stylem vyzdobili celé číslo. Ctižádostí redakce ovšem je i objevit a představit autora, který buď ještě není příliš známý (což je škoda) anebo zrovna teď stojí „na startu“. Pro autora těchto řádek, který svého času dokázal mezi začínajícími autory rychle vytipovat ne jeden talent (nyní zavedeného karikaturistu) to byla samozřejmě příjemná výzva.

Autora, který ilustruje svými vtipy se slovy i beze slov dnešní Mediažurnál, jsem objevil velmi rychle a s pomocí postupů, které jsou popsány výše. Nejprve jsem si povšíml skla s jeho příspěvky na pražské výstavě „No comment“, kde viselo mezi díly přihlášenými do soutěže o Novinářskou cenu 2013. Pak jsem si našel jeho další práce na webu. Vzápětí jsem zhlédl soutěžní příspěvky Marka Simona v porotě mezinárodní soutěže a pak na vernisáži výstavy Humorest. Utvrdil jsem se v mínění, že mezi nastupujícími autory zasvítí. Poptal jsem se tam, zda někdo autora z Vysokého Mýta nezná - a už za pár minut jsme prohodili pár vět, z nichž má slova měla být pro kreslíře povzbuzující.

Možná nebyla rozhodující, ale v každém případě se kreslíř začal tomu dosud vedlejšímu produktu své činnosti víc věnovat a výsledkem byly na přelomu minulého a tohoto roku hned dva úspěchy v mezinárodních soutěžích. Pro jednu z cen soutěže International Tourism Cartoon Competition, si neváhal zajet do tureckého Istanbulu.

Simon posléze kreslil pro Deník, ale ten, na rozdíl od MfDNES a Práva, už stejně jako Lidové noviny šetřil na špatném místě, když osvěžujícímu kreslenému vtipu na aktuální téma vypravil celkem nedávno kremaci. Následoval portrét kreslíře tohoto čísla Medižurnálu Marka Simona. Vše k tomu najdete v e-GAGu číslo 7 z ročníku 2015. (red.)

Portréty / Reisenauer si s Putinem užije (v Respektu straší nejen na obálkách)

Vladimir Vladimirovič Putin, inteligenty občas zvaný Rasputin a u nás v redakci i třeba nepříliš korektně „Ten ruskej zm.ď“, je na obálkách týdeníku Respekt docela často a to v nejrůznějších situacích, v různém prostředí, všelijak pojatý a vždy v zásadě sobě podobný - prostě „ten rus... ..“. A s titulky, které mluví o tom, co se nejen nám a redakci týdeníku zrovna honilo letos hlavou. Tyto obálky Pavla Reisenauera jsou z čísla 12 (Putin na nočníku „Dycky chuj!“), z čísla 8 (Putin v moři krve), z čísla 17 (Šašek Hrozný s rolníčkami z lebek). A přidali jsme i ilustraci. Samozřejmě ani v pravidelném výčtu událostí nemůže kremelský vůdce někdejší velmoci coby vyškolený „estébák“ chybět. Jistou dobu se střídal s Babišem a Zemanem, ale nakonec je oba předhonil. Obrázek vpravo dole je z Respektu, co vyšel 7. 3. 2022. (g)

Výstava Vladimir Kazanevsky

Ukrajinský výtvarník Vladimir Kazanevsky z Kyjeva momentálně žije v Prešově a Peter Rázus hlásí, že "jeho obrázky boli nainštalované na Amplióne v Banskej Štiavnici. Autorskú výstavu bude mať v Bratislavě v priestoroch Katedry rusistiky a východoeurópskych štúdií FFUK Další výstavy v době uzávěrky ještě nevisely, tak jen co bylo v plánu: Výstava Prešov - Prešovská univerzita 8. 11. 2022, Košice 15. 11. 2022 Vymennik Brigádnicka a 10.12. 2022 na medzinárodný deň ľudských práv v Humenném - History art & Music klub.". Více na:

<https://www.rtvs.sk/televizia/archiv/18686/357451#279>

Jde o televizní pořad s Rázusem a Kazanevským. Všimá si i knihy Pád dinosaura, která vyšla na Slovensku ještě před válkou na Ukrajině. „Ale je vlastně o Putinovi,“ říká Vladimir Kazanevsky.

<https://www.facebook.com/vladmir.kazanevsky>

V Chorvatsku vystavoval Zaradkiewicz

Letos v létě se v Knjižnici i čítalnici Bogdana Ogrizovića, Preradovićeve 5 u Zagrebu, objevila výstava „satiričkih crteža poljskog karikaturista **Zygmunta Zaradkiewicza**“, kterou připravilo Veleposlanstvo Republike Poljske u Zagrebu i Hrvatsko društvo karikaturista.

Viz kresba z výstavy vedle.

Takže Ukrajinec na Slovensku, Polák v Chorvatsku a teď ještě Chorvati ve Francii:

41. International Press Cartoon & Humor Salon of Saint-Just-Le-Martel

Salon má nebetyčnou tradici a účast výpravy karikaturistů ze zahraničí k ní patří. Už jsme z východní Evropy zaznamenali Poláky a Chorvaty a také nám o své účasti napsala Marie Plotěná z Brna, protože Česká unie karikaturistů se k zájezdu na ten svátek, nejspíš největší v Západní Evropě, ne-li na světě, nikdy neměla a nemá.

Členi HDK se letos do Francie vypravili znova, neb mají na kontě v posledních letech spoustu mezinárodních ocenění (na rozdíl od nás, ač ještě nedávno jsme na tom byli co do počtu členů i cen podobně). Salon trval celý týden s rozmanitým programem, z něhož byly nejatraktivnější (a to i pokud jde o zájem médií) oba víkendy, tedy zahajovací a končící dny.

Také Chorvati se tak dostali i do televize a jeden interview se konal i v angličtině... Na snímku vidíte čtveřici členů HDK a nad nimi krávu, která je světoznámým symbolem **Saint-Just-Le-Martelského Salonu**. Jména ke snímku připojena nebyla, ale jistě tu nechybí předseda Davorin Trgovčević.

Výstava karikatur "ANTIHYBRID"

Antihybrid z Kyjeva je na Slovensku.

Výstava je podporovaná Velvyslanectvím USA a Velvyslanectvím Nizozemska na Slovensku.

V 21. storočí není válka jen konfliktem o-zbrojeným, ale také informačním. Strany konfliktu všemi možnými způsoby bojují o přízeň veřejnosti, čímž si vynucují vlastní politickou vůli. Problém manipulace s veřejným míněním je proto extrémně akutní.

Destabilizuje společnost a ohrožuje bezpečnost a demokracii. Je možné se stát obětí informačního útoku pod vlivem nejen předních médií, ale i sociálních sítí, které jsou často zneužívané „trollý“, snažícími se deformovat názory, myšlení a chování lidí. *Fake news* a černá propaganda se staly účinným nástrojem hybridní války. Jedním z protiopatření je karikatura, která pomocí satiry zesměšňuje a upozorňuje společnost na akutní problémy dnešní doby.

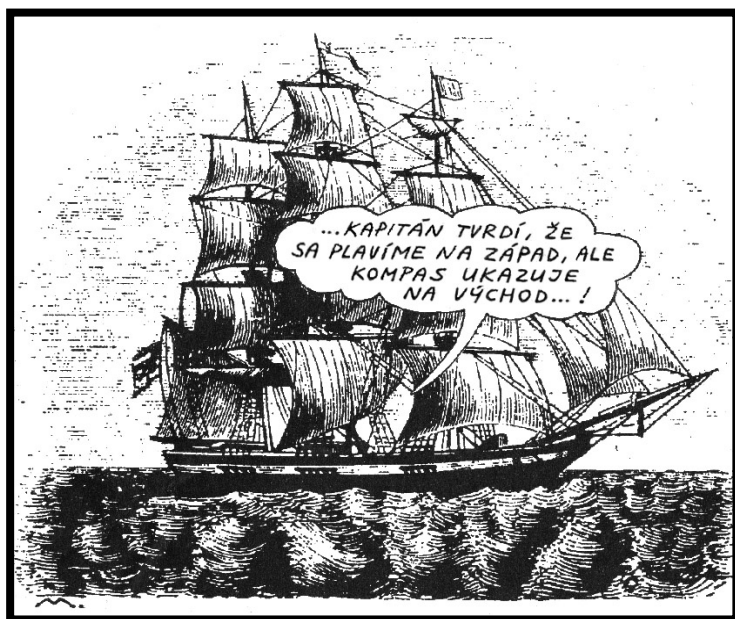
Výstava představuje díla ironických grafik významných umělců z 27 zemí světa, jako jsou **Angel Boligan (Mexiko)**, **Bernard Bouton (Francie)**, **Willem Rasing (Nizozemí)**, **Ali Sha-fei (Írán)**, **Elena Ospina (Kolumbie)**, **Freddy Willami (USA)**, **Gai Gulbao (Čína)** a další.

Výstava "ANTIHYBRID" se již konala v několika městech na Slovensku a v Užhorodě. Další zastávky jsou v Prešově a ve Spišské Novej Vsi.

Bylo to jako blesk z čistého nebe...

Zemřel Miro Vico (na snímku stojí **vpravo** s mladším bratrem Fedorem - tím s Bumerangy) spolušéfredaktor BUMerangu. Velký znalec žánru a to nejen na Slovensku, ale i všude kolem, včetně ČR. Jeho podíl na obsahu BUMerangu byl výrazný a viditelný, je otázkou jak se s tím bratr Fedor vyrovná.

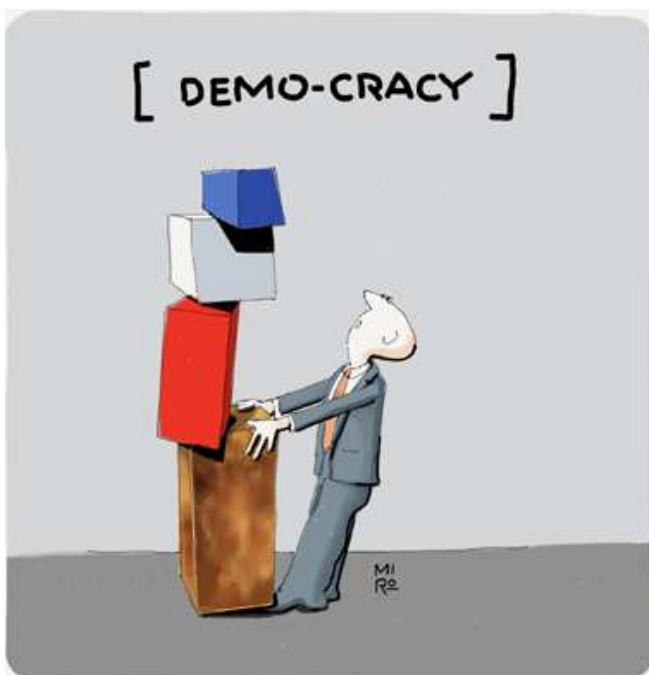
Miro tiež využíval rôznych starých a vážnych kreseb a dodával jim svými texty humorný ráz - **viz obr.!**

Vo veku 80 rokov zomrel 24. novembra v Bratislave Miroslav Vico (narodený 1. októbra 1942 v Krajnej Bystrej), pedagóg, novinár, publicista a dlhoročný vedúci redaktor Hlavnej redakcie programov zo zahraničia Československej televízie v Bratislave.

V roku 1990 bol spolupracovníkom (s bratom Fedorom a Vasiľom Turkom) prvých čísiel humoristicko-satirického časopisu Bumerang, ktorých vydavateľom bolo vtedajšie Ukrajinské národné divadlo v Prešove. Od

Ovdovela tak manželka Eva. Jak nás informoval Fedor, predtým bol Miro ženatý s Jarkou Havettovou, ktorá už mala syna z manželstva s režisérom Ellom Havettom a ktorý predčasne zomrel. Toho syna Tomáša Miro vychoval do dospelého veku a až potom sa oženil s Evou a majú dospelého syna Juraja.

<http://www.redmanart.com/en/bencandy.php?fid=6&id=820>

Miro Pištěk je Čech, i když sem zavítal ze západního Německa. A toto je jeden z desítek vtipů (?) které posílá svým přátelům. V GAGu jsme toho o něm letos dost uvedli a tak jen krátce: Už nám začaly chodit vtipné péefky a také vážně míněná přání do Nového roku a tak se jim sami nevyhneme. A tady ten obrázek se k tomu hodí: Ta snůška kriplů, kteří teď volají po silné ruce kremelského zločince je tou nejlabilnější kostkou v těžce stavěné věži v naší zemi... Tak p.f.!!!

76

(čili Zprávy ČUK č. 04-90) z **22. prosince 2004**

VÁNOČNÍ VYDÁNÍ!

Sváteční lyrika „pekařky“
Mlejnkové (**vpravo**) uvádí:
Štědrovečerní nadílku a-
merických (pruhů a) **hvězd**
cartoons 60. let:

SAUL
STEINBERG
SAM
COBEAN
a CHAS
ADDAMS

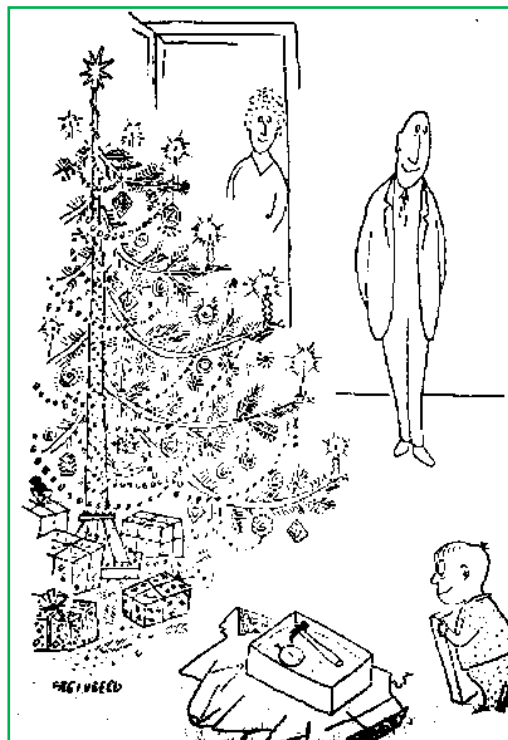
3x

**Čím
udělat
dětem
radost**

A co jsme
tuhle našli
doma?

Vloni: KOŠTÝŘ a NEPRAKTA (+M. Š.)

Výsledky / Malajsie, Portugalsko, Rumunsko, Španělsko, Turecko, Ukrajina, Srbsko, Německo, Severní Makedonie, Rusko, Slovensko, Brazílie, Kosovo, Polsko aj.

4. International Cartoon Competition 2022 - Malajsie

Téma: UNITY

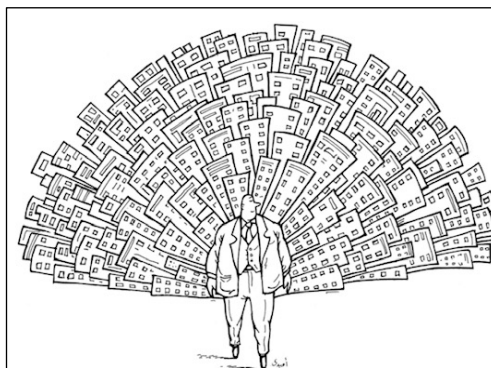
1. cena: Muzaffar Julčibojev - Uzbekistan
2. cena: Edi Dharma - Indonésie
3. cena: Izabela Kowalska-Wieczorek - Polsko

8. bienále humoru Luíz d'Oliveira Guimarães-Espinal/Penela - Portugalsko

A) Zvířata, člověk a planeta

1. cena: Mahboubeh Pakdel - Írán
 2. cena: Luc Verniman - Belgie
 3. cena: Ehsan Ganji - Írán
- Cena obce Penela: Hamid Soufi - Írán
Cena obce Penela: Bruce Macinnon - Kanada
Zvláštní cena: Agim Sulaj - Albánie
Zvláštní cena: Benjamin Alali - Írán
Zvláštní cena: Elrayah Ombaddi - Sudán

(viz obr. vpravo)

B) Caricature:

1. cena: Guaico - Kolumbie
- Penela Municipality Prize: Antonio Santos - Portugalsko
Penela Municipality Prize: Pedro Silva - Portugalsko
Special Prize: Oktay Bingol - Turecko
Special Prize Prize: Ivan Prado Quiroga - Německo

32. Int'l Festival of Satirical Graphis and Cartoon - Rumunsko

Téma: Fake News

- 1st Prize: Gelu Pascal - Rumunsko
2nd Prize: Roozbeh Jafarzadeh - USA
3rd Prize: Ning Bin - Čína
"George Gavrilean" Prize: Eugene Grigoriev - Ukrajina
Honorable Mention: Goran Celicanin - Srbsko; Luis Fernando Hincapié Echeverri - Kolumbie; Musa Gumus - Turecko; Olexandr Sydorenko - Ukrajina

3. Int'l Prize of Cartoon and Caricature "Francisco de Quevedo" - Španělsko

Téma: Fr. de Quevedo

First prize: David Vela – Spain – Quevedo in Pombo (viz. obr.!)

Second prize: Vladimir Kazanovsky – Ukraine – Quevedo and Architecture

Second prize: Claudio Antonio Gomes, Cau Gomez – Brazilie

Third award: Liu Qiang – Čína – Quevedo of Justice

Finalists: Asier Sanz Nieto – Spain – Quevedo and El Grito; Camilo Andrés Triana Cubillos, Triana – Colombia – Quevedo-dartist; David Pablo Pugliese – Argentina – Quevedo creation: Eduardo Pérez Baamonde – Spain – Pragues Chincollos; Jalil Saberi – Iran – Painting by Quevedo: Omar A. Figueroa Turcios – Colombia – Quevedo and Magritte

23. Mezinárodní Festival Karikatury 2022 Strumica - Severní Makedonie

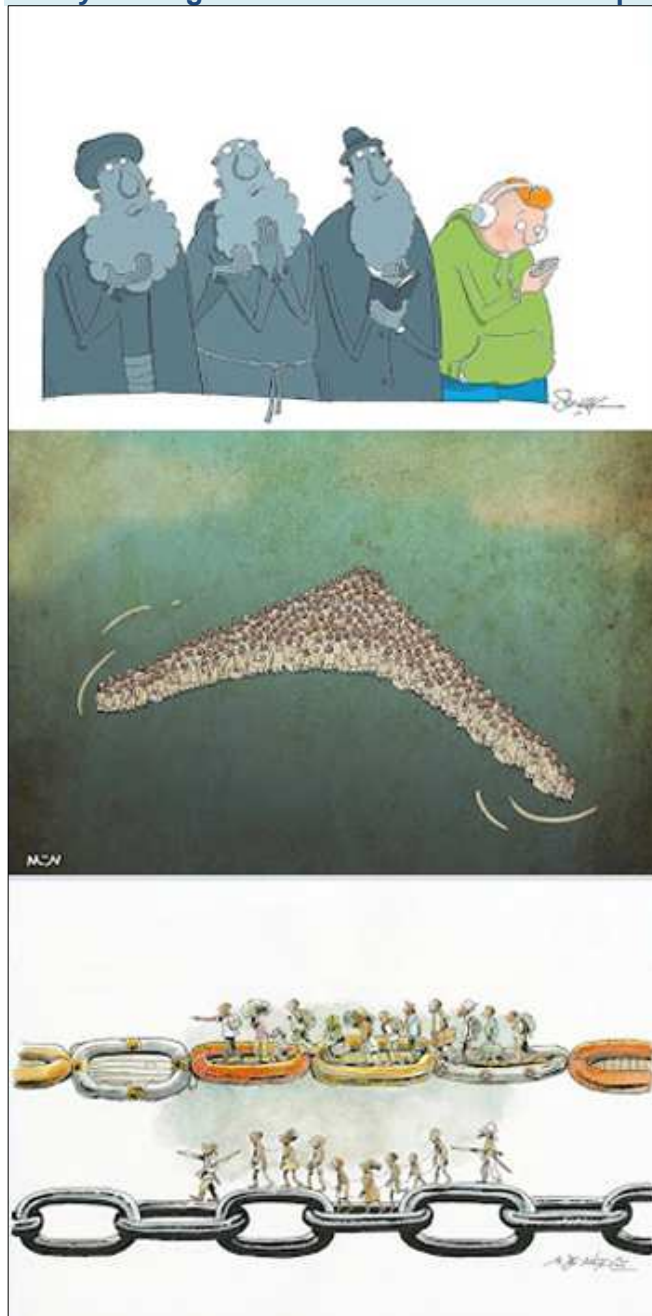
- Zlatá plaketa: Miro Georgijevski (S.Makedonija)
Stříbrná plaketa: Blaže Dokule (S. Makedonija)
Bronzová plaketa: Goran Čelićanin (Srbsko)
Cena organizačního výboru Strumického karnevalu: Mile Mančevski (Sev. Makedonie)

54. World Gallery of Cartoons 2022 Skopje - Severní Makedonie

Téma: "VOLNÉ" "

1. cena - Carlos David FUENTES (Kuba) 2. cena - Santiago CORNEJO (Argentina) 3. ceny: Mojmir MIHATOV (Chorvatsko) - Muzaffar JULČIBOJEV (Uzbekistan) - Benjamin ALE ALI (Iran) - Stefaan PROVIJN (Belgie) - **Evžen DAVID (Česko).**

38. Aydın Doğan International Cartoon Competition 2022 - Turecko

Téma: Free

JURY: Antonio Antunes/Chair (Portugalsko), Ercan Akyol (Turecko), Fawzy Morsy (Egypt), Gürbüz Doğan Ekşioğlu (Turecko), Liza Donnelly (USA), Marlene Pohle (Argentina), Piyale Madra (Turecko), Pol Leurs (Luxembourg), Tan Oral (Turecko).

1. cena: Engin SELÇUK (Turecko)

2. cena: Mahmood NAZARI (Iran)

3. cena: Marco De ANGELIS (Itálie)

Special Award (Empowered Girls, Empowered Futures):

Fethi Gürcan MERMERTAŞ (Turecko)

Success Awards:

Nikola LISTES (Chorvatsko)

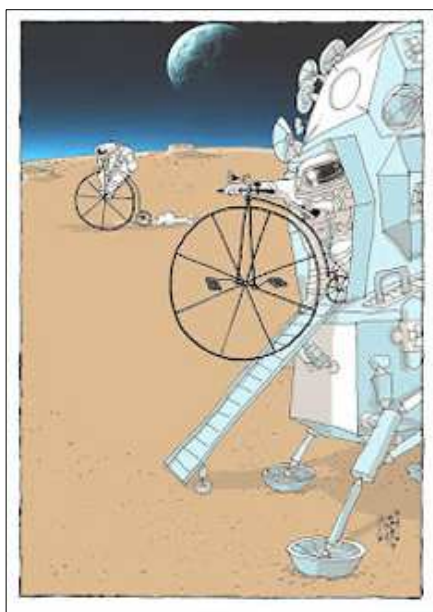
Şevket YALAZ (Turecko)

Halit KURTULMUŞ (Turecko)

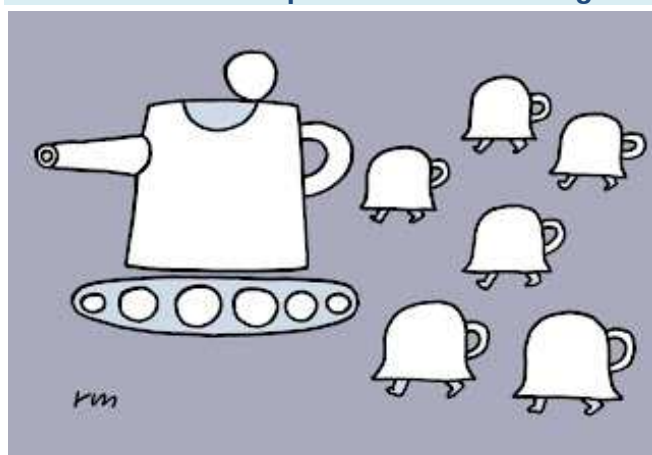
Více: aydindoganvakfi.

Prvé tři ceny vidíte na obrázcích vlevo od shora dolů.

A dole je kresba **Nikoly Listeše**, která obdržela Succes Award (zvláštní cenu)

6. Int'l Cartoon Competition Beavers Laugh 2022 Bobrica - Ukrajina

Téma: Tea-Time / Tea Drinking

1. cena: Martin Rybář (Czech Republic) - viz obr. vlevo!

2. cena: Enver Malkoç (Turecko)

3. cena: Abbas Naaseri (Iran)

Appreciation Award:

Luc Vernimmen (Belgie)

Appreciation Award:

Giorgio Gino Giunta (Itálie)

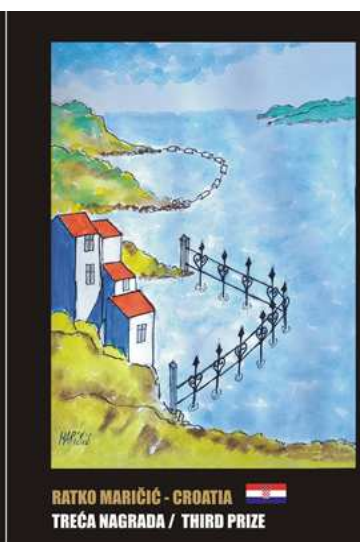
Appreciation Award:

Bartosz Styrna (Polsko)

Beaver Award 2022:

Wouter Van Ghysegem (Belgie)

Source: Beavers Laugh.

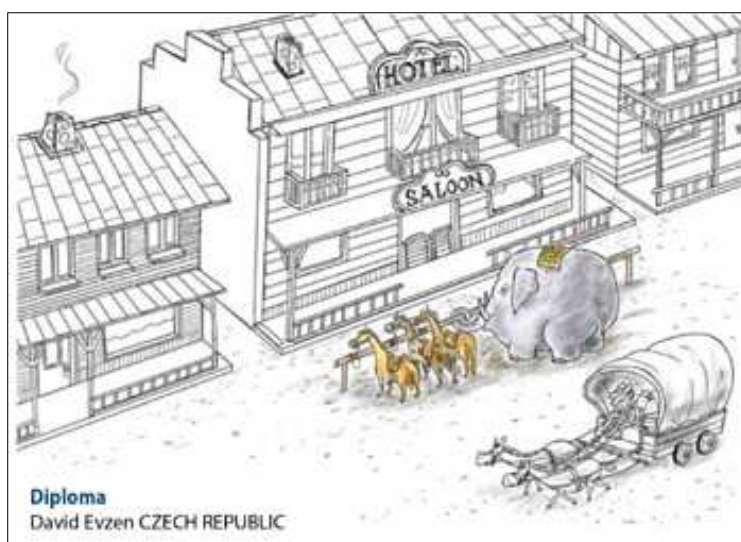
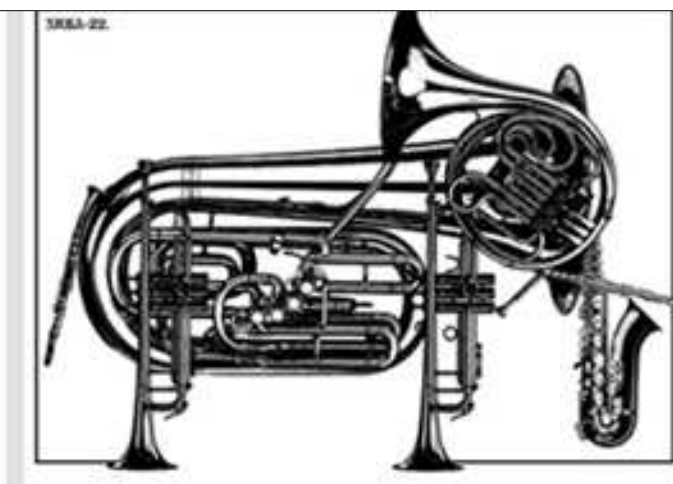
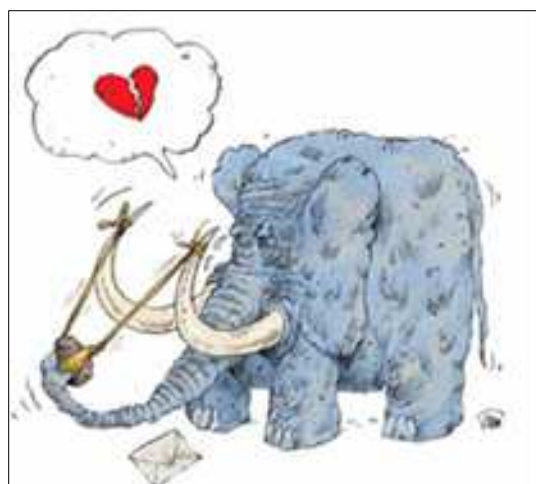
17. International Cartoon Festival Solin 2022 - Chorvatsko

Téma: a) Turlismus, b) Free

1. Prize: Marco De Angelis – Italija
(na obr. vlevo!)
2. Prize: Konstantin Kazanchev – Ukrajina
3. Prize: Ratko Maričić – Hrvatska
(na obr. vpravo!)

Jury Special Prize:

Michel Moro Gomez – Kuba
Silvano Mello – Brazil
Seyran Caferli – Azerbajdžan
Milan Alašević – Slovenija

7. Animal Cartoon Contest 2022 - Srbsko

1. cena: Massoud Shojai Tabatabai, Irán
(viz obr. vlevo výše!)
2. cena: Marco De Angelis, Itálie
3. cena: Predrag Srbljanin Srba, Srbsko
(viz obr. vpravo výše!)

Uznání: Celkem 20 soutěžících, mezi nimi **David Evžen** CZECH REPUBLIC (viz obrázek vedle!) Jako téměř pokaždé je u moravsko-slezského autora uveden David jako křestní jméno a Evžen jako příjmení.

International Cartoon and Illustration Exhibition Mankind 2022 - Čína

Téma: Low-carbon Living

Gold Prize : Zhang Weimang | China

Silver Prize 1 C.B. Shibu Cheriapadath Balan | Indie

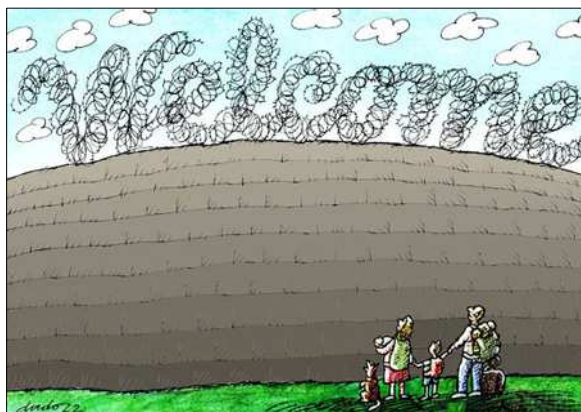
Silver Prize 2: Zhou Zuoli | China

Bronze Prize 1: Izabela Kowalska-Wieczorek | Polsko - Bronze Prize 2: Liu Jiajia | China -

Bronze Prize 3: Xie Pengzhen | China

12. international Turhan Selcuk cartoon competition 2022 - Turecko

1. Prize: Esmaeil BABAEI (Iran) - **viz kresba vpravo!**
2. Prize: Dragutin KOVAČEVIĆ (Chorvatsko) - **viz kresba vlevo!**
3. Prize: Ali GHANAAT (Iran)

JURY SPECIAL PRIZE:
 Stefaan PROVIJN (Belgie)
 Mohamad Ali KHOSHKAM (Iran)
 Murat ŞEKER (Turecko)
 Norbert Van YPERZEELE (Belgie)
 Firoozeh MOZAFFARI (Iran)
 Ali GHANAAT (Iran)

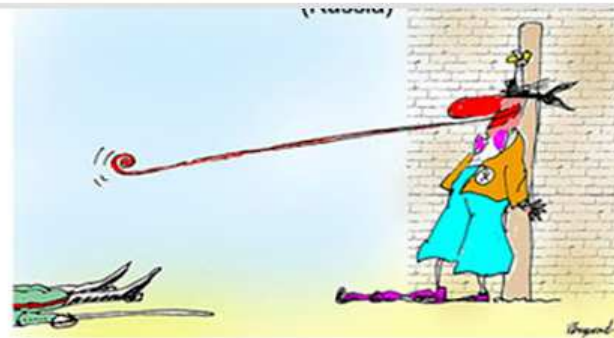
International Circus Cartoon Competition 2022 Moskva - Rusko

1. **GRAND PRIX** – Temur KOZAEV (Rusko)
2. **GOLDEN BUFFON** – Boris ERENBURG (Israel) - **Viz obr.!**
3. **SILVER BUFFON** – Bolem SATYANARAYAN (Indie)
4. **BRONZE BUFFON** – Andrey POPOV (Rusko)
5. **MISTER X Golden Mask** – Borislav STANKOVIĆ (Srbsko)
6. **MISTER X Silver Mask** – Roman PEŠKOV (Rusko)
7. **MISTER X Bronze Mask** – Viktor BOGORAD (Rusko) - **Viz obr.dole!**
8. **FUNNY PALETTE** – Maya TCHOLAKOVA (Bulharsko)

ЗОЛОТОЙ БУФОН

2. GOLDEN BUFFON - Boris ERENBURG

9. **ALEXANDER ALESHICHEV PRIZE** – Valery TARASENKO (Russia) - 10. **OLEG TESLER PRIZE** – Maxim SMAGIN (Russia) - 11. **VALENTIN ROZANTSEV PRIZE** – Igor MAKAROV (Russia) - 12. **OLEG ESTIS PRIZE** – SEREBRYAKOV (Russia) - 13. **DIPLOMA** – Viktor SKRYLEV (Russia) - 14. **DIPLOMA** – Vladimir UBOREVICH-BOROVSKY (Russia) - 15. **DIPLOMA** – Cornel CIOREAN (Romania) - 16. **DIPLOMA** – Dendi Heru HARDONO (Indonesia) - 17. **DIPLOMA** – Marco D'AGOSTINO (Italy) - 18. **THANK YOU RAH** – Igor PASHENKO (Russia) - 19. **THANK YOU RAKH** - 20. Sergey TJUNIN (Russia).

3. Annual CARICATUNIS Cartoon & Satirical Portrait Competition 2022 - Egypt

54 Countries - 430 Artists - 1231 Cartoons

Category: Cartoon - Theme: "Climate Change"

Public choice Award: Muzaffar JULČIBOJEV (Uzbekistan) **viz obr.!**

Jury Award: Aristides HERNANDES (Kuba)

Category: Satirical Portrait - Theme: "George BAGHOURY"

Public choice Award: Mario MAGNATTI (Italie)

Jury Award: Swathi JAIKUMAR (Indie), Jorge LUIS CABRERA (Kuba)

19. International Comics and Cartoon Festival Competition 2022 Prizren - Kosovo

1. cena - Qiang LIU (Čína)

3. cena - Jitet KUSTANA (Indonezie) - viz **VLEVO!**

3. cena - Hamid SOUFI (Iran) - viz **OBR.!**

Jury Prize: Tsocho PEEV, (Bulharsko)

Xhennetcomics Prize: Maya ČOLAKOVA (Bulharsko)

Special Prizes: Nikola GEORGIEV (Bulharsko), Aleksander DUBOVSKY (Ukrajina), Valeri ALEKSANDROV - WALEX (Bulharsko), Amin MONTAZERI (Iran), Evgeny NAČEV (Bulharsko).

Special Prize - Best Comics: Igor JOVCHEVSKI (Severní Makedonie)

Special Prize - Best Story: Ksenija MILOVIC (Černá Hora)

Special Prize - Best Illustration: Zlatko KRSTEVSKI (Severní Makedonie)

17. Caratinga International Humor Exhibition 2022 Caratinga - Brazílie

Téma: "Sonia LUYTEN"

1. cena - Fernandes (Brazílie)

2. cena - Ulisses (Brazílie)

3. cena - Paulo PINTO (Portugalsko)

Honorable Mention: Jean CLAUDE, Duarte, Beer DANTAS (všichni Brazyie)

13. International Don Quichotte Cartoon Contest 2022 - Německo

49 zemí, 225 autorů, 600 děl.

Grand Prize - Michel Moro GOMEZ (Kuba)

"Liu Qiang" Fair Play Award - Oleksij KUSTOVSKY - (Ukrajina)

Honor Award / Honor Award - Oleg GUTSOL - (Ukrajina) - viz **OBR.!**

Special Awards (DQ Certificate):

Don Quichotte Special Prize / - Julio Carrion CUEVA (Peru)

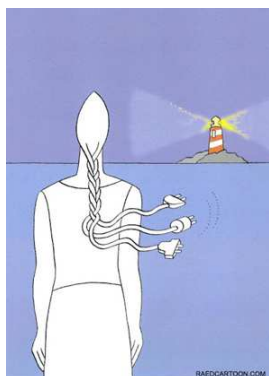
Special Prize of Maji Art Gallery - Elena OSPINA (Kolumbie) - viz **VPRAVO!**

ISTDD Special Award - Iman Nouri NAJAFI (Iran)

ATGB Special Award / Special Prize of ATGB - Darko DRLJEVIČ (Černá Hora) -

ČEV Special Award - Mehmet KARAMAN (Švýcarsko).

Diplomy: Benjamin ALEALI, Iran - Mehmet ATAMER, Turecko - Toso BOR-KOVIC, Srbsko - Oğuzhan ÇİFTÇİ, Turecko - Şener TOSUN, Turecko - Marian AVRAMESCU, Rumunsko - Ale-xander DUBOVSKY, Ukrajina - Ali ABDI, Iran - Cival EINSTEIN, Brazílie - Vladimir KAZANEVSKY, Ukrajina.

14. Biennial International Cartoon Contest 2022 Hlohovec - Slovensko

1. Cena - Raed KHALIL, (Syrie)

2. Cena - Miroslav MOTYČIK (Slovensko)

3. Cena - Steffen JAHNSNOWSKI-HERSCHEL (Německo)

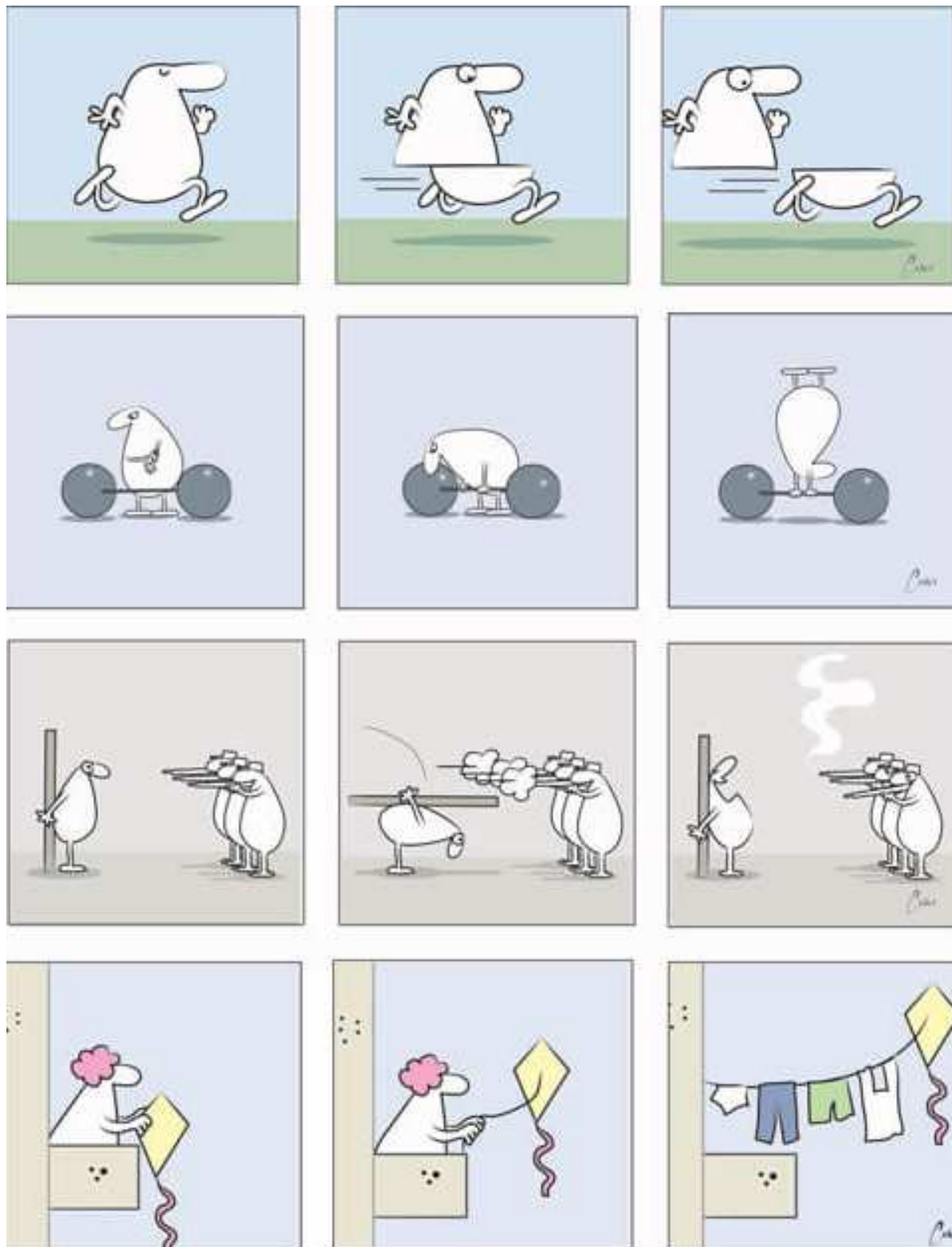
Čestná uznání: Amir DEGHAN (Iran); Konstantin Indonesie); Marie PLOTNÁ (Česko) - viz **OBR.!**; Pavel RYCHTAŘÍK (Česko) KAZANČEV (Ukrajina); Marcel KRISTOFOVIC (Slovakia); Jitet KUSTANA, (Indonézie); Roman SIKI (Slovensko); Ahmed Reza SOHRABI (Iran); Jiří SRNA (Česko); Pavel TAUSSIG (Německo); Radovan VRŠKA (Slovensko).

13. Int'l Medplan Humor Cartoon Contest 2021 Teresina Piaui - Brazilie

Kategorie Comic strip:

1. cena: Evandro ALVES - (Brazilie)

Honorable Mention: Cesar Antonio MARCHESINI - (Brazilie) - viz 4 kousky dole!

"42. International Nasreddin Hodja Cartoon Contest 2022 - Turecko

Theme: "Free"

Grand Prize - Alessandro GATTO (Italie) - Viz obr. na další straně!

Honor Prizes: Michael Moro GOMEZ (Kuba); Ali GHANAAT (Iran); Sergey SICHENKO (Izrael); Diego FELD -Gofel, (Argentina); Igor PASCHENKO (Rusko)

